

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK  
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.  
OBNOVLJEN 2003.

HR

# HRVATSKA RIJEČ

BROJ 786

11. SVIBNJA 2018. CIJENA 50 DINARA



**Hrtkovci:  
Negiranje zločina**

*INTERVJU: Zvonko Milas*

**Pomoć još bolja i vidljivija**



6

Skup radikala održan u Jarku nadomak Hrtkovaca

**Negiranje zločina iz prošlosti**



10

Predispozicija Dačića za negativnu retoriku

**Devalviranje javne riječi**



15

Prvi akreditirani stručni skup u HNV-u za prosvjetne radnike

**Vrednovanje stručnog usavršavanja**



20

Maturalna ekskurzija za osme razrede

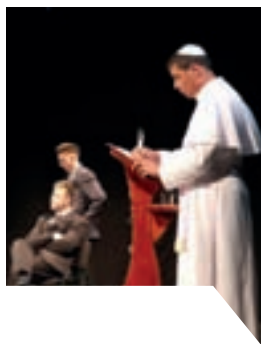
**Vukovar – Zagreb – Plitvička jezera – Split**



29

Tavankutski Gubec u prekograničnom projektu s Mađarskom

**Čipka i slama razvijaju turizam**



34

Poučno-komična predstava

**Pred vratima raja**

## OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

## IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,

24000 Subotica

## UPRAVNI ODBOR:

Jasna Vojnić (predsjednica), Ladislav Suknović

(zamjenik predsjednice), Martin Bačić,

Antun Borovac, Josip Dumendžić,

Petar Pifat, Josip Stantić, Thomas Šujić

## RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: [direktor@hrvatskarijec.rs](mailto:direktor@hrvatskarijec.rs)

## GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić ([urednica@hrvatskarijec.rs](mailto:urednica@hrvatskarijec.rs))

## POMOĆNIK I ZAMJENIK

## GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

## LEKTOR:

Zlatko Romić

## REDAKCIJA:

e-mail: [desk@hrvatskarijec.rs](mailto:desk@hrvatskarijec.rs)

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)

Ivana Petrekanić Sič

(novinarka i korektorica)

Željka Vukov

(novinarka, urednica Hrcka)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

## TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

## FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

## UREDNIK WEB IZDANJA:

Davor Bašić Palković

## ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić ([pravnik@hrvatskarijec.rs](mailto:pravnik@hrvatskarijec.rs))

Ljubica Vujković-Lamić ([tajnice@hrvatskarijec.rs](mailto:tajnice@hrvatskarijec.rs))

Zdenka Sudarević ([distribucija@hrvatskarijec.rs](mailto:distribucija@hrvatskarijec.rs))

## KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja ([komercijala@hrvatskarijec.rs](mailto:komercijala@hrvatskarijec.rs))

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: [ured@hrvatskarijec.rs](mailto:ured@hrvatskarijec.rs)

WEB: [www.hrvatskarijec.rs](http://www.hrvatskarijec.rs)

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)



# Srijemska idila

**K**ad bi netko sa strane, netko tko ne zna što se događalo devedesetih godina na prostoru bivše SFRJ, gledao, prvo najave, a zatim i izvješća na javnom servisu o radikalskom đurđevdanskom uranku, vjerojatno ništa ne bi razumio. Ni zašto je skup održan, ni zašto je zabranjen, ni zašto nitko nije mogao ući u Hrtkovce tog dana do 14 sati. Skup nije održan kako su radikali željeli u Hrtkovcima već su zaustavljeni od policije u Jarku 7 kilometara od mjesta koje je postalo sinonim za progon Hrvata iz Vojvodine. Na skupu je **Šešelj** ponovio sve što je i do sada govorio, tvrdeći da nikakvog progona i nasilja nije bilo, već su svi Hrvati dobrovoljno otišli. Na javnom servisu smo mogli čuti od cijelog govora samo probrane dijelove, a u opisima mirnog života koji se živi u Hrtkovcima prevladavale su tvrdnje kako mještane Jarka i Hrtkovaca »politika ne zanima«, da žive mirno i složno, da se samo žele baviti svojim zasadima duhana, dinjama i lubenicama...

Nesumnjivo je da svi ljudi, ma koje nacije i vjere bili, žele mirno živjeti i baviti se svojim poslom i da se ne žele podsjećati na strahote devedesetih godina. Ali, može li se živjeti mirno, i pogotovo složno, bez empatije za onog Drugog.

»Kada ne bi postojala empatija, ljudsko društvo bilo bi čudno mjesto«, napisao je dr. **Zoran Milivojević**, srpski psihoterapeut. »To bi bio svijet sebičnih i bezobzirnih pojedinaca, svijet bez ikakve ljubavi«. Empatija je, objasnio je, sposobnost da se neka situacija sagleda iz perspektive druge osobe, kako bismo mogli pretpostaviti kakav je doživljaj druge osobe, kako se ona osjeća u danoj situaciji. Ili kako se to kolokvijalno kaže: sposobnost da se stavimo u cipele drugog.

Gledajući izvješća s radikalskog đurđevdansskog uranka, empatije za građane Srbije hrvatske nacionalnosti (prognane i one koji su ostali), nije bilo na javnom servisu. Nije bilo riječi o tome što su proživjeli i preživjeli Hrvati u tom i drugim srijemskim mjestima prije 26 godina, niti o razlozima Šešeljeva dolaska. Spomenuo ih je istina Šešelj rekavši kako nije došao provocirati Hrvate, jer ih je ionako ostalo tek 10 posto (!) u mjestu gdje su nekada činili većinu.

Tako u izvješću RTS-a možemo pročitati »poslije 26 sati, Hrtkovci su odblokirani, a stanovništvo se vratilo uobičajenom životu. Najviše se obradovalo skoro 200 domaćina, očekujući u popodnevnom i večernjim satima goste na slavskoj gozbi. Od sutra normalan i uobičajen dan, čeka ih rasađivanje duhana. A najveća zajednička želja – da im rode na Vatrogasnom domu donesu više od 15 beba go-dišnje«.

Ono što nismo mogli čuti na javnom servisu je izjava lokalnog župnika koji je rekao da tog dana lokalni Hrvati neće niti izlaziti iz svojih kuća, da se ljudi boje, a to je potkrijepio podatkom da je tog dana od 17 djece samo jedno dijete došlo na sat vjeronauka.

Kordoni policajaca spriječili su Šešelja da na 26. godišnjicu mitinga na kojem je govorio kako Hrvati nisu poželjni u Srbiji dođe do Hrtkovaca. Na žalost, reakcija države je zakasnila četvrt vijeka. A empatije za Hrvate nema niti danas. Ostalo je samo okretanje glave i prešućivanje. Kao nekad.

J. D.



## Rezultati pokrajinskog natječaja Za informiranje na hrvatskom 700.000 dinara

Pokrajinsko tajništvo za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama objavilo je rezultate Natječaja za sufinanciranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja iz oblasti javnog informiranja u 2018. godini. Natječajem je za medijske sadržaje na jezicima nacionalnih manjina bilo predviđeno 6,2 milijuna dinara od čega za privatna poduzeća 3,4, a za nevladine udruge 2,8 milijuna dinara.

Sredstva je na natječaju dobilo pet projekata iz hrvatske zajednice: HKD *Vladimir Nazor* iz Stanišića za tjednu jednosatnu informativnu radijsku emisiju *Glas Hrvata* (250.000); Hrvatska nezavisna lista iz Subotice za *Hrvatske novine – vijesti* (100.000) i mjesečnik *Hrvatske novine* (100.000); HUN *Cro news* iz Subotice za radijski program na hrvatskom jeziku *Kroz ravnicu* (150.000) i UN *Cro info* za projekt *Cro-info direct* (100.000). Projekti iz hrvatske zajednice dobili su ukupno 700.000 dinara što je za 50.000 dinara više od onoga što je predložilo Hrvatsko nacionalno vijeće. Također je i raspodjela sredstava po projektima nešto drukčija od prijedloga HNV-a.

D. B. P.



sc. **Marin Knezović**. Prema najavama, predstavljanju je nazočila i predsjednica Hrvatske **Kolinda Grabar-Kitarović**.

## Dobijena oprema iz prekogranične suradnje Hrvatska-Srbija

### Projekt EMBER – odgovor na poplave

Predsjednik Pokrajinske vlade **Igor Mirović** predstavio je opremu dobijenu iz IPA projekta prekogranične suradnje Hrvatska-Srbija, koji nosi naziv »Odgovor na sveprisutne izvanredne situacije u pograničnoj oblasti – EMBER«, vrijednu više od 440 tisuća eura.



Donaciju je osigurala Europska unija, a sudjelovanje Pokrajinske vlade je u visini 15% ukupne vrijednosti projekta.

Podsjetivši na 2014. godinu koja je bila, kako je rekao, godina opomene, predsjednik Mirović rekao je da je Pokrajinska vlada u prethodne dvije godine radila paralelno na realizaciji projekta *Ember* i na sanaciji obaloutvrda na svim kritičnim mjestima u Pokrajini.

»Radit ćemo sve dok te kritične zone, a posebno na obaloutvrđi na Savi, u općinama Ruma i Srijemska Mitrovica, ne budu završene«, rekao je predsjednik Mirović.

On je najavio da će u suradnji s Ministarstvom unutarnjih poslova i Gradom Novim Sadom biti izgrađen Centar za izvanredne situacije, koji će biti, kako je rekao, koordinator svih resursa, kada je riječ o izvanrednim situacijama.

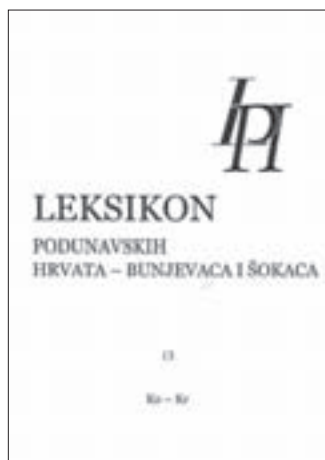
»Želimo da u budućnosti, na jednom mjestu kroz koordinaciju Štaba za izvanredne situacije, odgovorimo svakoj situaciji na adekvatniji način«, izjavio je predsjednik Mirović.

Projekt *Ember* je nastao kao odgovor na poplave koje su pogodile regiju u svibnju 2014. godine, i predstavlja samo jedan u nizu projekata koji se zajednički realiziraju u suradnji institucija iz AP Vojvodine i Vukovarsko-srijemske županije, a uz podršku Europske unije.

Ovim projektom osiguran je, među ostalim, i kombinirani stroj – utovarivač, stroj za punjenje vreća pijeskom, crpka za vodu, cisterna za pitku vodu i gumeni čamci.

Obilasku je prisustvovao i potpredsjednik Pokrajinske vlade i komandant Štaba za izvanredne situacije **Đorđe Milićević**.

## Leksikon predstavljen na Klio festu



Prigodom izlaska 13. sveska (Ko-Kr), nakladnički projekt *Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca* predstavljen je u srijedu, 9. svibnja, u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Predstavljanje je održano u okviru petog po redu festivala povijesti *Klio fest*, što ga organizira Hrvatski nacionalni odbor za povijesne znanosti s partnerskim obrazovnim i baštinskim institucijama. U program festivala se prvi put ove godine uključila i Hrvatska matica iseljenika,

prezentirajući spomenuti projekt *Leksikona* u nakladi Hrvatskog akademskog društva iz Subotice.

O *Leksikonu* su govorili ravnatelj HMI-ja prof. **Mijo Marić**, glavni urednik dr. sc. **Slaven Bačić**, izvršni urednik **Tomislav Žigmanov** te član uredništva dr. sc. **Mario Bara**. Moderator je bio mr.

Ministar Vujović podnio ostavku

# Neslaganja oko plaća i mirovina

Ministar financija u Vladi Srbije **Dušan Vujović**, koji je prije nekoliko dana podnio ostavku, se posljednjih nekoliko mjeseci nije slagao s predsjednikom Srbije **Aleksandrom Vučićem** oko povećanja plaća i mirovina, piše beogradski dnevni list *Politika*.



Ministar je naveo da je podnio ostavku iz osobnih razloga, no *Politika* piše kako je Vujović u posljednjih nekoliko mjeseci izražavao profesionalno neslaganje s predsjednikom Srbije. Vujovićev stav o dodatnom povećanju plaća i mirovina bio je jasan. U proračunu za ovu godinu za povišice je već izdvojeno 60 milijardi dinara, što predstavlja čak 1,5% bruto domaćeg proizvoda (BDP). Realno, plaće su ove godine porasle za oko šest posto, što je znatno više od očekivanog rasta BDP-a.

Nakon ostavke, ime **Siniše Malog** se pojavilo u medijima kao kandidata za novog ministra. Predsjednik Srbije Aleksandar Vučić izjavio je kako vjeruje da će Srpska napredna stranka podržati izbor Siniše Malog za novog ministra financija ukoliko ga premijerka **Ana Brnabić** predloži. Vučić je u Moskvi rekao da je pitanje novog ministra financija pitanje za premijerku i dodao da je dosadašnja ekonomska i financijska politika dala rezultate, jer imamo stabilne financije i da se vidi ekonomski rast zemlje.

Iako je 27. travnja podnio pismenu ostavku na mjesto ministra financija, Dušan Vujović ostat će formalno na toj funkciji sve dok zastupnici Skupštine Srbije ne verificiraju njegovu odluku koju je republičkom parlamentu prosljedila premijerka Ana Brnabić. Kada zastupnici konstatiraju ostavku ministra Vujovića, premijerka ima rok od 15 dana da republičkom parlamentu dostavi prijedlog za novog ministra.

Iz kabineta Ane Brnabić je priopćeno da je Vujović o ostavci obavijestio predsjednicu Vlade Srbije. U priopćenju se navodi da je Brnabićeva zahvalna Vujoviću na dosadašnjoj suradnji, posvećenosti ciljevima Vlade i postignutim rezultatima u resoru koji je vodio prije svega u vezi s makroekonomskom stabilizacijom, fiskalnom konsolidacijom i strukturnim reformama.

Sjednica Predsjedništva SNS-a, gdje će, među ostalim, biti govora i o radu ministara, koje su predložili naprednjaci, još nije zakazana, ali će najvjerojatnije biti održana do kraja mjeseca. Iako se u medijima spekulira da su nekim ministrima navodno odbrojani dani, o njihovom radu do sada nije službeno raspravljano, navodi *Politika*.

## Vučić: Bolja zajednička budućnost Srba i Hrvata

Srbi i Hrvati imat će bolju zajedničku budućnost i biti mnogo bliži nego što su to ikad bili i nego što su to danas, bez obzira



na dnevnu politiku, ocijenio je prošle nedjelje u intervjuu za list *Kurir* predsjednik Srbije **Aleksandar Vučić**, rekavši da će ih na to primorati život.

»Na to će nas natjerati nužnost, život i potreba običnih ljudi. Srbi i Hrvati u budućnosti bit će mnogo bliži nego što su to ikad bili i nego što su to danas. Bez obzira na dnevnu politiku. Na to će nas natjerati nužnost, život i potreba običnih ljudi«, ocijenio je Vučić i upozorio na zajedničke probleme koje imaju i Srbi i Hrvati u regiji.

»Kad pogledate teritorij koji zauzimaju i Hrvatska i Srbija i dijele BiH gdje žive Srbi i Hrvati, to je ogroman teritorij, a užasno nas je malo. I sve nas je manje, i jednih i drugih«, rekao je Vučić, podsjetivši na usporednu statistiku popisa stanovništva iz 1991. i 2013. godine.

»Po popisu iz 1991. imali ste 761.000 Hrvata u BiH, po popisu iz 2013. imali ste 540.000. Realno, imate ih nešto više od 340.000. Slično se događa i nama na teritoriju Srbije. Imamo užasno nizak prirodni priraštaj i to je stravičan problem. Pogledajte sela i mjesta gdje Srbi žive zajedno s Hrvatima. Imate sve veću bliskost pravoslavaca i katolika, volio to netko u Beogradu i Zagrebu ili ne«, prokomentirao je srbijanski predsjednik.

H. R.

Skup radikala održan u Jarku nadomak Hrtkovaca

# Negiranje zločina iz prošlosti

**»Ponovno smo bili svjedoci da nije u pitanju sam događaj u Hrtkovcima, nego čitav kontekst i najvažniji momenti kada su u pitanju Hrtkovci i Vojislav Šešelj. A to je relativiziranje zločina, nijekanje da je zločin nad Hrvatima i bio, što mislim da je najpotresnije i najžalosnije u svemu«, kaže Žigmanov**

U povodu 26. godišnjice od održavanja mitinga Srpske radikalne stranke na kome su pročitana imena hrvatskih obitelji koje trebaju napustiti selo, poslije čega su i krenula nasilna iseljavanja Hrvata iz Vojvodine 1992. godine, lider SRS-a **Vojislav Šešelj** je sa svojim simpatizerima krenuo 6. svibnja u Hrtkovce. Zbog zabrane ulaska u selo i jakih policijskih snaga lider SRS-a nije stigao do svog ciljanog odredišta, a skup ove stranke održan je u Jarku, ispred policijske blokade na putu ka Hrtkovcima. Ispred kordona policije obratio se skupu i kako je tom prilikom poručio, želja mu je bila provocirati vlast,

## Negiranje osude

Šešelja je u Jarku dočekala grupa njegovih pristalica sa stranačkim zastavama i zastavom Velike Srbije. Obraćajući se skupu, Šešelj je izjavio da nitko u Hrtkovcima, ni ljudi ni imovina, niti javni objekti, nisu bili ugroženi kao što se to prema njegovim riječima, nije dogodilo ni 1992. godine, negirajući da je itko iz Hrtkovaca tada bio protjeran.

»Nakon mitinga 1992. godine, krenula je lažna kampanja, kleвета da su bacane bombe, da su ljudi protjerivani, da su ljudi

ranjavani i ubijani. To su sve laži koje su plasirane. Namjera radikala je bila da se u Hrtkovcima održi 'radikalni šurđevdanski uranak'. Laži su i insinuacija sve ono što se priča o skupu 1992. godine, a spisak koji se spominje u vezi s tim nisam ja pročitao već naša aktivistica iz Hrtkovaca. Nikada nitko iz Hrtkovaca nije protjeran, već je bilo onih koji su zamijenili imovinu i sve to ovjerali kod hrvatskih i srpskih vlasti, a sve je rađeno posredstvom Rimokatoličke Crkve. I danas je u Hrtkovcima 60 registriranih članova naše stranke, a naša namjera je da i u tom selu preuzmemo vlast«, rekao je lider radikala.

Na pitanje novinara kada će se odnosi s Hrvatskom normalizirati, odgovorio je da to nije moguće, kako je istaknuo, »sve dok traje okupacija Srpske Krajine«.

Po završetku skupa radikala došlo je do sukoba pristalica SRS-a i LDP-a,

koji su razvili transparent s natpisom »Šešelj ratni zločinac«. U incidentu je povrijeđen član predsjedništva LDP-a **Đorđe Žujović**. Policija je spriječila da dođe do incidenata većih razmjera, nakon čega su pristalice LDP-a napustile Jarak.

## Spriječen ulazak u selo

I pored namjere da dođu u Hrtkovce kako bi prisustvovali svetoj misi i pružili podršku Hrvatima, zastupnici Demokratske stranke zaustavljeni su kod naplatne rampe kod Rume.



izraziti svoj revolt i nepomirljivost nad gaženjem ljudskih prava na javno okupljanje. Također je istaknuo da mu nije bila namjera zastrašiti Hrvate, koji kako je rekao, danas čine tek 10 posto stanovništva u Hrtkovcima. Nakon kratkog obraćanja, napustio je selo, nakon čega je pristalica radikala udario pripadnika Liberalno-demokratske partije koji je držao transparent »Šešelj ratni zločinac«. Narodnim zastupnicima Demokratske stranke koji su imali namjeru doći u Hrtkovce kako bi pružili podršku Hrvatima, pristup je bio onemogućen, jer ih je policija zaustavila kod naplatne rampe kod Rume.



»Mi smo krenuli u Hrtkovce u dogovoru s predstavnicima hrvatske zajednice i mislili smo da je to način da se pokaže solidarnost s mještanima Hrtkovaca koje Vojislav Šešelji već dva tjedna nesmetano zastrašuje i prijeti im obećavajući da će ponoviti svoje ratne zločine zbog kojih je već i pravosnažno osuđen. Mislili smo da je dužnost svakoga tko obavlja javnu funkciju da bude tu. Logično bi bilo očekivati i predsjednika Republike da dođe i pokaže solidarnost s građanima Hrtkovaca. Međutim, oni su izabrali drugi put i da u isti koš stave i one koji zastrašuju Hrtkovčane i prijete im i one koji su ih željeli zaštititi i pokazati solidarnost s njima, čime se još jednom vidi da oni koji su Vojislava Šešelja podržavali 90-ih godina, kada je činio svoje zločine u tom mjestu, uopće ne razlikuju dobro od zla, kao ni tko štiti građane, a tko im prijeti. Iznenadilo nas je što smo od policije čuli da je Vojislav Šešelji nesmetano prošao kao i svi zastupnici Srpske radikalne stranke kroz iste ove kordone kroz koje mi nismo smjeli proći. Time se po tko zna koji put pokazalo da se na tog čovjeka ne odnose zakoni ovi zemlje«, rekla je **Aleksandra Jerkov**.

Svoj stav iznio je i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, zastupnik **Tomislav Žigmanov**.

»MUP je održao svoje obećanje i ulazak u Hrtkovce je bio onemogućen. Pitanje je samo je li na tom planu trebalo nešto prije toga činiti, da do skupa uopće ne dođe. Ponovno smo bili svjedoci da nije u pitanju sam događaj u Hrtkovcima, nego čitav kontekst i najvažniji moment kada su u pitanju Hrtkovci i Vojislav Šešelji. A to je relativiziranje zločina, nijekanje da je zločin nad Hrvatima i bio, što mislimo da je i najpotresnije i najžalosnije u svemu ovome. To je za predstavnike hrvatske zajednice i najvažniji moment, a ona je posljedica i činjenice da presudu Vojislava Šešelja nitko u Srbiji od predstavnika vlasti do sada nije

**U** mjestu Jarak, na dan održavanja skupa radikala, osim simpatizera SRS-a, velikog broja predstavnika medija iz Srbije i Hrvatske, u centru sela okupili su se i neki od mještana. Rijetko tko je htio govoriti o skupu u svom mjestu, ističući da imaju preča posla.

I članovi Lige socijaldemokrata Vojvodine, predvođeni predsjednikom stranke **Nenadom Čankom**, krenuli su u Jarak. Međutim, i njima nije bio dozvoljen prolaz i zaustavljeni su kod naplatne rampe kod Rume. Kako je izjavio Čanak, sa svojim članovima uputio se ka Hrtkovcima kako bi zaštitio građane. Tom prilikom pozdravio je to što je država spriječila da se skup održi u Hrtkovcima.

..... ni na koji način komentirao. Država Srbija nije zauzela nikakav stav kada je u pitanju presuda, sadržaj presude i ono zbog čega je presuda donijeta«, istaknuo je Žigmanov.

Zastupnik DS-a **Balša Božović** također je dao svoju ocjenu održavanja skupa u Jarku.

»Strah je veliki kod mještana Hrtkovaca i mi kao narodni zastupnici smo rekli da ćemo uraditi sve što je do nas da ih umirimo i da kažemo da većinska Srbija stoji iza njih. Ono što nas je šokiralo je da je policija koja je propustila Vojislava Šešelja dobila naredbu da nas ne propusti. Blokirana su tri sela, blokirana je Ruma, a jedan ratni zločinac se ne može blokirati. I to je ono što je sramota za Srbiju. Mi samo želimo da se poštuje zakon i da on bude jednak za sve«, rekao je Božović.

S. Darabašić

## Priopćenje za javnost povodom stanja u Hrtkovcima

# HGS traži efikasno reagiranje nadležnih institucija Republike Srbije

**P**redstavnici Hrvatskog građanskog saveza, među kojima su bili i vijećnici Hrvatskog nacionalnog vijeća, su 4. svibnja posjetili Hrtkovce i prisustvovali misi u crkvi Svetog Klementa koja je bila posvećena miru među ljudima i miru u Hrtkovcima, navodi se u priopćenju koje je HGS uputio javnosti 5. svibnja.

»Nakon mise, delegacija se sastala i razgovarala s članovima/cama tamošnje hrvatske zajednice, sa željom da im pruži podršku i pokaže solidarnost kao i da čuje njihove stavove u vezi s najavom dolaska aktivista Srpske radikalne stranke u Hrtkovce 6. svibnja i novim prijetnjama njihovog lidera, osuđenog ratnog zločinca **Vojislava Šešelja**. Danas je više nego jasno da je, bez obzira na zabranu javnog skupa i izjave zvaničnika da policija neće dozvoliti okupljanje u Hrtkovcima, cilj da se građani/ke hrvatske nacionalnosti zaplaše, a u njihove živote vrati osjećaj nesigurnosti i neizvjesnosti, postignut. Institucije nisu reagirale promptno i koordinirano odmah nakon što je Žalbeno vijeće

Mehanizma za međunarodne kaznene sudove Vojislava Šešelja osudilo na kaznu od deset godina zatvora 'za poticanje progona, deportacije i prisilno raseljavanje, prisilno premještanje Hrvata u vojvođanskom selu Hrtkovci, 1992. godine', te nakon što je Šešelji izjavio da je 'ponosan na sve zločine' koji su mu 'pripišani', ali i da ih je spreman ponoviti (...) Hrvatski građanski savez traži reakciju Javnog tužiteljstva čiji je posao baviti se izrečenim prijetnjama da će zločin biti ponovljen i činjenicom da Srpska radikalna stranka, njen predsjednik i aktivisti šire mržnju i netrpeljivost na nacionalnoj, vjerskoj, rasnoj osnovi, što Ustav i zakoni Republike Srbije izričito zabranjuju.

HGS stoji uz građane i građanke Hrtkovaca, s najvećom pažnjom prati događaje i nastavlja braniti pravo svakog čovjeka na slobodan život, bez diskriminacije, nasilja i straha.«

U Novom Sadu, 5. svibnja 2018.

Dvodnevni skup u Osijeku i Mohaču o šokačkoj i bunjevačkoj tradicijskoj kulturi

# Nova slika starine

***Na skupu – kog su organizirali Šokačka grana, Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata – nastupilo dvadesetak izlagača iz Hrvatske, Mađarske i Srbije koji su govorili o različitim područjima tradicijske kulture\* Kao jednu od najvažnijih značajki skupa počasna predsjednica Šokačke grane Vera Erl istaknula uključivanje mladih istraživača koji svojim pristupom daju novu kvalitetu tradicijskoj kulturi***

»**T**radicijska kultura se mora istraživati i na temelju toga i objavljivati, jer ako ju ostavimo na razini na kojoj je bila nismo uradili ništa. Ono što me posebno raduje svakako je činjenica da ima veliki broj mladih koji se time bave na jedan svjež i moderan način što svakako pridonosi ne samo drugačijem pristupu ovom pitanju nego i jednoj novoj kvaliteti. Mladi možda nisu toliko emotivno vezani za ovo područje, ali su upravo stoga sigurno realniji od nas starijih«, rekla je za *Hrvatsku riječ* počasna predsjednica Šokačke grane **Vera Erl** neposredno nakon završetka skupa »Šokačka i bunjevačka tradicijska kultura u suvremenoj književnosti i kulturi«, koji je 4. i 5. svibnja održan u Osijeku i Mohaču.

## Trajni deficiti Mađarske i Vojvodine

Kao utemeljiteljica Šokačke grane i inicijatorica održavanja ovog skupa, ona je rekla kako je prije trinaest godina bilo »više

srca i duha« nego što su mogli pretpostaviti u što će se ovaj skup pretvoriti: okupljanje Šokaca i Bunjevaca, zainteresiranih za istraživanje vlastite povijesti i kulture.

»Mislim da smo višestruko ostvarili cilj, a to je da smo tijekom ovih trinaest godina istraživali, da smo to vrednovali i dali mu mjesto koje mu pripada i objelodanili kroz objavljene zbornike, ali i druge zasebne publikacije, te da smo uključili mlade ljude u ovaj projekt što je i najvažnije, jer nam je na taj način budućnost zagarantirana«, kaže Vera Erl.

Skup je održan u suorganizaciji Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj iz Pečuha i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice, čiji je ravnatelj **Tomislav Žigmanov** istaknuo kako su Bunjevci i Šokci jedna zajednica koja živi na jednom prostoru u tri samostalne države: Hrvatskoj, Mađarskoj i Srbiji.

»I ovaj skup je potvrda da pripadamo jednom narodu, ali i da matica nije zaboravila na nas. Hrvati u Vojvodini imaju brojne deficite, a jedan od njih je i slabo istražena povijest. I upravo





zahvaljujući ovakvim skupovima znanstveni život je i obogaćen i razvijen, a vizija profesorice Vere Erl na taj se način pokazala i više nego smislenom i plodonosnom», rekao je Žigmanov.

Sam skup okupio je dvadesetak izlagača iz Hrvatske, Mađarske i Srbije (Vojvodine), a jedna od njegovih glavnih značajki svakako je tematska raznolikost koja se kretala od obrade različitih područja tradicijske kulture: etnologije, književnosti, jezika i glazbe, kao i predstavljanja knjiga i periodike. Osim tematske, raznolikost se i na ovom skupu očitovala već i samim podrijetlom izlagača, odnosno aktualnom problematikom o kojoj su govorili. Možda najzorniji

primjer za to iznio je **Silvester Balić** (Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj), koji je u svom radu »Zavičajna povijest i Hrvati u Mađarskoj – mogućnosti i poteškoće« istaknuo nedostatak povijesnih istraživanja na svim razinama, od državne, preko regionalne do mjesne. Bez toga, kako je naveo, nema niti povezanih istraživanja u području drugih znanstvenih disciplina, što u konačnici kao posljedicu ima »nedostatak kolektivnog pamćenja«, a što rezultira nepoznavanjem vlastite povijesti, kulture, jezika... i na koncu asimilacijom koja je u Mađarskoj, bar kada je o Hrvatima riječ, izražena u ogromnoj mjeri. Potvrdu ove tvrdnje u svom je radu »Elementi šokačko-hrvatskog identiteta u Mohaču« dala i njegova kolegica **Lilla Trubić** ne samo riječima kako u ovom gradu udio Hrvata od popisa do popisa rapidno opada nego i činjenicom da i od onih koji se tako izjašnjavaju malo tko, a napose mladi, uopće zna materinski jezik.

### Otkrivene starine iz Hrvatske

Posve druga problematika, naravno, prisutna je u Hrvatskoj i uglavnom se tiče otkrivanja, bilježenja i oživljavanja starih običaja. Kao reprezentativni primjer s ovog skupa svakako može poslužiti predstavljanje knjige *Gorjanske ljelje* **Ivana Lovića**, objavljene 2012. u izdanju Kulturno-umjetničkog društva *Gorjanac* iz Gorjana. Kako je autor istaknuo, u knjizi o gorjanskim ljeljama – koje su upisane kao nematerijalno kulturno dobro Hrvatske na UNESCO-ovu reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva – nije riječ samo o nekadašnjem običaju (inače poznatom i živom i među vojvođanskim Hrvatima) nego i o njegovom obnavljanju 2002., zahvaljujući upravo članovima tamošnjega kulturno-umjetničkog društva. Nešto slično istaknula je i **Anita Đipanov-Marijanović** iz Kulturno-umjetničkog



Katarina Dimšić i Vera Erl

društva Hrvata *Bodrog*, koja je u svom radu »Ženska pjevačka skupina *Kraljice Bodroga*« istaknula kako je riječ o suvremenim čuvaricama bogate glazbeno-pjevačke tradicijske baštine Mo-noštoru koje spadaju među najznačajnije ženske pjevačke skupine u Vojvodini, koje su, osim izvornih starih pjesama, uspjele sačuvati i leksiku te karakterističnu akcentuaciju. U kategoriju »otkrivanja starine« svakako spada i rad »Elementi folklornog kazališta u običaju pokladnog jahanja« magistrice etnologije i kulturne antropologije **Katarine Dimšić** iz Hrvatskog školskog muzeja u Zagrebu, te »Svadbene običaji u zapisima Mare Švel Gamiršek – 'zabardana' šokačka memorija Cvelferije« Vere Erl.

Kada je riječ o izlagačima iz Vojvodine, treba reći kako je **Katarina Čeliković** iz Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata prvoga dana govorila na temu »Kulturna baština kao lirska inspiracija bunjevačkog pjesnika Jakova Kopilovića«, dok je drugoga dana predstavila posljednji broj Časopisa za književnost i umjetnost *Nova riječ*. O periodici s ovih prostora govorili su i Tomislav Žigmanov, predstavljajući osmi broj Godišnjaka za znanstvena istraživanja, te **Vladimir Nimčević** iz Bajmaka, govoreći na temu »Diskurs o kulturnoj baštini vojvođanskih Hrvata u Godišnjaku za znanstvena istraživanja«. Potpisnik ovoga izvješća govorio je, pak, na temu »Paralelni život bunjevačke ikavice«.

Uoči početka skupa u Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici u Osijeku predstavljena je i fotomonografija »Baranjske hrvatske nošnje – podravski Šokci«, te posljednji broj zbornika »Tradicijska kultura i kulturna baština Šokaca i Bunjevaca – zemlja, čuvari i baštinići«. Također, tijekom dva dana u glazbenom dijelu programa nastupila je Muška pjevačka skupina *Šokačka grana* iz Osijeka, te Udruga glazbene starine – orkestar *Mišina* iz Gorjana.

Z. R.

**Predispozicija Dačića za negativnu retoriku**

# Devalviranje javne riječi

*Danas se pod retorikom podrazumijeva i praznorječje. Retoriku razni političari koriste s ciljem poticanja određenog stanja u društvu. Tako retorika može biti pokretačka ili rušilačka, a upitajmo se je li za pojedine današnje i ovdašnje političare istina kao takva pod znakom pitanja?*



Srbijanska politika je realni svijet, koji se čak ni uplivom manihejstva ne bi mogao prepraviti u nekakvu rajsku dolinu. Nemojmo se zavaravati, nema naravno rajske doline na ovome svijetu, ali radi se o tome, promišljajući ne tako davnju i aktualnu srbijansku politiku, kako ovdašnja politika uporno tvrdi da je voda suha i da je kamen mek. Mogu li se ovdje stvari racionalno objasniti? Teško. Primjerice, **Slobodan Milošević** je dobijao izbore početkom devedesetih, kada su plaće bile pet maraka, a mirovine dvije marke. Socijalistička partija Srbije je devedesetih dobivala izbore, mada je Milošević koalicijski surađivao s onima koje je prije 1992. nazivao »snagama kasa i bezumlja«. U to vrijeme glasnogovornik SPS-a, govornik u ime drugih, bio je sadašnji srbijanski šef diplomacije **Ivica Dačić**.

A što se događa sada? Je li i danas na djelu kolektivna suspenzija realnosti? Uzmemo li u obzir godinama puzajuću egzistencijalnu paniku ne malog broja građana u Srbiji, narastajuću političku bezvoljnost građana i tako često zatvaranje očiju pred političkom realnošću u Srbiji, uz medijska navođenja na razne strahove, nije nimalo čudno da su na političkoj sceni moguće, blago rečeno, neprilične izjave i stavovi Dačića o Hrvatskoj. Jest

u pitanju i natjecanje tko će biti najveći jastreb srpske politike: **Vulin**, **Šešelj** ili Dačić, ali za taj trojac važi jedno – dizanjem halabuke, ustvari okreću glavu od stvarnosti, jer ih plaši.

## **Dačićeva preporučena pošta**

Nedavno je hrvatski državni vrh odlučio da se neće ići na dodatne mjere prema Srbiji, pa tako ni na povlačenje hrvatskog veleposlanika u Beogradu **Gordana Bakote**. Podsjetimo, koncem travnja, srpska Vlada je odlučila nepoželjnim proglasiti ministra obrane **Damira Krstičevića**, kao kontramjeru zbog proglašava-

nja srbijanskog ministra obrane Aleksandra Vulina za personu non grata u Hrvatskoj.

Premijer **Aleksandar Plenković**, koji je 1. svibnja u Okučanima nazočio obilježavanju 23. obljetnice vojno-redarstvene akcije *Bljesak*, komentirao je i odnos Hrvatske i Srbije.

»Nitko nikad iz Hrvatske nije davao izjave poput Aleksandra Vulina i nitko od zastupnika u Saboru nije oskrvnuo srpsku zastavu – to je nemoguće. S te strane mislim da varijanta da smo jednaki ne stoji. Toga moraju biti svi svjesni, i hrvatski mediji i javnost. Nismo u ovoj priči isti, niti smo bili ni devedesetih«, kazao je Plenković i naglasio kako je »ova Vlada jasno povukla svoje poteze i u retorici – i nikad nitko nije koristio odnos sa Srbijom u unutarpolitičkim prepucavanjima«.

Onda je početkom svibnja srbijanski ministar vanjskih poslova Ivica Dačić ušao u verbalni rat s hrvatskim premijerom Plenkovićem, kojem je otvoreno poručio da »nismo jednaki, jer Srbija nije bila na strani Hitlera i nismo vršili holokaust nad Židovima«. Nastavilo se izjavom Dačića da će Srbija uskoro Hrvatskoj poslati imena i prezimena 20.000 djece koja su ubijena u Jasenovcu i drugim koncentracijskim logorima u Hrvatskoj za vrijeme Drugog svjetskog rata. Za beogradske *Novosti* Dačić je rekao da će popis žrtava poslati preporučenom poštom.

Kosa mi se podigla na glavi dok sam čitao tu Dačićevu izjavu, koja je užasna politička zloupotreba stradanja. Do groze je prozirna ova upotreba žrtava u propagandne svrhe. I spominjati uz to preporučenu poštu? Pa zar je Dačić, glasnogovornik Miloševića devedesetih, zaboravio 1991. godinu, kada su razni srbijanski političari izjednačavali hrvatstvo s ustaštvom i pripremali rat, trjujući izjavama kako su Hrvati nakon pola stoljeća Srbima namijenili nove jasenovce.

Jest, Jasenovac je bio zločin, neljudskost, ali kako to da socijalist Dačić ama baš nikada ne spomene antifašizam u Hrvatskoj? Možda Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske? Ili **Vladimira Nazora**? Mene nacionalizam baš lijepo preplavi kada ponovno čitam o bitki na Sutjesci, gdje su najbrojniji dio partizanskih snaga bili Hrvati.

No, srbijanskom šefu diplomacije odgovorio je Plenković. »Hrvatska je odgovorna država. Želimo prije svega otvoriti nove stranice suradnje sa svim susjednim zemljama i odlučno odbacujemo ovu negativnu retoriku koja dolazi i koja je skandalозна, u biti od jednog ministra vanjskih poslova koji je poznat po tome što je jedan neuspješni šlager pjevač«, rekao je premijer, a na novinarsko pitanje da komentira izjavu Dačića da je Hrvatska bila saveznica Hitlera, a Srbija nije, Plenković je rekao: »Mi se na takve izjave ne želimo uopće osvrtni, nego voditi europsku politiku i politiku dobrosusjedske suradnje sa svima onima koji uvažavaju civilizacijske europske standarde i tu je ta ključna razlika.«

### »Velika sramota«

Umijeće govorništva je nažalost izgubilo ugled koje je imalo u prošlosti. Opet nažalost, danas se pod retorikom podrazumijeva i praznoriječje. Retoriku razni političari koriste s ciljem poticanja određenog stanja u društvu. Tako retorika može biti pokretačka ili rušilačka, a upitajmo se je li za pojedine današnje i ovdašnje političare istina kao takva pod znakom pitanja? Ili se istine baš

i ne treba držati uvijek – nego od prilike do prilike? Primjerice, Dačić je više puta izjavljivao da je rehabilitacija **Dragoljuba Draže Mihailovića** »velika sramota« i da je protiv rehabilitacije **Milana Nedića**, ali se nije iz petnih žila suprotstavio spomenutim rehabilitacijama niti ga smeta da Socijalistička partija Srbije, čiji je predsjednik, bude u koaliciji sa Srpskom naprednom strankom, koja ne da se nije iz petnih žila odupirala, nego je nakon rehabilitacije Mihailovića 2015., ocijenila da u Srbiji suviše dugo traju podjele iz Drugog svjetskog rata i da je došlo vrijeme da se one okončaju. Valjda bez obzira na spominjanu »veliku sramotu«. No, razna udruživanja – svatko sa svakim, nije ništa novo na ovdašnjoj političkoj sceni.

I baš u vrijeme dok traje proces rehabilitacije Nedića u Višem sudu u Beogradu, Dačić je izjavio, pravo iz Indije, gdje je bio u posjetu, da Hrvatska i Srbija nisu iste, ističući da je razlika u tome što Srbija u Drugom svjetskom ratu nije bila uz Hitlera i provodila holokaust.

### Konzulat NDH-a u Beogradu

Je li to istina? Kao prvo – Srbija je bila marionetska tvorevina u vrijeme Drugog svjetskog rata, a Milan Nedić je bio predsjednik marionetske Vlade u okupiranoj Srbiji od strane Trećeg Reicha. Predsjednik marionetske Vlade postao je 29. kolovoza 1941., a podsjećanja radi, sisački narodnooslobodilački partizanski odred je formiran 22. lipnja 1941. Bio je to prvi antifašistički odred u Hrvatskoj i u okupiranoj Jugoslaviji. Nadam se da ovaj podatak govori i Dačiću da se u antifašistički pokret krenulo prije svih u Hrvatskoj.

Kao drugo – u provođenju sustavnog istrebljenja Židova i Roma, holokausta u okupiranoj Srbiji, ključnu ulogu imala je kvislinška Nedićeva Vlada, čija je policija i žandarmerija intenzivno pomagala nacistima pri uhićenjima. U Nedićevoj Srbiji Vlada je dekretima provela odluke okupacijskih vlasti o gubljenju prava na rad Židova i Roma, a sva njihova imovina proglašena je vlasništvom Srbije bez naknade. Većina uhićenih je likvidirana u koncentracijskim logorima *Sajmište* u Beogradu i *Crvenom krstu* u Nišu, a već u kolovozu 1942., Srbija je, među prvim državama u Europi, proglašena *Judenfrei*, što je bio nacistički izraz za područje »očišćeno« od Židova.

Kao treće, za one koji to ne znaju, marionetska Srbija imala je diplomatske odnose i s Nezavisnom Državom Hrvatskom, tako da je u Beogradu bilo i djelovalo Konzularno predstavništvo NDH-a. Na zgradi u samom centru Beograda stajao je grb s ustaškim znakom. Od travnja 1941. do sredine listopada 1944. godine postojali su diplomatsko-konzularni odnosi između Nedićeve Srbije i NDH-a, a tijekom te četiri godine nije zabilježen nijedan napad na zgradu konzulata ili zaposlene u njemu, nijedan kamen nije poletio prema prozoru, niti je netko pokušao skinuti zastavu. Tihi i Prle se tu baš nisu istaknuli.

Kao četvrto – po strogo formalno-pravnim kriterijima NDH i Nedićeva Srbija nisu iste, ali treba naglasiti da su obje te tvorevine bile zločinačke i marionetske, koje su se slugeranski odnosile prema nacistima.

Prema izjavama Dačića, izgleda da ministar sve ovo ne zna. Ili možda zna, pa prešućuje? Tim još gore!

Zvonko Sarić



**Zvonko Milas,**


državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske

# Pomoć, još bolja i vidljivija

*Jasna je poruka Vlade Republike Hrvatske prema Hrvatima koji žive na ovim prostorima: Hrvati u Srbiji nisu zaboravljeni, dapače, mi im želimo pomoći i još više poboljšati njihov položaj\* Nesuglasice koje se mogu primijetiti unutar zajednice treba prevladati\* U kontaktu sam s predsjedateljem sa srpske strane, državnim tajnikom Ivanom Bošnjakom i po onome što sam mogao vidjeti kroz naše razgovore mislim da ćemo putem našeg mehanizma uspjeti stvoriti dobre preduvjete za rješavanje svih otvorenih pitanja*

Razgovor vodila: Suzana Darabašić

**S**trateški cilj Republike Hrvatske je očuvanje, jačanje i razvoj hrvatskog zajedništva, te gospodarski i opći napredak, kako Hrvata u domovini tako i Hrvata koji žive u drugim državama. Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske je središnje tijelo državne uprave nadležno za područje odnosa između Republike Hrvatske i Hrvata izvan domovine. Na sastanku hrvatskih kulturnih udruga, koji je održan 21. travnja u Srijemskoj Mitrovici, nazočio je i državni tajnik Središnjeg ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske **Zvonko Milas**, koji je tom prigodom poslao jasnu poruku pripadnicima hrvatske zajednice u Srbiji, a to je da skrb o interesima i potrebama hrvatske zajednice jest i ostaje jedan od prioriteta u bilateralnim hrvatsko-srpskim odnosima.

 **U ovoj godini dva puta ste nazočili sastancima hrvatskih kulturnih udruga u Vojvodini. Kako biste ocijenili dosadašnju suradnju Središnjeg ureda i hrvatskih institucija i udruga koje djeluju u Srbiji?**

Moram izraziti zadovoljstvo što smo se nakon studenog 2017. godine ponovno okupili u Vojvodini, u Srijemskoj Mitrovici, na sastanku hrvatskih kulturnih udruga s predstavnicima hrvatskih institucija u Srbiji. Razgovarali smo o suradnji institucije Središnjeg državnog ureda Republike Hrvatske s udrugama i institucijama u kojima se okupljaju predstavnici naše zajednice. Ono što je dobro je što je kultura kao integralni dio onoga što spaja našu zajednicu u Srbiji i Hrvatskoj, najbolji i najvezivniji dio tkiva koji postoji između nas kada je u pitanju kulturna baština. Ukupno gledajući, naša manjinska zajednica u Srbiji je po pitanju kulture daleko najaktivnija i najproduktivnija od svih hrvatskih manjinskih zajednica. Ono što nažalost svugdje postoji su animoziteti koji postoje kada je riječ o organizaciji, ali se nadam da će se to u vremenu koje dolazi prevladati i da će se naći zajednički jezik, što će biti put prema napretku i očuvanju svega onoga po čemu se oni prepoznaju




kao Hrvati. U tom smislu, uvijek će imati potporu od hrvatske države i svih hrvatskih institucija.

 **Sudionicima skupa prenijeli ste poruku i riječi ohrabrenja da će Vlada Republike Hrvatske i dalje nastaviti pružati podršku Hrvatima u Srbiji. U čemu će se ona ogledati?**

Posebno bih istaknuo potporu Vlade Republike Hrvatske NIU *Hrvatska riječ* za rješavanje prostora, odnosno za kupovinu zemljišta na kojem će se izgraditi objekt za tu novinsku ustanovu, kako bi bilo što efikasnije, funkcionalnije i racionalnije korištenje svega onoga što Hrvati na ovim prostorima imaju. To je zasigurno jedna od dobrih poruka koju Vlada RH šalje Hrvatima u Srbiji. Potpisali smo ugovor u iznosu od 640.000 kuna za kupovinu zemljišta u Preradovićevoj ulici u Subotici na kojem će biti izgrađeno sjedište NIU *Hrvatska riječ*, čiju važnost ne treba posebno isticati. Ovim potezom Vlade Republike Hrvatske sve tri institucije: i HNV i ZKVH i NIU *Hrvatska riječ* dobit će i na funkcionalnosti i

racionalizaciji, ali će se olakšati i osnažiti suradnja kako između njih, tako i s institucijama Republike Hrvatske. Siguran sam kako će osiguranje primjerenog sjedišta *Hrvatske riječi* pridonijeti kvaliteti informiranja na hrvatskom jeziku i pismu. Ističem da je to ona djelatna, vidljiva, potpora i politika institucija Republike Hrvatske na čelu s Vladom svemu onome što Hrvati i hrvatska zajednica na ovom području pokušavaju ostvariti.

 **Često se moglo čuti od Hrvata koji žive na ovim prostorima da su zaboravljeni od svoje matične države. Činjenica je da nije lako biti Hrvat u Srbiji. Kakva je Vaša ocjena i poruka?**

Nije lako biti Hrvat u Srbiji, ali to ne treba shvatiti doslovno. Vidio sam veliki broj ljudi ovdje koje treba podržavati i podupirati. Nesuglasice koje se mogu primijetiti unutar zajednice treba prevladati. Treba živjeti kao Hrvat i ponašati se u skladu sa svojim osjećanjima, kako bi svatko imao motiv lakšeg prevladava-

nja svih teškoća. Siguran sam da će svi oni uspjeti, uz pomoć Hrvatske, Središnjeg državnog ureda i drugih institucija, da će ojačati zajedništvo koje sigurno postoji. Dobit će našu kontinuiranu potporu i pomoć, ali i ohrabrenje kako bi nastavili živjeti ovdje gdje su već stoljećima. Sve ono što činimo u Srbiji mislim da predstavlja jaku i jasnu poruku. Često sam u Srbiji i dolazit ću i dalje, kao i svi moji suradnici i predstavnici drugih institucija. Mislim da je vidljivo da se nešto događa i mijenja i to je jasna poruka Vlade Hrvatske prema Hrvatima u Srbiji, koji nisu zaboravljeni nego dapače, mi im želimo pomoći i još više poboljšati njihov položaj. Naši ljudi moraju biti zajedno. Sve ružno što se u posljednje vrijeme dogodilo odražava se na njihov život i svakodnevicu. Ukoliko ne budu zajedno, vrlo brzo će se raspršiti. Jedino njihovo zajedništvo, međusobno pomaganje, život licem u lice, a ne okrenutih leđa, pomoći će im i to će im biti jamac ostanka i opstanka.

**Kako komentirate nemili incident koji se dogodio 18. travnja prilikom posjeta hrvatskog izaslanstva Beogradu?**

Ne trebamo šutjeti o ovakvim neugodnim situacijama i ne smijemo dopustiti da one prođu bez reakcije. Možda još nije svima jasno da je Hrvatska članica NATO-a i članica Europske unije i da ima ustavnu obavezu brinuti o svim Hrvatima koji žive izvan naših granica, koju ispunjava i ispunjavat će je i ubuduće. Sve ćemo učiniti kako bismo poboljšali njihov položaj i osigurali primjeren status hrvatske nacionalne manjine i što bolju svakodnevicu svakog Hrvata u Vojvodini i Srbiji. Na sreću, pored svih ovih negativnosti koje prečesto gledamo i slušamo, ima i onoga što možemo nazvati pozitivnim pomacima i čemu se možemo radovati te što daje nadu da će biti bolje.

**Savjet Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Hrvatske formiran je nakon konstituirajuće sjednice u prosincu 2017. godine, s ciljem unaprjeđenja i jačanja suradnje, a na temelju Zakona o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Hrvatske. Nedavno je održana konstituirajuća sjednica drugog saziva Savjeta Vlade, na kojoj su među ostalima sudjelovali i članovi hrvatske nacionalne manjine iz Srbije. Koji je bio najvažniji zaključak te sjednice?**

Donijet je zaključak da se trebaju usmjeriti naponi na poboljšanje položaja hrvatske manjine u Srbiji putem svih državnih institucija. Sudjelovao je aktivno i predsjednik Vlade **Andrej Plenković**. Jedna od važnih tema na toj sjednici Savjeta bila je osiguravanje posebnih kvota kojima će se pripadnicima hrvatske nacionalne manjine i hrvatskog iseljništva omogućiti upis na zagrebačko Sveučilište pod posebnim uvjetima. Na inicijativu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Senat Sveučilišta u Zagrebu na svojoj sjednici održanoj 13. ožujka 2018. je u sklopu odluke o upisnim kvotama za upis studenata na prvu godinu preddiplomskih i diplomskih studija u Zagrebu donio posebnu upisnu kvotu od 217 mjesta za Hrvate izvan Hrvatske. Donošenjem posebnih upisnih kvota za Hrvate izvan domovine ispunjen je jedan od glavnih ciljeva sporazuma o suradnji u području znanosti i obrazovanja između Središnjeg državnog ureda i Sveučilišta u Zagrebu. Time će se, vjerujem, značajno pridonijeti demografskom i gospodarskom napretku dvije države. Naša molba je da se svi naši mladi na ovim prostorima obavijeste i motiviraju, jer je ovo prigoda kada možemo značajno povećati broj studenata Hrvata iz Srbije.

**Vrlo važan segment u radu Središnjeg državnog ureda predstavlja Međuvladin mješoviti odbor. Kakva je Vaša ocjena njihovog dosadašnjeg rada?**

Sa svim odborima se aktivno radi. Mogu sa zadovoljstvom reći da smo ove godine zasad uspjeli organizirati dvije uspješne sjednice, jednu s Mađarskom i, nakon više od tri godine, sa Srbijom koja je održana u siječnju 2018. godine. Razmatrana su aktualna pitanja od posebne važnosti za financiranje nacionalnih manjina, a kao pitanje od posebne važnosti za hrvatsku nacionalnu manjinu je osiguranje izravne zastupljenosti predstavnika hrvatske manjine u parlamentu, te u tijelima državne vlasti i javnim ustanovama. U kontaktu sam s predsjedateljem sa srpske strane, državnim tajnikom **Ivanom Bošnjakom** i po onome što sam mogao vidjeti kroz naše razgovore mislim da ćemo putem našeg mehanizma uspjeti stvoriti dobre preduvjete za rješavanje svih otvorenih pitanja.

**Natječajima po javnim pozivima Središnjeg državnog ureda također se želi poboljšati položaj Hrvata u Srbiji. Obećana je financijska potpora i u budućnosti. U kojim segmentima?**

Kroz različite projekte podupiremo aktivnosti Hrvata izvan Hrvatske. Za pripadnike hrvatske manjine posebno je osmišljen program za udruge i zajednice hrvatske nacionalne manjine u svih 12 europskih i susjednih zemalja. Cilj nam je osnažiti ih u ostvarivanju njihovih manjinskih prava, dotaknuti njihovu jezičku, vjersku, kulturnu i etničku samosvijest. Natječaji se provode u suradnji s konzularnim predstavništvima Republike Hrvatske. U Srbiji su u 2018. godini osigurana sredstva u iznosu od milijun i 100 tisuća kuna, što je isto kao i prošle godine kad su sredstva vrlo značajno povećana u odnosu na ranije godine. Istaknuo bih da je i to jedna simbolična poruka, jer to govori koliko Vlada Republike Hrvatske razmišlja o poboljšanju položaja Hrvata u Srbiji.

**Kakva su Vaša očekivanja u svezi skorog realiziranja projekta kuće bana Jelačića u Petrovaradinu?**

To je projekt o kojem se razgovaralo desetak godina, te su institucije Republike Srbije odavno preuzele obvezu realizacije projekta. No, nažalost, dugo se godina ništa nije događalo. Stoga me veseli što smo, zajedno s predstavnicima hrvatske manjine, uspjeli potaknuti Vladu Srbije da osigura sredstva za otkup i obnovu rodne kuće bana Josipa Jelačića. Prošle godine je započela realizacija i nadamo se, bez obzira na određene poteškoće, da će se u najskorije vrijeme uspješno realizirati ovaj projekt, koji je jako važan za zajednicu Hrvata na ovim prostorima u Vojvodini, ali i za Srbiju i Hrvatsku. Mislim da sve ovo što sam rekao dovoljno govori o podupiranju hrvatskih institucija na očuvanju kulturne baštine, razvijanju tradicijske, ali i suvremene kulture Hrvata u Srbiji. Želim istaknuti i činjenicu koja se možda ponekad i zanemaruje, a to je da su najvažniji čimbenik u očuvanju i razvijanju hrvatske kulture, bez koga ona ne bi ni postojala, predstavnici hrvatskih kulturnih udruga te im se iskreno zahvaljujem na njihovom vrlo angažiranom i vrlo uspješnom radu i djelovanju. Važnost kulture je neizmjerena, posebice tradicijske, koja je jedinstvena u promociji hrvatskog identiteta. Nadam se da opravdavamo ono zbog čega postojimo u suradnji s kulturnim udrugama i truditi ćemo se da pomoć s naše strane bude još bolja i vidljivija.



Prva akreditirani stručni skup u HNV-u za prosvjetne radnike

# Vrednovanje stručnog usavršavanja

Nakon više od petnaest godina, koliko postoji obrazovanje na hrvatskom jeziku u Srbiji, organiziran je prvi akreditirani stručni skup koji je održan u prostorijama Hrvatskog nacionalnog vijeća u četvrtak, 3. svibnja. Stručni skup pod nazivom *Hrvatski standardni jezik i zavičajna književnost* okupio je preko 40 odgajatelja, učitelja i nastavnika koji rade u nastavi na hrvatskom jeziku, a sudionici su stekli jedan bod, kako se vrednuje ovakav vid usavršavanja.



Skup je organiziran u suradnji Hrvatskog nacionalnog vijeća, Pedagoškog zavoda Vojvodine i Zagrebačkog sveučilišta s ciljem jezičnog usavršavanja nastavnog kadra.

## Jezično usavršavanje

Po riječima **Margarete Uršal**, dopredsjednice Odbora za obrazovanje u Hrvatskom nacionalnom vijeću, akreditacija skupa izuzetno je važna za sve one koji rade u nastavi na hrvatskom jeziku, osobito zbog uvjerenja o svladanom programu.

»Svi oni koji su sudjelovali dobit će potrebne bodove, koji su obvezni za njihov portfolio prema pravilniku o stručnom usavršavanju. S druge strane, ovaj stručni skup je veoma značajan jer smo njime započeli jezično usavršavanje kadra koji je u nastavi na hrvatskom jeziku. U planu je da se ovakvi skupovi organiziraju dva puta godišnje, jer smatramo da je to najveća potreba«, rekla je Uršal.

Važnost i značaj potvrdila je i dr. sc. **Violeta Petković** iz Pedagoškog zavoda Vojvodine, koja je naglasila kako je značajno što se održavaju ovakvi stručni skupovi, osobito ovaj na kojem se čuo hrvatski jezik. Pedagoški zavod Vojvodine je institucija koja daje akreditaciju, odnosno potvrdu za rad te je njihovo prisustvo za nastavni kadar od velikog značaja.

Jedna od predavača na skupu bila je i izvanredna profesorica dr. sc. **Sanja Vulić** sa Sveučilišta u Zagrebu (Katedra za hrvatski jezik i književnost), koja je u svom predavanju govorila o standardnom hrvatskom jeziku, o teorijskom pristupu, te hrvatskom pravopisu, a ujedno je pripremila i pravopisne vježbe koje su sudionici imali priliku rješavati. Sanja Vulić je istakla kako bi ovakvi skupovi trebali biti puno češće organizirani, osobito ovakva edukacijska predavanja koja postoje za nastavnike hrvatskog jezika u Hrvatskoj. Osim nje, na skupu su govorile i prof. **Katarina Čeliković** o zavičajnoj književnosti i prof. **Sanja Dulić** koja je iznijela crtice iz prakse.

U budućnosti se također planira da svake godine jedan nastavnik hrvatskog jezika odlazi na stručno usavršavanje na Krk gdje se održava ljetna škola hrvatskog jezika i književnosti. Po riječima Margarete Uršal, hrvatskoj zajednici u Srbiji je značajna pomoć matične domovine kada je u pitanju stručni kadar, no svakako je prvobitna želja da se obrazuje i odgaja vlastiti nastavni kadar, da mladi ljudi budu stručni i da im se pruži podrška. Ovo nije želja samo za hrvatski jezik, nego za sve predmete u nastavi na hrvatskom jeziku.

## Studenti kod nas

Tijekom dvodnevnog boravka u Subotici prof. Vulić s još tri studenta kroatologije na Hrvatskim studijima u Zagrebu koji se pripremaju za rad u dijaspori obišla je osnovnu školu *Ivan Milutinović* i Gimnaziju *Svetozar Marković* u Subotici. U ovim školama studenti su u okviru svoje nastavničke prakse vodili sate hrvatskoga jezika. Praksu je pokrenula prof. Vulić u suradnji s HNV-om u okviru projekta *Suradnja s hrvatskim autohtonim zajednicama u dijaspori* i kod nas se provodi prvi puta.

»Mogu reći kako smo bili zadovoljni, osobito znanjem književnosti. Gramatika je također dobra, a ono što po meni nedostaje, čini mi se u svim generacijama jest hrvatski leksik. Ovdje je najčešće prisutna mješavina hrvatskog i srpskog književnog jezika, što mislim da nije dobro. Na satovima hrvatskog jezika bi trebao biti više izražen hrvatski jezik. Sve ostalo je po mome mišljenju na vrlo visokoj razini«, rekla je prof. Vulić.

Jedan od studenata koji je držao sate hrvatskoga jezika u navedenim školama bio je **Ivan Kapović**. On kaže kako je u obje škole primijetio da su učenici vrlo zainteresirani za gradivo i aktivni na satu, ali i da slabo govore hrvatski književni jezik. Kapović je tijekom svojih predavanja učenicima prenio znanje o pojedinim dijelovima hrvatske književnosti, a ističe i kako je kroz raznorazne primjere iz gradiva pokušao stvoriti osjećaj zajedništva s matičnom domovinom. On smatra i da je vrlo važno njegovati materinski jezik, te da je za to potrebna bliskost svih pripadnika jednoga naroda.

Ž. V. / J. D. B.



# Ime je ostalo živjeti

Iako jezero i močvarno područje Jasibara odavno ne postoji, tom dijelu grada ostalo je nekadašnje ime. Nije zadržano službeno, nego kao toponim i odrednica lokacije među sugrađanima, a česti su napisi ovog naziva i na grafitima u gradskoj četvrti podignutoj na tlu koje je nekada davno bilo pod vodom. Među grafitima ima i napisa naziva »Jasibarci«. Nasuprot tome, ime drugog gradskog jezera, Rogine bare, nije ostalo u narodu, nego je nestalo zajedno s ovom velikom vodenom površinom.

Jasibara je danas naseljeni, urbanizirani dio grada, ali je ujedno i korito bivšeg jezera. Prije više od dva stoljeća ovo je područje bilo prekriveno vodom, što je povijesna činjenica dokumentirana mapom koju je 1778. godine izradio geometar **Carolus Leopoldus Kováts**. Poneki područje Jasibare opisuju i kao duboko ulegnuće između Karađorđevog puta i Ulice Zrinskog i Frankopana. U udolini je regulacijom vode napravljeno građevinsko zemljište i svuda podignute kuće, izuzev zemljišta pod vodom, trskom i raslinjem koje buja po svome, u Ulici Ferenc Gála. Jezero Jasibara se nekada napajalo vodom iz Velikog rita, s izvora Sveti bunar i podzemnim vodama ovog područja.

Na fotografiji je prikazan detalj karte iz 1778. godine koju je profesor hidrotehnike na Građevinskom fakultetu dr. **La-jos Hovány** postavio preko aktualne karte grada, pri čemu se davni gradski tokovi s preciznošću mogu pratiti kroz današnje gradske kvartove i ulice. Lijevo je Karađorđev put, desno Ulica Zrinskog i Frankopana i Radijalac, u dnu mape Bajski put.





Treća strana medalje

Piše: Zsombor Szabó

# Propast ZAPADA?

**N**aši domaći elektronički i pisani mediji skoro nikad ne govore o »migrantskoj krizi« koja potresa EU kao da ona uopće ne postoji ili je minorna u odnosu na sve ostale probleme s kojima se suočava naše u svijetu uvaženo, mudro, konstruktivno i mirotvorno rukovodstvo. To je još čudnije ako znamo da jedan pravac te migracije zvani »balkanski« vodi upravo preko cijele Srbije. Procjena je da se trenutačno oko 5-6 tisuća migranata nalazi u zemlji, dosta veliki je broj onih koji »ilegalno kampiraju« u pojasu granice s Mađarskom, uglavnom u napuštenim i uništenim salašima. Raznu pomoć donose im humanitarne organizacije. Nasuprot ovome cijela predizborna kampanja u susjednoj državi bila je bazirana na paroli »u Mađarskoj ne želimo prihvatiti nijednog migranta, a izdajnička oporba upravo to želi uraditi ako pobijede!«. Kampanja je bila efektivna i vladajući *Fidesz* dobio je dvotrećinsku većinu u Parlamentu.

U čemu je bit najnovije »migrantske krize« koja je započela 2015. godine? Da vas podsjetim i naša prijašnja država je devedesetih godina doživjela masovne migracije unutar zemlje, ali i prema inozemstvu. U našim statistikama još se broje »privremeno raseljena lica« i grade se stanovi za izbjeglice. Migracije, znači kretanje pojedinaca, odnosno grupa ljudi u prostoru oduvijek su postojale. Njemački filozof **Oswald Spengler** u svom kapitalnom djelu *Propast Zapada* u poglavlju »Gradovi i narodi« tvrdi: »prvobitni čovjek je životinja koja luta (...) nije vezan za mjesto i domovinu (...) tek zemljoradnjom počinje duboki preobražaj (...) zasijati ne znači uzeti, nego stvarati. Ali, time i sam čovjek postaje biljka, naime seljak.« Spengler je smatrao da povijest nije linearno razvojna, nego ciklična. Civilizacije, slično biljkama, imaju dvije faze »života«: razvoj i propast. Znači, rađaju se, razvijaju se, dostižu svoj vrhunac i onda počinju propadati sve dok ne nestanu. On je tvrdio da je u povijesti postojalo sedam civilizacijskih razdoblja. Posljednje, osmo, je naša zapadna civilizacija koja je u srednjem vijeku dostigla svoj vrhunac i sada je u razdoblju zalaška i propadanja. Njega, inače, uvrštavaju u red konzervativnih, desničarskih filozofa.

## Europa u krizi

Kao što vidimo Europa, europska kultura, za ovih posljednjih sto godina nije propala, nego se i raširila. Ipak, Europska unija, kao »simbol europskog zajedništva«, posljednjih godina doživljava niz teškoća. Jedna je svakako izlazak iz Unije značajnog člana: Velike Britanije. Zagovornici *Brexita* upravo su svoje težnje opravdavali »migrantskom krizom« koja je započela masovnim dolaskom »izbjeglica« iz ratom obuhvaćenog Bliskog istoka i

Afrike. Liberalni političari smatraju ovu migraciju korisnom, prije svega zbog nedostatka radne snage i sve starijeg stanovništva, smatrajući da je njihova masovna integracija u europsku kulturu relativno brzo moguća i tako će se stvoriti nova i efikasna radna snaga i obnovit će se »krv« zastarjelih i »prevaziđenih nacija«. Konzervativni političari, desničari ovoj ideji se oštro suprotstavljaju, tvrdeći prije svega da će migranti Europu dovesti do propasti. Migrantska kriza je izazvala jačanje i nastanak nekih novih »nacionalno« desničarskih partija, koje su postigle značajne uspjehe na izborima u Njemačkoj, Austriji i Italiji. Jedan desničarski engleski zagovornik *Brexita* tvrdi da je u Velikoj Britaniji od 1970-ih godina broj »muslimana« s 200 tisuća do danas porastao na 3,8 milijuna, i ako se to tako nastavi za nekoliko desetljeća Engleska će postati muslimanska zemlja, a to je sasvim druga kultura od naše judeo-kršćanske, znači Engleska (Europa) će propasti.

## Integracija

Multikulturalizam se i u našoj domovini Srbiji često spominje kao model budućeg zajedničkog života u ovoj, kako kažu, multinacionalnoj zemlji. Nasuprot ovome engleski, njemački itd. desničari tvrde da multikulturalizam ne postoji, nego egzistira samo multi-nacionalno jedno pored drugog. Po njima »multikulturalno razdoblje« ili razdoblje »integracije« je samo jedna faza k potpunoj asimilaciji zasad postojećih nacionalnih manjina. Pitam se, znajući povijest svog naroda, zašto se mađarski Cigani-Romi, kojima je kralj **Matija** u XV. stoljeću dozvolio ulazak i naseljavanje u tadašnju kraljevinu, ni nakon pet stoljeća nisu potpuno integrirali u mađarsko društvo, usprkos svim naporima odgovornih političara te zemlje? Trenutačno oni su najveći društveni problem: nisu obrazovani, većina su nezaposleni, stambeno nezbrinuti itd. Primjere neuspjele integracije imamo i u našem gradu, o tome se u javnosti ne govori, a u privatnim razgovorima problem je itekako prisutan, npr. ako se radi o zapošljavanju, o »kadrovima« itd. **J. P. Sartre** kaže: »u jutarnjoj izmaglici ne znaš dolazi li Đavo ili Bog«. Propada li zaista Zapad s nama zajedno ili ne!? Ja sam neodlučan. A vi?



# Kazne za neizricanje kazne

## Drugo lice SUBOTICE

Već godinama unazad početkom proljeća u »prometnoj prirodi« ponavlja se jedna ciklična pojava: odnekud izmili na desetke motorista i svojim poput komaraca dosadnim zvukom daju do znanja da će na ulice Subotice unijeti dodatni nemir, a ponekad i kaos. Turiraju momci, daju gas do daske od semafora do semafora, voze na jednom kotaču i smišljaju još drugih opačina da u besciljnom kruženju po središtu grada privuku pažnju na svoj besmisao, ne razmišljajući o tome kakve posljedice mogu nastati nakon što projure preko zebre ili pak zbog opasnog preticanja ili uguravanja u kolonu s lijeva ili desna, njima, ko budali, svejedno.

Dobro, poslušamo li savjet **Sergeja Trifunovića** da »stanemo pred ogledalo« u odrazu ćemo zacijelo vidjeti sliku da nisu ni svi motoristi takvi kao u opisanom uvodu; vidjet ćemo i da to nije samo specifičnost Subotice, vidjet ćemo da pravila u prometu svakodnevno krše svi: i vozači i biciklisti i pješaci, pa i mi sami bez obzira na to u kojoj se uloži u određenom trenutku nalazili. Ali, isto ćemo tako vidjeti i da grupe iz kategorije motorista prednjače u svojoj bestijalnosti i primitivizmu koje s dvije noge iz kuće prenose na dva kotača na ulicu. I ma koliko razumio potrebu ovih nesretnika da svoj višak testosterona razblažuju u oktanima, a frustracije gasom, građanin obični će – posebno ukoliko na zebri u posljednjem trenutku izbjegne direktni kontakt s njima – svoj početni bijes vrlo brzo usmjeriti na pravu adresu: prema stvarnim krivcima za stanje kakvo već godinama imamo na ulicama ovog grada. Pogađate, riječ je o prometnoj policiji.

Koje, naravno, nikada nema na trasama koje su za svoje divljanje u prometu odabrali vlasnici skupih motora, baš kao da im je tata za privatnu uporabu izgradio cijeli asfaltni ring na Radijalcu ili oko parka na Trgu žrtava fašizma. Posebno zanimljiv detalj u ovom dijelu svakako je činjenica da vandale na dva kotača vide (i, nažalost, čuju) svi osim prometnih policajaca koji su nerijetko zauzeti daleko ozbiljnijim poslovima: u pol bijela dana utvrđivanjem ima li natovarena nénika propisno svjetlo na svom starom biciklu ili pak čekanjem u zasjedi, po mogućnosti stranaca, kako bi se ispunila dnevna kvota predviđenih kazni. U takvoj situaciji čovjeku, htio-ne htio, prosto dođe žao zastupnika u Skupštini Srbije koji su za sitne novce utrošili dane i dane na pripremu novog Zakona o prometu, koji kaže da se, primjerice, kazne za prekoračenje brzine kreću u rasponu od 3.000 do 120.000 dinara, plus upisivanje određenog broja kaznenih poena, plus zabrana vožnje u određenom razdoblju. Ne sumnjajući u to da su i ovog puta prilikom donošenja odluke bili motivirani isključivo interesom za opće dobro, jadni zastupnici očito su previdjeli jedan sitan a tako ljudski detalj: na putu provedbe zakona u praksu ispriječio se strah od zaplašivanja komaraca (s početka teksta). Stoga možda ne bi bilo loše kada bi se ovom zakonu pridodale i kaznene odredbe za one koji su zaduženi kažnjavati one koji svojom vožnjom remete mir i ugrožavaju život svih oko sebe.

Z. R.

Poziv za dodjelu zvanja *Počasni građanin* i priznanja *Pro urbe*

Povjerenstvo za dodjelu zvanja i priznanja sukladno članku 5. stavak 3. Odluke o ustanovljenju zvanja POČASNI GRAĐANIN, priznanja PRO URBE i priznanja *Dr. Ferenc Bodrogyári* (Službeni list Grada Subotice, br. 24/17- pročišćeni tekst) objavilo je

### JAVNI POZIV ZA SUDJELOVANJE U PREDLAGANJU GRAĐANA I ORGANIZACIJA NA PODRUČJU GRADA SUBOTICE ZA DODJELU ZVANJA POČASNI GRAĐANIN I PRIZNANJA PRO URBE

Zvanje POČASNI GRAĐANIN dodjeljuje se za istaknuto i trajno životno djelo u području znanosti, gospodarstva, umjetnosti, obrazovanja i odgoja, kao i za rezultate postignute u javnom životu i razvitku kulturnog stvaralaštva i to fizičkim osobama koje su svojim djelima i činjenjima pridonijele podizanju ugledu grada u tuzemstvu i inozemstvu.

Priznanje PRO URBE dodjeljuje se osobama za istaknuta djela koja značajno pridonose ugledu grada podizanjem njegovih materijalnih i duhovnih vrijednosti.

Priznanje PRO URBE dodjeljuje se pravnim i fizičkim osobama, kao i drugim organizacijama i to za istaknute znanstvene, kulturne i umjetničke aktivnosti, odnosno za značajnu djelatnost u obrazovanju, komunalnom, socijalnom, zdravstvenom, gospodarskom području kao i onima koji su svojim radom pridonijeli većem stupnju razvitka javnog reda i mira i osobama koje su svojim sportskim i drugim rezultatima pronijele slavu svojega grada.

Tekst Javnog poziva se nalazi na internetskoj stranici: [www.subotica.rs](http://www.subotica.rs) u odjeljku natječaji i oglasi.

Pismeni prijedlozi s obrazloženjem podnose se u tiskanom obliku predajom u Gradski uslužni centar Grada Subotice, Trg slobode 1 ili poštom Skupštini grada Subotice, s naznakom »za Povjerenstvo za dodjelu zvanja i priznanja«, a obavezatno i u elektroničkom obliku na e-mail adresu: [gudrustdel@subotica.rs](mailto:gudrustdel@subotica.rs), do 16. 5. 2018. godine.

Predsjednik Povjerenstva,  
Nikola Repac

# Ori cestu, koga briga

***Iz Tajništva za inspekcijsko-nadzorne poslove Grada Subotice odgovorili su nam kako se poljoprivrednici u najvećoj mjeri pridržavaju propisa, odnosno poštuju granice svojih parcela***

Kada se izađe iz grada, nebitno u kojemu smjeru, počinju nepregledna prostranstva usjeva. Ono što je nama privuklo pažnju jest činjenica da se neki od njih završavaju tik uz asfalt dok su drugi udaljeni od ceste nekoliko metara. Čitajući Zakon o javnim putovima doznali smo da se taj prostor zove zemljišni pojas, kao i da jasno postoje odredbe u ovisnosti od kategorije puta koliko metara on mora biti širok.

Također, u Odluci o općinskim putovima, ulicama i nekategoriziranim putovima koja je na sjednici Skupštine grada Subotice usvojena prošle godine piše kako je zabranjeno oranje i izvođenje drugih poljoprivrednih radova u zemljišnom pojasu javnih putova. Koliko poljoprivrednici poštuju ovu zakonsku odredbu i ne proširuju svoje usjeve na račun javnih putova upitali smo nadležne, a iz Tajništva za inspekcijsko-nadzorne poslove Grada Subotice odgovorili su nam kako se poljoprivrednici u najvećoj mjeri pridržavaju propisa, odnosno poštuju granice svojih parcela.

S obzirom na to da svaki laik može uočiti da ima puno usjeva koji nisu ni metar udaljeni od ceste, kolika je najmanja zakonska odredba, na naše pitanje upućeno istome tijelu provjerava li netko na terenu koliko tko poštuje ovaj propis dobili smo odgovor u kojemu su se pozivali na poljočuvare i nekategorizirane ljetne putove koji nemaju zaštitni pojas. U prijevodu, nije nam

odgovoreno ono što nas je interesiralo iako u već spomenutoj odluci lijepo piše da je to njihov posao – Tajništva Gradske uprave nadležne za inspekcijsko-nadzorne poslove. Ili netko nije upućen u svoje dužnosti ili se posao ne obavlja onako kako treba, a rezultat svega toga između ostaloga su usjevi udaljeni i nepuni metar od ceste! Je li sljedeći stadij oranje asfalta, s obzirom na to da vjetrozaštitni pojas više ne predstavlja prepreku za ove aktivnosti jer je posječen?!

Ipak, kroz razgovor s nekoliko poljoprivrednika rečeno nam je da razlog njihovog nepoštivanja granica usjeva i ulazak u zaštitni zemljišni pojas nije samo proširenje površine za obradu. Kažu da ako ne obrade zemljište tik uz cestu, imaju problem s korovom između puta i usjeva jer ostaje nepokošen. Održavanje lokalnih putova, u koje spada i košenje trave u zemljišnom pojasu, u nadležnosti je Javnog poduzeća za upravljanje putovima, urbanističko planiranje i stanovanje Subotica. Svatko kada izađe iz grada može vidjeti u kojoj mjeri se taj posao radi. Možda zbog toga poljoprivrednici gdje god mogu produžavaju svoje usjeve koliko god mogu do ceste. Tada bar nema korova i poljskog cvijeća... A o blatu koje traktori nanesu prilikom obrade tih usjeva na cestu pisat ćemo na jesen. Sada je i onako sezona prašine.

J. D. B.





# Vukovar – Zagreb – Plitvička jezera – Split



**M**aturalna ekskurzija za osme razrede hrvatskih odjela organizirana je drugu godinu u suradnji Hrvatskog nacionalnog vijeća i Udruge ravnatelja učeničkih domova u Hrvatskoj. Učenici završnih razreda OŠ *Ivan Milutinović* i OŠ *Matko Vuković* iz Subotice te OŠ *Vladimir Nazor* iz Đurđina sa svojim razrednicima tijekom petodnevnog boravka u Hrvatskoj, od 27. travnja do 1. svibnja, posjetili su Vukovar, Zagreb, Plitvička jezera i Split.

Iako je program bio isti kao prošle godine, dopredsjednica Odbora za obrazovanje u Hrvatskom nacionalnom vijeću **Margareta Uršal** kaže kako je svaka ekskurzija priča za sebe, a ove



**»Moje oduševljenje, a mogu reći i oduševljenje naših učenika su pobrali vrsni vodiči, koji su nas proveli kroz sva mjesta koja smo obilazili. Najbolji su bili vodič kroz Split i crna kraljica kroz Zagreb, koji su djecu privlačili svojim pristupom«, kaže nastavnica Nevenka Tumbas**

godine posebno pohvaljuje nastavnički kolektiv koji je pridonio još boljoj organiziranosti. Uršal navodi da su za izvrsnu ekskurziju zaslužni i njihovi domaćini iz Udruge ravnatelja učeničkih domova **Ljubica Banović, Mladen Kamenjarin i Šimo Pavlović**. Također pohvaljuje i učenike koji su, kako kaže, bili vrlo poslušni i dobri.

Nastavnica matematike u OŠ **Matko Vučković Nevenka Tumbas** prvi puta je išla s učenicima na ovu ekskurziju i oduševljena je na koji način je HNV sve organizirao, kao i stručnim vodičima koji su ih ondje dočekali. »U svoje osobno ime i u ime roditelja, velika hvala HNV-u jer je omogućio ovako lijepu ekskurziju, nadasve bogatu sadržajem te korisnu po povijesnom, nacionalnom i opće kulturnom pitanju za učenike hrvatskih odjela. **Jasna Vojnić** i Margareta Uršal su jako dobro osmislile i organizirale svaki detalj. Moje oduševljenje, a mogu reći i oduševljenje naših učenika su pobrali vrsni vodiči, koji su nas proveli kroz sva mjesta koja smo obilazili. Najbolji su bili vodič kroz Split i crna kraljica kroz Zagreb, koji su djecu privlačili svojim pristupom... Učenici su bili oduševljeni viđenim, a da su nešto naučili su pokazali u kvizovima, koje smo navečer organizirali«, kaže Tumbas.

S putovanja su lijepe dojmove donijeli i učenici. Jedna od 20 maturanata koji su išli na ekskurziju je i **Josipa Horvacki** iz Đurđina. Ona kaže kako im je svaki dan bio ispunjen te da su destinacije koje su obilazili bile vrlo interesantne. Ipak, najljepše joj je bilo na Plitvičkim jezerima i u Splitu jer ondje do sada nije bila pa joj je sve što je čula i vidjela bilo nešto novo. Navodi ona i kako se nada da će ponovno ići u Split i to u bliskoj budućnosti jer joj se jako svidio grad. Što se tiče društva, kaže kako je bilo uvijek veselo i da je baš lijepo putovati sa svojom generacijom iz različitih škola.

U okviru putovanja učenici su obišli Vukovar, znameniti križ i bili na otvaranju izložbe zlatoveza u Gradskom muzeju. U Zagrebu su obišli centar grada i Gornji grad nakon kojega su se uputili k najstarijem hrvatskom nacionalnom parku Plitvičkim jezerima. Posjetili su i Korenicu, a posljednja destinacija bio im je Split.

J. D. B.

FOTO: Ana Francišковиć



Izborni Sabor HKUD-a *Vladimir Nazor* Sombor

# Matariću treći mandat

**HKUD Vladimir Nazor iz Sombora naredne četiri godine vodit će Mata Matorić, koji je tu funkciju obnašao i u prethodna dva mandata. Novi dopredsjednik Nazora je Ivica Pekanović**

Ovogodišnji Sabor Nazora bio je izborni, pa su se pročelnici sekcija tijekom podnošenja izvješća o radu osvrnuli na prethodno četverogodišnje razdoblje. U tom periodu aktivno je radilo svih devet sekcija udruge. Održane su sve tradicionalne manifestacije, realizirana gostovanja u Hrvatskoj, a neke od aktivnosti ostavit će traga u povijesti ove udruge. Navodeći najvažnije projekte stari, novi, predsjednik **Mata Matorić** izdvojio je obilježavanje 80. obljetnice Nazora, realizaciju emisije *Mostovi kultura* iz serijala *Lijepom našom* Hrvatske radio-televizije, koja je realizirana 2015. godine, te obnovu fundusa nošnji i ruha, što je realizirano u 2016. godini. Tijekom prošlog mandata u Nazoru je organizirana nastava hrvatskog jezika, počela je raditi grnčarska sekcija, održan Prvi festival amaterskog folklora, a realizirani su radovi na obnovi dijela prostorija.

»Ono što nam predstoji, rekao bih povijesni projekt, je tiskanje knjige o salašima Nenadić *Moj Nenadić*. Neki od uglednih somborskih povjesničara odustali su od suradnje na ovoj knjizi, jer im se nije svidjela ideja da ta knjiga bude povijest hrvatskih – bunjevačkih salaša. Očekujemo da do *Dužionice* knjiga bude u rukama čitatelja«, kazao je Matorić.

On je podsjetio i na nemile događaje koji su pratili rad Nazora, a to su grafiti i razbijeni prozori na zgradi Hrvatskog doma.

## Knjiga, novine, predstave...

Knjigu *Moj Nenadić* na Saboru je detaljnije predstavio urednik *Miroljuba* **Alojzije Firanj**. Prema njegovim riječima knjiga će biti tiskana u nakladi od 500 primjeraka, u tvrdom povezu, na 516 stranica i s oko 400 fotografija. Autori knjige sami su mještani Nenadića koji su živjeli i svjedočili o temama o kojima pišu. Ovo je i godina u kojoj će biti obilježena 20. obljetnica od tiskanja prvog broja *Miroljuba*, lista koji *Nazor* objavljuje četiri puta godišnje.

»Zahvaljujući potpori Hrvatske matice iseljenika i **Silvija Jergovića** završena je digitalizacija i svi brojevi *Miroljuba* bit će dostupni i u digitalnom obliku. U povodu obljetnice bit će tiskan



Mata Matorić (za govornicom)

jubilarni broj, a predstaviti ćemo ga na *Večeri Miroljuba*. Za ovih 20 godina u *Miroljubu* je surađivalo 120 autora, objavili smo pjesme 41 pjesnika, a *Miroljub* je pripremalo 30 članova uredništva«, kazao je Firanj. Proteklo četverogodišnje razdoblje bilo je

## Svibanj u Nazoru

Tijekom ovog mjeseca HKUD Vladimir Nazor imat će nekoliko značajnih događanja. U srijedu, 9. svibnja obavljeno je snimanje za selekciju Zagrebačke smotre folklora. *Nazor* će 19. i 20. svibnja ugostiti više od 50 članova SKUD-a Ivan Goran Kovačić iz Zagreba koji će prvog dana nastupiti u Nazoru, a drugog dana gostovanja održati koncert u Karmelićanskoj crkvi u Somboru. Uredništvo *Miroljuba* 23. svibnja obilježiti će 20 godina od tiskanja prvog broja, a 26. svibnja bit će održana likovna kolonija *Colorit*.



## Tjedan u Somboru

## Kralj ponovno među Somborcima



i razdoblje u kome je *Nazorova* dramska sekcija uspjela svake godine pripremiti po jednu predstavu. Rezultat rada *Nazorovih* glumaca vidjeli su i gledatelji u Hrvatskoj, a među gostovanjima treba istaknuti Dane hrvatskog pučkog teatra u Hercegovcu. Za četiri godine članovi pjevačkog zbora imali su 41 nastup, a osim starih bunjevačkih pjesama svoj repertoar sada obogaćuju i pjesmama iz Dalmacije, Zagorja, Hercegovine. Veslači *Salašari somborski* spremaju se za državno prvenstvo u natjecanju *Dragon boat*, koje će biti održano ovog mjeseca u Beogradu.

### Natječaji

Pobrojan je samo dio aktivnosti *Nazora*, jer u okviru ove udruge aktivno radi devet sekcija: folklorna, dramska, pjevačka, literarna, tamburaška, sportska, likovna, sekcija za rukotvorine i uredništvo *Miroljuba*. Za sve te aktivnosti potreban je novac, a najveći dio sredstava osigurava se na natjecajima. Prema izvješću koje je podnijela **Marija Matarić**, koja je angažirana na pisanju projekata, tijekom 2017. godine *Nazor* je na natjecajima Grada Sombora dobio 477.000 dinara, pokrajinskih tajništava 265.000 dinara, a na natjecajima iz Hrvatske 810.000 dinara.

»U ovoj godini od Grada Sombora *Nazor* će dobiti više od 800.000 dinara, što je skoro dvostruko više nego u 2017. godini«, kazala je Matarićeva.

Na prošlogodišnjem Saboru izmijenjen je Statut *Nazora* što je omogućilo ovoj udruzi da sudjeluje na većem broju natječaja.

Nakon podnošenja svih izvješća izabran je Upravni odbor od 30 članova, a većina je u ovom upravljačkom tijelu bila i u prethodnom mandatu. Upravni odbor izabrao je Matarića ponovno za predsjednika, a **Ivica Pekanović** izabran je za dopredsjednika *Nazora*.

Z. V.

## Sončanka na republičkom natjecanju iz latinskog

Prošlogodišnja učenica generacije OŠ *Ivan Goran Kovačić* iz Son-te, danas učenica apatinske gimnazije *Nikola Tesla*, Sončanka **Jelena Mihalek**, izborila je plasman na republičko natjecanje iz latinskog jezika. Mihalekova i njezina mentorica **Natalija Veljković** uspjele su zajedničkim snagama ostvariti odličan rezultat i osigurati plasman na republičko natjecanje, koje će biti održano 19. svibnja u Beogradu.

»Jelena je uzorna učenica, istodobno i sportašica za uzor, pa me ovakav njezin rezultat nije iznenadio. Ponosan sam na njezino postignuće, a ovakvim rezultatom znatno je doprinijela da se ova godina može nazvati jednom od najuspješnijih za našu školu glede rezultata na školskim natjecanjima«, kaže ravnatelj gimnazije prof. **Vojislav Petrović**.

I. A.



Spomenik kralju Aleksandru I. bit će vraćen u centar Sombora. Tako je odlučila vladajuća politička većina u Somboru, predvođena Srpskom naprednom strankom i na taj način (skoro) kraju privela višedesetljetne napore raznih udruga, pokreta i stranaka koji su se zalagali za vraćanje ovog spomenika. Spomenik će biti vraćen tamo gdje je i bio – u centralnu pješačku zonu ispred Gradske kuće. Znači to da će česma koja je postavljena prije nekoliko godina biti uklonjena. Pozdravit će to uklanjanje česme i oni Somborci koji i ne bi baš rado ponovno vidjeli kralja u svome gradu, jer česma, po svom izgledu više priliči nekoj turskoj kasabi nego li gradu kakav je Sombor. I dok se oko česme može i očekivati suglasje Somboraca, kod spomenika će već ići malo teže. A oni koji ne bi baš rado ponovno u svome gradu vidjeli kralja kazat će da za Sombor ima mnogo značajnijih povijesnih ličnosti koje zaslužuju spomenik, da je kralj Aleksandar (na konju) u gradu stajao tek oko godinu dana, da će povijest kralja Aleksandra I. pamtili kao vladara koji je vladao autokratski i vladara koji je uveo Šestosiječanjsku diktaturu. Pokrenut će se u toj priči (kao argument) i spomenik Svetog trojstva, jer su nekoliko desetljeća stare i inicijative za vraćanje tog spomenika. A ključni argument koji ide u prilog ovom spomeniku je to što je Sveto Trojstvo, koga su Somborci podigli još 1774. godine najstariji somborski spomenik. Argument više je i to što je bio to spomenik svih zahvalnih Somboraca bez obzira na vjeru i naciju, koji su se na taj način zahvalili Bogu što je prestala epidemija kolere, koja je doslovno pokosila somborsko stanovništvo. Kažu oni koji kroje lokalnu somborsku politiku da se razmatra i inicijativa za vraćanje ovog spomenika, ali kada će ona od inicijative prerasti u odluku veliko je pitanje. Ali, imaju ova dva spomenika i nešto zajedničko. Ni od jednog ni od drugog nije sačuvano ništa.

I kada već pišemo o somborskim spomenicima i nekoliko crtica iz povijesti grada. Nekada je u centru Sombora bilo pet velikih spomenika – Svetog Trojstva, cara Franca I., Ferenc Rákoczi, Józsefa Schweidela i kralja Aleksandra. Oni koji su kroz različita razdoblja pisali povijest u ovom gradu porušili su ih. Sve.

Z. V.



Duško Lupurović: *Školstvo u Beški od 1941. do 1965. godine*

# Spomenica u čast zaslužnim prosvjetiteljima



*»Bilo mi je bitno da sve mještane  
– učitelje i upravitelje, pobilježim i pronađem makar nekoliko podataka iz njihove biografije, kako bi im se bar na ovaj skroman način odužili za višegodišnji uloženi trud«, kaže Lupurović*

skoj pravoslavnoj crkvi objavljena 2003. godine. Bilo mi je bitno da sve bivše mještane – učitelje i upravitelje pobilježim i pronađem makar nekoliko podataka iz njihove biografije, kako bismo im se bar na ovaj skroman način odužili za višegodišnji uloženi trud«, ističe Lupurović.

O povijesti školstva u Beški on kaže:

»Prvi spomen škole u Beški datira iz 1690. godine. Proučavanjem arhivske građe nepobitno je utvrđeno da je beščanski svećenik **Rafail-Raka Doronjski** obučavao svećeničke kandidate pred sam kraj XVII. vijeka. U jednom dokumentu je navedeno da u Beški postoji školska zgrada 1692. godine. Početkom XVIII. vijeka ta škola sve više gubi klerikalni karakter i postaje narodno-vjeroispovjedna škola u kojoj sve češće rade obučeni učitelji, u kojoj su učenici izučavali samo osnovne stvari i molitve. Beška je 1747. godine ušla u sastav Vojne granice i postala sjedište kompanije u okviru Petrovaradinske graničarske regimente. Posebno je zanimljivo da je već 1773. u Beški osnovana graničarsko-trivijalna škola u kojoj su predavanja bila samo na njemačkom jeziku i u nju su išla djeca iz Beške, Čortanovaca i Krčedina. Paralelno s njom je postojala i srpska općinska škola s narodnim učiteljima i na narodnom jeziku«, navodi autor.

**Š**kolstvo u Beški od 1941. do 1965. knjiga je autora **Duška Lupurovića**, rođenog Beščanina, po zanimanju ekonomista, a po interesiranju povjesničara amatera, istraživača lokalne povijesti. Prva knjiga o školstvu u Beški od 1690. do 1941. godine objavljena je 2015. godine, kada je i organizirana svečana akademija povodom 325 godina školstva u Beški. Druga je nastavak prethodne i obuhvaća razdoblje od 1941. do 1965. Oba djela predstavljaju vrlo rijetke povijesne knjige u Srijemu.

»Nekim neobičnim spletom okolnosti počeo sam izučavanje porijekla svoje obitelji i u tom istraživanju nailazio na zanimljive i tada meni nepoznate podatke o Beški. I pošto se najviše podataka prikupilo o crkvi i školi, tako je i monografija o beščan-

## Važan segment u izučavanju povijesti

Kada se prati povijest nekog manjeg naselja, kao što je Beška, vrlo je malo dostupne sačuvane originalne arhivske građe.

»U Beški su još 1733. godine svećenici vodili domovne protokole, odnosno popise svih mještana po kućnom broju. Matične knjige krštenih, vjenčanih i umrlih se redovno vode od 1771. i sve su sačuvane. Postoje i dvije crkvene spomenice s kraja XIX. i početka XX. vijeka koje su dragocjeni izvor povijesti Beške, a sačuvana je i stara Spomenica opće pučke škole u Beški koja datira od sredine XIX. vijeka.«

## Najspecifičnija po Beščanima

»I bilo gdje da se nalazi, na bilo kojem kraju svijeta uvijek s ponosom kaže da je Beščanin. Jedan moj prijatelj, koji sad živi u Zagrebu, kaže da mu je i sunce milije u Beški. Beška i Beščani su odvajkada bili dobri ljudi i domaćini i tu posebnost nosili su sa sobom ma gdje da su dalje nastavili živjeti. Prilikom da se vrate u svoj rodni zavičaj dobili su bivši Beščani. Nakon nesretnog rata devedesetih godina mnogo je beščanskih Hrvata (a tada ih je bilo oko 30%) napustilo svoje rodno mjesto i preselilo se u Hrvatsku. Naše Zavičajno društvo je ostalo u kontaktu s mnogima i redovito organizira njihov dolazak ovdje.«

## Veliki broj učitelja Hrvata

Prije Drugog svjetskog rata u Beški su, između ostalih, službovali i učitelji Hrvati: **Davorin Jaković, Josip Stefanović, Martin Levačić, Anka Mlinarić, Amalija Pavičić, Đuro Kuskunović, Josip Žert, Anka Vrnaić, Zlata Baumajster, Josipa Čanjevac, Ljubica Mlinarić...**

»Tijekom rata za beščanskog učitelja došao je **Ivan-Ivo Severdija** rodom iz Trebinja koji se ovdje zadržao nekoliko godina. Zanimljivo je da je on bio podstanar u mojoj obiteljskoj kući. Negdje 70-ih godina prošlog vijeka došao je u Bešku i posjetio mog strica, koji je bio nastavnik povijesti. Ne znam zbog čega, ostavio nam je svoju fotografiju, koju sam iskoristio u knjizi. Prije rata iz Novog Slankamena doselio se poštar **Nikola Tkalac** sa svojom obitelji. On je ostao upamćen kao čestit i pošten čovjek. Za vrijeme Drugog svjetskog rata svojim utjecajem je spasao neke Beščane od strijeljanja. Njegov sin **Krunoslav** je bio nastavnik u beščanskoj Progimnaziji, kasnije Nepotpunoj gimnaziji i osnovnoj školi od 1947. do 1954. godine. Predavao je matematiku, povijest i zemljopis. Dok sam pripremao knjigu, jedan bivši učenik mi je pričao i o nastavniku Krunoslavu Tkalcu. Rekao mi je da je bio izuzetan predavač, human čovjek, koji je poštovao vjerska opredjeljenja učenika«, kaže Lupurović.

## Multietničnost

Na poseban način multikulturalnost u Beški je istaknuta u knjizi.

»Njegovanje multietničnosti u Beški zadržalo se do današnjih dana. To je veoma važna činjenica kako bismo mi ovdje mogli hvatati korak s naprednim europskim državama, gdje se o tome ne govori i ne razmišlja, nego se to podrazumijeva.«

U popisima učenika nalaze se učenici raznih nacionalnosti. Obje knjige sačuvale su djelić kulturne povijesti Beške i Srijema, ne dajući mogućnost nekim zlonamjernicima da u daljoj budućnosti prekraju ili izmišljaju neku novu povijest naroda koji su živjeli u ovim krajevima.

S. Darabašić

## Tjedan u Srijemu

# Ogorčeni Srijemci



**M**edijska pažnja proteklog vikenda bila je usmjerena na skup radikala koji je održan 6. svibnja u Jarku, (o čemu i mi izvijestavamo u ovom broju našeg tjednika). Mještani tog mirnog srijemskog sela kažu da se takvo što nije smjelo dogoditi, kako

u njihovom selu tako ni u Hrtkovcima gdje su radikali na isti taj dan prije 26 godina održali miting i pročitali imena hrvatskih obitelji koje trebaju napustiti Srbiju. Također, Jarčani su nam kazali da toliki broj pripadnika policije i predstavnika medija nikada do sada nisu vidjeli u svom mjestu. Sve je to prema njihovim riječima bilo nepotrebno. Kažu, Srijem je miran kraj gdje su ljudi usmjereni najviše na rad u polju, na proizvodnju sjetvenih kultura, kao i na uzgoj povrća, dinja i lubenica. »To su teme o kojima trebamo pričati i o čemu trebate pisati«, rekao nam je jedan Jarčanin. Veliki broj njih proslavljao je tog dana i svoju krsnu slavu Đurđevdan, pa je i to bio jedan od razloga za njihov bijes i razočaranje. Zbog najavljenog mitinga radikala prilazi su sa sve tri strane ka Hrtkovcima od subote, 5. svibnja bili zatvoreni. U selo su mogli ući samo mještani, pa su se mnogi od njih plašili da im gosti neće moći doći na slavu. Što se tiče Hrvata, koji, kako je rekao lider radikala, danas čine tek 10 posto stanovništva Hrtkovaca, do njih nažalost nismo mogli doći. Namjera nam je bila, kao i zastupnicima Demokratske stranke i narodnom zastupniku DSHV-a **Tomislavu Žigmanovu**, da tog dana prisustvujemo svetoj misi u selu i porazgovaramo sa župljanima. No, prilaz Hrtkovcima nam, baš kao ni ostalima, tog dana nije bio omogućen. Bez osobne i novinarske iskaznice, nismo mogli ući ni u Jarak. Kako su se Hrtkovčani osjećali tog dana, možemo samo pretpostaviti, iako je **Šešelj** izjavio da mu nije bila namjera zastrašiti ih nego da mu je namjera bila provocirati vlast. Na skupu se dogodio i incident između radikala i člana predsjedništva LDP-a, a kako lokalni mediji prenose, jedan od incidenata dogodio se u jaračkoj kavani gdje su se pred očima mještana potukle dvije grupe ljudi koji su nazočili skupu. Incidenta većih razmjera, na sreću, nije bilo. Ostaje samo pitanje je li se moglo nešto prije učiniti da do skupa uopće ne dođe.

S. D.

## Vinski turizam: Za početnike putokaz, za iskusne podsjetnik (7)



# Cijena rada očekivanja

***Jeftin je onaj koji nema nikakvu koncepciju, poziciju\* Čim su se utvrdile usluge i cijene odnosno kompletirala ponuda, vrijeme je za oblikovanje i uspostavljanje odnosa između prodavača i kupca***

**V**eć pri razradi ideje o ponudi nameće se samo po sebi pitanje određivanja cijena, odnosno politika cijena. Polazna točka kod svake cijene je kalkulacija. Na jednoj realnoj kalkulaciji, a time i uspješnoj, vidi se donja granica cijene (zbir varijabilnih troškova). Pomoću kalkulacije često se mogu prepoznati mogućnosti poboljšanja, odnosno dobija se uvid gdje nema sklada u stvaranju profita. S cijenom ujedno dajemo i znak o kvaliteti. Ako se ponuda jedne vinarije ne poznaje, cijena je bitno sredstvo uspoređivanja. Cijena rada ne samo predrasude, nego i očekivanja. Ako je jedna vinarija previše jeftina, gost će tražiti i naći će nedostatke. Suprotno, ako je vinarija previše skupa, ne možemo očekivati ponovni dolazak gosta. Zato je važeće pravilo da se treba kretati u granicama donje i gornje cijene, da to bude pravi pokazatelj kvalitete (ukalkulirati i dio za mogućnosti poboljšanja!).

### Politika cijena

Cilj svake vinarije je stvaranje kruga stalnih i pridobijanje novih gostiju. Širokogrudost se ne ogleda u niskim cijenama već u malim ugodnim iznenađenjima pruženim gostu (npr. manji pri-

kladan dar-suvenir ili degustacija »na račun kuće« za vjerne goste).

Svima je poznata psihologija zaokruživanja cijena. Ako je nešto 495, već po automatizmu to zaokružujemo na 500 i obrnuto, 505 na 500. Zaokruživanje brojki naviše i naniže dobro oslikava osjetljivost gostiju na cijene. Ne preporučuje se primjena takvih, navodno primamljivih »lomljenih« cijena (najbolji primjer 499,99 !), bolje je fiksirati ih jer na taj način ne zavaravamo gosta, pokazujemo ozbiljnost i iskrenost, a gost to cijeni.

Politiku cijena nikad ne treba primjenjivati kao glavnu taktiku, uvijek treba misliti o njenoj višeznačnosti. Po politici cijena prepoznaje se ima li vinarija koncepciju, odnosno poziciju i odgovarajući CI (Corporate Identity) – ugled i imidž. Jeftin je onaj koji nema nikakvu koncepciju, poziciju i CI. Praksa je da se za ponudu i usluge koje predstavljaju novinu ili su sezonskog karaktera formiraju posebne cijene, promotivne odnosno sezonske. Svaka promjena cijena neposredno i posredno utječe na vrijednosni sud i očekivanja. Ukoliko na tržištu nema značajnih oscilacija ili poremećaja, cijena se određuje ne samo za jedno određeno kraće razdoblje već za cijelo razdoblje životnog ciklusa ponude (što se smatra idealnim). Time nastaje sklad između razvoja, privlačnosti, promotivne i sezonske cijene.



## Informacijska i komunikacijska politika

Čim su se utvrdile usluge i cijene, odnosno kompletirala ponuda, vrijeme je za oblikovanje i uspostavljanje odnosa između prodavača i kupca. Ovaj intenzivan odnos nazivaju informacijskom i komunikacijskom politikom. Pažnja, izazivanje želje, buđenje interesa, potvrda, zaintrigiranost, radoznalost i inspiracija poneki su od slogana u komunikaciji.

Neposredni marketing je obraćanje sadašnjem i budućem gostu. Direktna ne znači samo neposredan kontakt – *face to face* (licem u lice), nego više od toga. Jedno pismo, e-mail, telefonski poziv, SMS poruka ili najrazličitije poruke i pozivi su također neposredno – direktno obraćanje i mogućnosti kontakata i dijaloga. Za što ćemo se odlučiti od komunikacijskih mogućnosti koje nam stoje na raspolaganju, ovisi od informacijskih navika gosta. Za sve mogućnosti najvažnije je da neposredan kontakt mora biti razumljiv i shvatljiv za gosta. Reakcije gosta ne samo da su dozvoljene nego su i poželjne.

## Oglašavanje i medijski nastup

U ovisnosti od odabrane ciljne grupe i tržišta (je li lokalno ili regionalno) odabiraju se i odgovarajući mediji masovnih komunikacija. Preporučljivo je da vinarija ima razrađen plan i program za ove aktivnosti. Osim već općepoznatih činitelja efektnog i efikasnog oglašavanja i nastupa u medijima (pojedini primjeri: TV i radio – koji teritorij pokrivaju, gledanost odnosno slušanost, programski profil; novine i časopisi – rasprostranjenost prodaje i naklade, tko su čitatelji; internet – posjećenost web stranice), najvažnije je da to bude primjereno vinariji i ciljnoj grupi!

Grafički proizvodi (tiskani materijal). Osnovne karakteristike tiskanih materijala su točno formuliranje, preglednost, prijelom i izrada (kvaliteta tiska) primjereni dotičnoj vinariji, sve u cilju dobrog informiranja gosta. U svakom tiskanom materijalu neka bude prepoznatljiva *fil rouge* – crvena nit, koja naglašava prednosti, jedinstvenost i specifičnosti vinarije. Ne zaboravimo na kvalitetu i sadržaj priloženih fotografija – emocije i motivacije često se pobuđuju slikama!

Najrasprostranjeniji grafički proizvodi osim letka su prospekti i leporela. Pošto njihova izrada nije jeftina, treba obratiti pažnju na optimalnu tiražu i distribuciju. Prednost im je što su atraktivni i pogodni za duže čuvanje (nisu običan letak).

## Manifestacije – 10 zapovijesti

Manifestacije su bitne u informacijskoj i komunikacijskoj politici, jer se prije, tijekom i poslije održavanja odvijaju brojni kontakti između domaćina i gosta, intenzivniji i neposredniji nego kod standardnih/uobičajenih, dajući tako nove mogućnosti za stjecanje obostranog povjerenja. Odlikuju se popularnošću. Za uspješno odvijanje odlučujuću ulogu ima profesionalna organizacija. Gost očekuje da manifestacija bude puna elana i dinamike, sa stilom, da je za uživanje, stručno organizirana i izvedena, te da ima prikladan moto. Nadalje, bitan uvjet za uspjeh je sastavljanje odgovarajuće ciljne grupe – ljudi sličnih ili istih interesiranja, načina provođenja slobodnog vremena i stila života. Evo »10 zapovijesti« za jednu uspješnu manifestaciju:

1. prikladan moto koji dobro zvuči i aktivna medijska promocija,
2. dobro sastavljen »sklop« gostiju koji žele međusobno kontaktirati,
3. neuobičajen (nesvakidašnji) i točan sinopsis,
4. neko (pozitivno) iznenađenje na koje gosti nisu računali,
5. dobri suradnici (timski rad),
6. dovoljno informacija za svakog gosta i sudionika prije, za vrijeme i poslije manifestacije,
7. analiza troškova i zarade vezanih za manifestaciju,
8. besprijekorna ponuda i usluž enje jela i pića,
9. kvalitetan i primjeren zabavno-glazbeni program i
10. naknadno bavljenje medijima i gostima.

Naravno, uz ovo se ne smije zaboraviti PR (Public Relations) – odnosi/kontakti s javnošću. To nije reklama i reklamiranje u klasičnom smislu. Nastupi u elektroničkim i drugim medijima zahtijevaju permanentnu aktivnost i često su rezultat dugotrajnog napornog dosljednog rada s predstavnicima medija.

Aktivno bavljenje reklamacijama i primjedbama. Jednostavan, a i štedljiv način za poboljšanje ponude i usluge je saznati objektivno mišljenje gosta i sustavno reagirati na svaku primjedu ili žalbu, ali i prijedlog. Aktivno bavljenje reklamacijama, primjedbama i sugestijama stvara od gosta prijatelja vinarije, koji će često čak i bez toga da ga zamolimo, dati povratnu informaciju, tzv. *feed back*. Ove povratne informacije su naročito značajne, pri čemu nam trebaju goditi pohvale, ali prvenstveno se fokusirajmo na primjedbe i rješavajmo ih!

Atila Dunderski



## Knjiga Roberta Skenderovića predstavljena u Budimpešti

**BUDIMPEŠTA** – U organizaciji Instituta za povijest Centra za humanističke znanosti Mađarske akademije znanosti, u utorak je u Budimpešti predstavljena knjiga **Roberta Skenderovića** *Povijest podunavskih Hrvata (Bunjevaca i Šokaca) od doseljavanja do propasti Austro-Ugarske Monarhije*.



O knjizi su govorili ravnatelj spomenutog Instituta **Pál Fodor** i viši znanstveni suradnik Instituta **Dinko Šokčević**. Prije predstavljanja, Fodor je održao sastanak s autorom knjige i predstavnicima Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata koji je sunakladnik ove knjige. Na sastanku je bilo riječi o mogućem prijevodu Skenderovićeve knjige na mađarski, kao i o jačanju veza između hrvatskih i mađarskih povjesničara.

## 100 godina ustanka mornara u Boki

**BEOGRAD** – Slaveći jedanaestu obljetnicu svoga osnutka, ZHB *Tin Ujević* je organizirala večer pod nazivom *100 godina ustanka mornara u Boki* i na taj način obilježila još jednu obljetnicu vezanu za hrvatski narod. Večer je održana u velebnom zdanju i negdašnjem sjedištu parobrodskeg društva, danas Ustanovi kulture *Parobrod*.

Publika je mogla pogledati dokumentarac *Tko je bio Mate Brničević* posvećen upravo vođi najveće pobune u povijesti pomorstva. O ovom povijesnom događaju govorio je povjesničar **Milutin Dedić**, dopunivši svoje izlaganje interesantnim i malo poznatim detaljima iz tog vremena.

Specijalna gošća večeri bila je **Petra Feikova**, ataše za kulturu Veleposlanstva Češke u Beogradu. Razlog za njen dolazak je taj što se u priči o pobuni mornara u Boki spominje i jedan Čeh, **František Raš**, kao član najužeg vodstva ustanka.

Na početku večeri otvorena je izložba odabranih slika iz fundusa HLU *Croart* iz Subotice. U ime udruge nazočnima se obratio predsjednik **Josip Horvat**.

Večer u organizaciji ZHB-a održana je zahvaljujući potpori Općine Stari grad.

## Gupčevi tamburaši na Mladim žicama

**SRIJEMSKA MITROVICA** – Orkestar omladinske tamburaške sekcije HKPD-a **Matija Gubec** iz Rume sudjelovao je na festivalu *Mlade žice* u Srijemskoj Mitrovici u organizaciji Centra za kultu-

ru *Sirmiumart*. *Mlade žice* su jedini revijalni festival tamburaške glazbe u Srbiji koji je orijentiran na mlade tamburaše, s obzirom na to da su svi sudionici uzrasta od 15 do 25 godina. Na ovogodišnjem festivalu sudjelovali su orkestri iz Rume i Srijemske Mitrovice.

S. D.

## Općinski načelnik u Bunjevačkom kolu

**SUBOTICA** – Dramski odjel HKUD-a **Vladimir Nazor** iz Sombora gostuje u Subotici s predstavom *Općinski načelnik* koja će biti igrana u nedjelju, 13. svibnja, u HKC-u *Bunjevačko kolo*, s početkom u 19 sati. Redateljica predstave je **Ljiljana Tomić Marković**. Ulaz je besplatan.

## Izložba slika s kolonije Stipan Šabić

**SUBOTICA** – Izložba slika s prošlogodišnjeg, sedmog po redu, saziva umjetničke kolonije *Stipan Šabić* bit će otvorena u ponedjeljak, 14. svibnja, u galeriji Otvorenog sveučilišta u Subotici, u 19 sati. Bit će izloženi radovi 13 umjetnika iz Srbije, Hrvatske, BiH, Mađarske, Rumunjske i Austrije. Izložbu će otvoriti akademski slikar i kustos SGSU **Miroslav Jovančić**. U programu otvorenja sudjeluju: Tamburaški ansambl HGU *Festival bunjevački pisama* pod ravnanjem **Mire Temunović** i recitator **Luka Ješić**. Izložbu, kao i koloniju, organizira HLU *Croart* iz Subotice.

## Predstavljen album Gorana Bare u Beogradu

**BEOGRAD** – **Goran Bare** i *Majke* imaju novi album *Nuspojave* (*Croatia Records*) koji je promoviran u beogradskom *Jugotonu*, prodavaonici ploča ove zagrebačke glazbene etikete. Ravnatelj *Croatia Recordsa* **Želimir Babogredac** je podsjetio da je, večer ranije, Bare dobio nagradu za *Teške boje* kao najbolji spot u 21. stoljeću.

»Mi smo Vinkovčani koji smo od malih nogu krenuli ka rocku, svatko na svoj način. Sjećam se još prvih dana, kad smo se našli u studiju. Ta snimanja mladih i u to doba neiskusnih vinkovačkih rockera... Vidjeli su svi da i u provinciji ima ljudi koji imaju što reći. Goran je bio dosljedan, uporan, protiv svih regula. Gurao je svoju ideju do današnjeg dana i do jednog jako uspješnog albuma«, kazao je Babogredac. Sam Bare, po običaju, nije bio rječit. Zahvalio je svima koji su sudjelovali u realizaciji albuma.

M. T.





## Tavankutski Gubec u prekograničnom projektu s Mađarskom



# Čipka i slama razvijaju turizam

**H**KPD *Matija Gubec* iz Tavankuta, kao jedan od troje partnera, sudjeluje u IPA projektu između Mađarske i Srbije pod nazivom *Obrt u turizmu lokalne vrijednosti u prekograničnoj perspektivi*. Otvarajuća konferencija ovoga projekta, koji uz Tavankučane uključuje i Muzej čipke iz Kiskunhalasa te udrugu *Lányi Ernő* iz Subotice, održana je 27. travnja u Muzeju čipke u Kiskunhalasu. Na konferenciji su govorili i partneri u ovom projektu.

### Snovi od slame

Predsjednik HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta **Ladislav Suknović** govorio je na temu *Snovi od slame – umjetnost u tehnici slame u svjetlu razvoja ruralnog turizma*.

»Kada su snovi satkani od tankih vlati krhke slame, nitko ni pomislio ne bi da će oni postati sigurna budućnost jednom malom selu naseljenom skromnim i vrijednim ljudima a pogotovo kreativnim ženama koje u škrtošći pijeska u kojem žive na zaboravljenim obodima državne granice stvaraju i oplemenjuju svakodnevni težački život«, rekao je Suknović i napomenuo da u vrijeme nastajanja prve slike od slame 1962. nitko nije niti pomislio da će slamarska umjetnost pored tavankutskih jabuka biti glavni brend ruralnog turizma kojim se Tavankučani počinju baviti 2011. godine. »Priča o seoskom turizmu započinje 2011. godine kada je društvo *Matija Gubec* kandidiralo Tavankut za izbor deset najspremnijih sela u razvoju turizma i time se našao na turističkim stazama posjetitelja zainteresiranih za seoski turizam«, kazao je Suknović.

Na temu *Pletena čipka nekad i sad* govorila je **Valéria Szabok** iz Subotice, *O riznici voj-*

*vođanskih Mađara* **Karolina Nadi** iz Sente, a rad na temu *20 godina u službi kulture* priredila je **Katalin Mihály** iz Subotice. O povijesti, sadašnjosti i budućnosti halaške čipke govorila je **Éva Szécsiné Rédei**, ravnateljica Muzeja čipke.

### Izložba i radionica

Tjedan dana nakon otvarajuće konferencije, 4. svibnja, IPA projekt je nastavljen otvorenjem XIX. Međunarodne izložbe čipke i rukotvorina u Kecskemétu na kojoj su predstavljeni čipke i vezovi iz Srbije, Hrvatske i Mađarske, te slike od slame iz Tavankuta. Izložbu je otvorio nadbiskup Kaloče i Kecskeméta dr. **Bábel Balázs**. Narednog dana organizirana je cjelodnevna prodajna prezentacija čipke i rukotvorina od slame, a sudionici su bili čipkari i rukotvorci iz Srbije, Hrvatske i Mađarske. Izložba u Kecskemétu otvorena je do 20. svibnja.

Nakon Kecskeméta, narednih mjeseci očekuje se realizacija projektnih aktivnosti koje će obuhvaćati izložbe i prezentaciju rada projektom obuhvaćenih udruga u Subotici i Tavankutu.

I. D.





Objavljeni rezultati pokrajinskog natječaja za kulturu

# Blizu milijun dinara za projekte Hrvata

**P**okrajinsko tajništvo za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama objavilo je rezultate Natječaja za financiranje-sufinanciranje programa i projekata od značaja za kulturu i umjetnost nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica u AP Vojvodini u 2018. godini, na kojem je za hrvatsku zajednicu izdvojeno ukupno 944.000 dinara.

U dijelu natječaja koji se odnosi na zaštitu nematerijalnog kulturnog naslijeđa i umjetničkog stvaralaštva, za što je izdvojeno 6,5 milijuna dinara, sredstva je dobio 31 projekt iz hrvatske zajednice. Ukupan iznos sredstava za ove udruge je 644.000 dinara, a Tajništvo je pri raspodjeli u potpunosti uvažilo prijedoge Hrvatskog nacionalnog vijeća. Neke udruge su dobile sredstva i za dva ili više projekata, a rezultati natječaja su sljedeći: KPZH Šokadija iz Sonte (20.000); HKPD Matija Gubec iz Rume (45.000); Festival hrvatskih duhovnih pjesama HosanaFest (30.000); KD Ivan Antunović iz Subotice (50.000); Hrvatska nezavisna lista (10.000); HLU Croart iz Subotice (20.000); HKC Bunjevačko kolo iz Subotice (70.000); HGU Festival



bunjevački pisama iz Subotice (40.000); Hrvatska čitaonica Subotica (60.000); UBH Dužijanca iz Subotice (60.000); HKPD Jelačić iz Petrovaradina (39.000); HKUPD Stanislav Preprek iz Novog Sada (30.000); HKUD Vladimir Nazor iz Sombora (30.000); UG Tragovi Šokaca iz Bača (15.000); HKPD Matija Gubec iz Tavankuta (30.000); Galerija prve kolonije naive u tehnici slame (30.000); HKU Antun Gustav Matoš iz Zrenjanina (30.000); HKUPD Matoš iz Plavne (20.000) i HKD Vladimir Nazor iz Stanišića (15.000).

U segmentu natječaja koji se odnosio na nakladničku djelatnost (knjige i časopisi), za što je ukupno izdvojen 2,1 milijun dinara, sredstva je dobilo sedam projekata iz hrvatske zajednice i to u ukupnom iznosu od 300.000 dinara. Sredstva su dobili: NIU Hrvatska riječ iz Subotice (200.000), HKUPD Stanislav Preprek iz Novog Sada (20.000); KD Ivan Antunović iz Subotice (20.000); Festival hrvatskih duhovnih pjesama HosanaFest (20.000); UBH Dužijanca iz Subotice (20.000) i Matica hrvatska Subotica (20.000).

D. B. P.

.....

**HKUPD Stanislav Preprek iz Novog Sada raspisuje**

## Natječaj za kratku priču

**N**atječaj je javni, a pravo sudjelovanja imaju svi građani Republike Srbije, te iz inozemstva, koji pišu standardnim hrvatskim jezikom. Tema priče je slobodna. Autori mogu poslati do tri neobjavljene priče, a uz to trebaju navesti svoje puno ime i prezime, broj telefona i adresu, te priložiti svoju fotografiju i kratak životopis. Priče pod pseudonimom neće biti objavljene, kao ni ulomci iz većih proznih cjelina, ili već objavljene radovi te radovi poslani na druge natječeaje.

Priče se ne honoriraju, a rukopisi se ne vraćaju. Priča može imati najviše 8.000 znakova (s prazninama), u programskom jeziku Word, u fontu Times New Roman i veličini fonta 12. Priča se šalje poštom, na CD-u, uz prilaganje ispisa na papiru, na adresu:

HKUPD Stanislav Preprek; Cara Dušana 4; 21000 Novi Sad, ili na e-mail adresu: [natjecaji.stanislav.preprek@gmail.com](mailto:natjecaji.stanislav.preprek@gmail.com), pri čemu u rubrici subject treba naznačiti ime i prezime autora.

Rok slanja priče je 1. kolovoza 2018. godine.

Peteročlano uredništvo odabrat će najboije radove za zbirku kratkih priča *Preprekova jesen 2018.*, koja će biti tiskana od strane Društva, te će tročlani žiri rangirati prve tri. Na promociji zbirke, predviđenoj za listopad 2018. godine uz prigodni program članova HKUPD Stanislav Preprek, prvoplasirane tri priče će pročitati autori.

Krešimir Tkalac, predsjednik HKUPD Stanislav Preprek Novi Sad

U Baji održan prvi Seminar folklora Hrvata u Mađarskoj

# Većina predavača iz Subotice



U organizaciji Kulturno-prosvjetnog centra u Baji, Odmarališta Hrvata u Mađarskoj i Hrvatske državne samouprave od 4. do 6. svibnja održan je prvi po redu seminar folklora Hrvata u Mađarskoj, na kojem su sudjelovali voditelji i članovi folklornih društava te tamburaši i voditelji tamburaških sastava.

Cilj seminara bio je ponuditi mogućnost svim hrvatskim KUD-ovima na području Mađarske da pomoću besplatnog usavršavanja steknu opširnija znanja, koja kasnije mogu koristiti pri radu u svojim društvima. Seminar je zamišljen tako da se organizira dva puta godišnje uvijek u drugim dijelovima Mađarske gdje žive Hrvati.

Prvi seminar organiziran je u Baji te je obuhvaćao program

plesova, nošnje i glazbe bunjevačkih Hrvata iz Bačke. Tridesetak polaznika podijeljenih u dvije skupine radili su na učenju i usavršavanju pjesama i plesova te sviranja tambure.

O prošlosti bunjevačkih Hrvata polaznicima je govorio prof. **Dinko Šokčević**, dok je ostatak predavača bio iz Srbije, tj. Subotice. O bunjevačkoj nošnji (tema *Veliko ruvo*) govorila je dr. sc. **Aleksandra Prčić**. Profesor tambure **Vojislav Temunović** je predavao tamburu, nastavnica glazbene kulture **Emina Tikvicki** pjevanje, plesove je podučavao **Ivica Dulić**, a **Aleksandar Ru-kavina** bio je korepetitor na harmonici.

I. D.

## Gastronomska manifestacija u organizaciji udruge *Jelačić*

# CROz kuhinje Vojvodine u Petrovaradinu



HKPD-a *Jelačić* iz Petrovaradina organizira regionalnu gastronomsku manifestaciju *CROz kuhinje Vojvodine* s ciljem upoznavanja, povezivanja, objedinjavanja i promoviranja kulinarske kulture hrvatske zajednice u Vojvodini i njezinih gastro-regija. Središnji program manifestacije bit će održan u iduću subotu, 19. svibnja, u prostoru Dobrovoljnog vatrogasnog društva *Petrovaradin* (Ul. Pavla Jurišića Šturma br. 2), s početkom u 17 sati.

Kulinarsku trpezu Vojvodine predstavljat će članovi HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice i HKPD *Jelačić* iz Petrovaradina, a

sudjelovat će i gosti iz Hrvatske – članovi Udruge gastronoma trogirke rivijere i Povijesnog i športskog društva *Hrvatski sokol* iz Vinkovaca.

Program manifestacije ima kulturno-zabavni karakter, jer će u okviru gastronomskog programa nastupati i različiti glazbeni sastavi i umjetnici, a sve u cilju promoviranja kulture zavičaja iz kojega dolaze.

Značajnu potporu manifestaciji dali su Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Beogradu.



Predsjednik subotičkog HKC-a u Vukovarsko-srijemskoj županiji

## Otvorenost za potporu

**N**ova uprava HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice, imenovana prije desetak mjeseci, intenzivno radi na unaprjeđenju suradnje Centra s pojedincima, udrugama i institucijama kako u zemlji tako i u Hrvatskoj. U tom kontekstu, predsjednik Centra **Lazar Cvijin** je prošloga tjedna boravio u Vukovarsko-srijemskoj županiji gdje je održao više sastanaka. Najvažniji je bio s vukovarsko-srijemskim županom **Božom Galićem** s kojim je razgovarao o mogućnostima da ta županija pomogne rad HKC-a.

»Ovo je, uz Osječko-baranjsku, s čijim smo čelnim ljudima već imali susrete, nama najbliža županija. U toj županiji prate i poznaju rad i probleme našeg Centra ali i cijele hrvatske zajednice u Vojvodini. Dobio sam uvjerenja da su otvoreni za svaku vrstu pomoći, a i na ovom sastanku je posebno naglašena mogućnost da se ovdašnjim Hrvatima pomogne kroz obuku za pisanje IPA projekata koji se realiziraju sredstvima Europske unije«, kaže predsjednik HKC-a Lazar Cvijin.

U toj županiji, Cvijin se susreo i s predsjednikom Udruge hrvatskih branitelja Sajmišta iz Vukovara **Nikolom Tarleom** te dogradonačelnikom Iloka **Josipom Kovačem**. Na tim sastancima



je bilo riječi o mogućim gostovanjima *Bunjevačkog kola* u Hrvatskoj.

»Suradnja s ljudima iz Hrvatske na svim poljima je investicija u budućnost Centra«, napominje Cvijin.

D. B. P.

Skupina studenata iz Zadra posjetila HKC *Bunjevačko kolo* u Subotici

## Upoznavanje izvandomovinskih Hrvata

**U**sklopu terenske nastave, skupina studenata sa Sveučilišta u Zadru boravila je prošloga tjedna u Srbiji, odnosno u Subotici i Bačkoj Topoli. Prigodom boravka u Subotici, posjetili su i jednu hrvatsku udrugu – HKC *Bunjevačko kolo*. S ra-

dom Centra, te stalnim postavom *Bunjevačka soba*, upoznao ih je predsjednik te udruge **Lazar Cvijin**, a kraći program za goste iz Hrvatske izvela je ženska pjevačka skupina HKC-a. Gosti su također imali prilike uživati i u glazbi subotičkih tamburaša.

»Područje djelovanja geografa je interdisciplinarno – terenska nastava ima svoj prirodno-geografski i društveno-geografski dio. U okviru ovog drugog dijela posjetili smo naše Hrvate u Subotici. Naime, imamo kolegij o Hrvatima koji žive izvan domovine, u okviru kojeg se obrađuju i ovdašnji Hrvati. Drago nam je da su nas ovako lijepo ugostili. Prvi puta smo ovdje, nadam se da ćemo dolaziti i idućih godina«, kaže za HR voditeljica terenske nastave, profesorica **Marica Mamut**.

Predsjednik HKC-a Lazar Cvijin kaže kako je svaka suradnja s ljudima i institucijama iz Hrvatske od značaja za promociju i unaprjeđenje rada *Bunjevačkog kola*.

Terenska nastava zadarskih studenata je prije Subotice obuhvaćala istočnu Hrvatsku – Osijek i Vukovar. U Subotici su bili u Subotičko-horgoškoj pješčari i na Luđaškom jezeru, a u Bačkoj Topoli u livnici čelika.

D. B. P.



Roman *Gospodin Foe* Johna Maxwella Coetzeea

# Robinzonada o (ne)mogućnostima govora

**J**ohn Maxwell Coetzee (Kuci) je južnoafrički pisac. Godine 2003. dobio je i Nobelovu nagradu za književnost. Iz njegova bogatog opusa izdvojit ćemo djelo koje možemo ubrojiti u robinzonade. Robinzonade su začete kao putopisi, a potom su se proširile na roman, film... Roman **Daniela Defoea** *Život i čudesne pustolovine mornara iz Jorka* dao je ime književnom mitu. (prema: Robinzon Kruso, mit o Robinzonu Krusou – M. Radović, u *Pregledni rečnik komparativističke terminologije u književnosti i kulturi*, Akademski knjiga, Novi Sad 2011.)

Roman *Gospodin Foe* Johna Coetzeea zahvaća duboko u tekst Defoeovog *Robinsona Crusoea*, a njegovim posredstvom i u biblijski tekst. Preispitujući odnose između književnosti i povijesti, između fikcije i stvarnosti nudi mnoštvo otvorenih pitanja, za čijim odgovorima i sam traga. Odgovor koji se javlja kroz roman *Foe* jest uvjerenost kako čvrsta granica između povijesti i književnosti ne postoji. Prave odgovore je teško naći, jer su i povijest i književnost ljudske tvorevine podložne stalnim promjenama i drugačijim tumačenjima.

Roman *Foe* stavlja pred čitatelja brodolomnicu **Suzan Burton**. Susan Burton, u želji da napiše priču o životu brodolomnika na pustom otoku suočava se sa saznanjem da se pisanje povijesti i literature ne razlikuju mnogo. Ona želi napisati istinitu priču, ali nikako ne može doći do cjelovite istine. Kapetan broda koji ih je spasio predlaže joj da svoju priču ponudi nekome tko će je preraditi i dopuniti da bude ugodna za čitanje. U međuvremenu, svoju priču Susan će ponuditi jednom piscu.

Coetzee svoju junakinju izbacuje na pješčanu obalu, ne dajući uvod u ranije događaje. Junakinja romana je žena, brodolomnica i priča dobiva novi tijek. Susan Burton, prva brodolomnica kojoj je dano da ispriča svoju priču postavlja pred čitatelja mnoga pitanja. Prvo od mnogih pitanja koja Coetzee predočava jest kako to da u pričama iz 18. stoljeća nema žena, a pogotovo brodolomnica?

Junakinja Susan paralelno plete priču o ženi, ulozi majke koja je tragajući za svojom kćeri dospjela na taj otok. Susan Robinsonu, ne bez ironije, kaže kako bi dobro bilo da ostave kakav zapis o sebi, ako svi umru na tom otoku, da jednog dana netko pusti suzu čitajući o njihovoj sudbini. Ona smatra da bar imaju dovoljno vremena kako bi mogli detaljno zapisivati svoju priču. Robinson joj se protivi svojim stavom da ništa što je zaboravljeno nije vrijedno pamćenja.

Coetzee u svom romanu nudi drugačije razmišljanje, u ljubavnom odnosu između Foea i Susan Burton, ona se pita jesu li muškarac i žena izvan riječi. Riječ, govor i jezik se promišljaju i u mnogim drugim aspektima. Kada Susan Burton uvidi da Petko

**Susan Burton, prva brodolomnica kojoj je dano da ispriča svoju priču postavlja pred čitatelja mnoga pitanja. Prvo od mnogih pitanja koja Coetzee predočava jest kako to da u pričama iz 18. stoljeća nema žena, a pogotovo brodolomnica?**



nema jezik i da ga je Robinson naučio razaznavati samo nekoliko engleskih riječi, čudeći se zaključuje: »Govorite kao da je jezik neko životno prokletstvo«. Susan smatra da bi Robinsonu i Petku život na otoku bio ugodniji da ga je Robinson na neki način naučio koristiti jezik. Pokušavajući saznati od Petka kako je izgubio jezik, Susan mu crta moguće scenarije po kojima se to dogodilo i isplazi jezik kako bi mu pokazala na što misli, a zatim se pita što to znači među afričkim ljudožderima kojima, vjeruje, Petko pripada – je li to možda znak za nešto sasvim drugo. Učeći Petka prepoznavanju predmeta po tome što ona izgovara, Susan želi izgraditi most od riječi, kako bi se Petko jednog dana mogao vratiti u stanje prije nego što je ostao bez jezika, kada je živio uronjen u žamor riječi. Ne možemo ne zapitati se je li Petkov nedostatak zapravo simbolička nemogućnost sporazumijevanja. Možda je Petko, koga smatra ljudožderom, za Susan toliko dalek da ne mogu međusobno pročitati znakove, kodove svojih kultura i civilizacija? Razmišlja o tome kako i mnoge velike riječi koje ona izgovara Petku ništa ne znače. Petko, rob, koga ona želi osloboditi i poslati u Afriku ne zna ni što je sloboda. Za njega je to samo još jedan šum koji izlazi iz njenih usta. Susan muči ta nemogućnost sporazumijevanja s Petkom, ona žudi za razgovorom: »Kažem da žudnja za uzvraćenim govorom naliku je žudnji za nečijim zagrljajem«.

Klara Dulić



**Poučno-komična predstava**

# ***Pred vratima raja***



**M**ladi župe *Marija Majka Crkve* iz Subotice u nedjelju, 6. svibnja, odigrali su poučnu komičnu predstavu *Pred vratima raja*, koja je ispunila sva očekivanja, a kazališna scena *Jadran* u Subotici bila je premala za primiti sve posjetitelje. Skupina mladih, skupa s njihovim župnikom vlč. dr. **Marinkom Stantićem**, odlučili su svoje talente umnožiti i marljivo na njima raditi, te pripremiti predstavu koja bi ljude nasmijala, oraspoložila ali i navela na razmišljanje o vječnosti. Naime, riječ je o predstavi u dva čina koja govori o ljudskoj sudbini u onozemaljskom životu, a radnja se odigrava u Čistilištu. Na vratima raja stoji sveti Petar, koji je dobio zadaću sa zemlje pozvati Marka Horvata. No, treba odrediti Markovo mjesto u vječnosti, te sv. Petar poziva sve Markove poznanike koji su u Čistilištu da dođu i pomognu mu oko te odluke. Ovdje se okupljaju Markova supruga, roditelji, rodbina, prijatelji, kolege s posla i iznose svoj stav. Marko se ne nalazi u zavidnoj situaciji, no na kraju dolazi spasenje... Na pomalo šaljiv način ovom predstavom mladi su potakli gledatelje na promišljanje o valjanim ispovijedima, o ljubavi jednih prema drugima i našem ovozemaljskom životu.

Tekst za predstavu potpisuje vlč. dr. Marinko Stantić, a mladi i nekolicina starijih glumaca s probama su započeli još početkom godine. Osim uigranih glumaca, ono što se moglo primijetiti jest zajedništvo koje je vladalo scenom, a u današnje vrijeme nam je toga sve više potrebno, kao i ovako komično-poučnih predstava.

Ž. V.



## Trodnevnica sv. Leopolda

U župi *Isusova Uskrsnuća* jučer, 10. svibnja, započela je trodnevnica u čast sv. Leopoldu Bogdanu Mandiću. Danas, 11. svibnja, sveta misa je u 18 sati, dok će svečana sveta misa, na sam blagdan, 12. svibnja biti služena u 7 sati.

## Proštenje sv. Leopolda

Proštenje sv. Leopolda Bogdana Mandića proslavit će se 13. svibnja u istoimenoj kapelici na Čantavirskom putu. Sveta misa počinje u 11.15 sati, a predvodit će je o. **Zlatko Žuvela**, karmelinac iz Sombora.

## Devetnica

Devetnica u župi *Marija Majka Crkve* bit će održana od 12. do 21. svibnja. Svake večeri u 18 sati će se moliti krunica, a u 18.30 će biti sveta misa i propovijed.

## Raspored slavlja na *Bunariću*

24. svibnja – Marija Pomoćnica: sveta Misa u 18 sati  
2. lipnja – Prva subota: sveta misa u 9.30 sati  
9. lipnja – Srce Marijino: sveta misa u 18 sati  
7. srpnja – Prva subota: sveta misa u 9.30 sati  
13. srpnja – Majka Božja Bistrička: sveta misa u 18 sati  
16. srpnja – Karmelska Gospa: sveta misa u 18 sati

Ž. V.

# RADIO MARIJA



NOVI SAD  
SUBOTICA  
SOMBOR  
PLANDIŠTE  
NIŠ  
LESKOVAC

90,0 MHz  
90,7 MHz  
95,7 MHz  
88,4 MHz  
102,7 MHz  
107,4 MHz



Piše: dipl. theol. Ana Hodak

# Svjedoci Božje ljubavi

U svijetu je oduvijek postojalo mnoštvo religija i pokreta uz koje su ljudi pristajali prihvaćajući njihove ideje i programe. I danas, iako dominira nekoliko velikih religija, opstalo je mnoštvo manjih na koje ljudi prelaze tragajući za istinom koja ih nadilazi i ne mogu je dokučiti, ali i tragajući za Onim koji ih je stvorio i koji ih ljubi. Kršćanstvo je prema broju pristalica najveća svjetska religija. No, ono je zapravo mnogo više od religije, ono je vjera, jer je susret sa živim Bogom. Stoljećima proganjano, zabranjivano i obescenjavano kršćanstvo nije slabilo, nego jačalo i širilo se. To je bilo moguće jer je ono djelo Božje, zajednica onih koje povezuje vjera u Isusa Krista, Sina Božjega, a ne samo skup nekakvih ideja i moralnih normi. Ono snažno što proizlazi iz vjere i iz čega vjera proizlazi i čini neraskidivu vezu unutar kršćanstva je ljubav – ljubav Božja prema svome narodu, ljubav vjernika prema Bogu te bratska ljubav koja povezuje kršćane međusobno. U toj trostrukoj ljubavi kršćanstvo je ostalo nepobjedivo i postojano do današnjeg dana.

## Vjerovati u Božju ljubav

Riječ Božja koju Crkva razmatra u uskrsno vrijeme govori nam da bit kršćanstva ne tvore nikakvi moralni principi. Njegova bit nalazi se u vjeri u Božju ljubav. Kako vjerovati u nju kada je u današnjem svijetu ta riječ postala klišej, istrošena od pretjerane uporabe, uglavnom pogrešne i uzaludne? Ljudi se osjećaju toliko usamljeno i neljubljeno, nesretni su i depresivni. Ljubav je postala kao veliki napuhani balon u kojem nema ništa, ispraznjena od svog temeljnog značenja. I kako u svijetu u kojem manjka istinske ljubavi vjerovati da nas ljubi Bog koji nam je nevidljiv i nedokučiv?

Sveto pismo nam svjedoči da se može ljubiti Boga kojega nitko nikada ne vidje, jer je Bog svoju ljubav prema čovjeku očitovao mnogo puta na različite načine. On se počeo čovjeku objavljivati upravo iskazujući mu svoju ljubav. Ljubio je svoj narod Izrael, izbavio ga iz Egipta i hodio s njim kroz njihovu povijest koja je postala povijest ljubavi Boga i čovjeka. Izrael je napuštao Boga, okretao mu leđa, ali Bog ga je ljubio i strpljivo čekao da mu se vrate. Tako se ovaj narod bezbroj puta osvjedočio o silnoj Božjoj ljubavi, a Stari zavjet nam je svjedok da

Bog uistinu ljubi čovjeka i da čovjek može ljubiti Boga.

Bog se naposljetku objavio čovjeku u svome Sinu Isusu i tako se učinio vidljiv ljudskim očima. I kako sam Isus kaže, tko je vidio nje ga vidio je Oca, a vidio je i veličinu Očeve ljubavi prema svojim stvorenjima očitovanu u žrtvi svoga Jedinorođenca. Oni koji su susreli Božjeg Sina, koji su susreli Božju ljubav u njegovoj osobi, postali su pronositelji Riječi, svjedoci i uprisutnitelji te ljubavi. Oni nisu bježali od svijeta koji ih je progonio i odbijao primiti njihovo svjedočanstvo, nego su ostali u svijetu. Ali, nisu se s njim ni stopili, jer Božja ljubav koja je taknula njihovo srce zauvijek je promijenila njihov život, te njome vođeni nisu mogli prestati biti svjedoci. Zato je njihovo svjedočanstvo bilo nezaustavljivo.

## I mi trebamo biti svjedoci

Božja ljubav treba svjedoke i u modernom svijetu, treba mjesto gdje će čovjek osjetiti tu ljubav i uz nju pristati. To mjesto svjedočenja i njene najsnažnije prisutnosti treba biti Crkva, Božji narod. To ustvari znači da svatko od nas treba biti svjedok i pronositelj te ljubavi koju primamo i od koje živimo. I opet pitanje kako? Svjedočiti možemo samo ono što smo doživjeli i osjetili, a da bismo osjetili potreban je susret. Da bismo osjetili ljubav Božju, ne možemo sjediti skrštenih ruku i govoriti da smo kršćani. Potrebno je tražiti Boga u molitvi, sakramentima, Svetom pismu, u različitim pobožnostima. I svatko će u tom traganju na drugom mjestu i na drugačiji način osjetiti najsnažniju njegovu prisutnost koja će mu dodirnuti srce i promijeniti život. Kada se dogodi taj trenutak, svatko će znati da je to dodir Božje ljubavi i iščeznut će pitanje »A kako ću ja ljubiti Boga kada ga ne vidim i ne osjetim?« i čovjek će znati da ga ljubi iako to možda neće moći objasniti.

U Crkvi, tj. u svjedoke Božje ljubavi, ubrajamo se svi mi i na svima je odgovornost donijeti tu ljubav modernom svijetu. Zato moramo krenuti u potragu za Bogom, izaći iz učahurenosti vjerskog formalizma i tragati neumorno dok ne osjetimo susret u svom srcu. Onda ćemo moći biti hrabri i nepokolebljivi svjedoci kakve Krist treba u ovom svijetu.



# Zvuci tambure ponovno u Svetoj zemlji

Subotički tamburaški kvartet, koji djeluje pri Subotičkom tamburaškom orkestru, nedavno se vratio iz Izraela. Povod njihova posjeta poznatoj bliskoistočnoj zemlji bila je mini-turneja koja je podrazumijevala dva koncerta. Prvi su imali na konzervatoriju u Beer Shebi, a drugi u Tel Avivu, u rezidencijalnom kvartu grada Savionu, u okviru ciklusa komornih koncerata *Ervin Slezinger*.

»To su komorne dvorane za pedesetak ljudi, svirali smo bez razglasa kao recimo gudački kvarteti. Pogotovo je naš nastup u Tel Avivu bio ekskluzivan, za biranu publiku, na visokom nivou«, kaže **Stipan Jaramazović** koji skupa s profesoricom **Sonjom Berta** vodi kvartet.

Koncertima subotičkih tamburaša u Izraelu nazočili su ljudi iz svijeta politike, biznisa, glazbe, diplomatskog kora, kao i osobe iz bivše Jugoslavije koje danas žive u toj zemlji.

Kao i na samostalnom koncertu u Subotici pred polazak, repertoar Subotičana u Izraelu činile su obrade klasične i narodne glazbe u aranžmanima Jaramazovića, te originalne skladbe

**Zorana Mulića, Tihomira Ranogajca i Matka Brekala**, pisane specijalno za tamburaški kvartet.

## Drugi put u Izraelu

Subotičkim glazbenicima koje vodi Jaramazović je ovo, inače, drugo gostovanje u Svetoj zemlji. Prije petnaest godina, 2003. godine, na izraelsku turneju išao je cijeli Subotički tamburaški orkestar. Ovoga puta samo četvero mladih članova okupljenih u kvartet. Za gostovanje Subotičana u Izraelu, i tada i sada, zaslužan je bio muzikolog i menadžer **Dušan Mihalek**, Novosađanin koji živi u toj zemlji. No, na put ne bi kretali da, kako napominje Jaramazović, nije bilo i financijske potpore Grada Subotice.

A tko su glavni akteri ove priče? Subotički tamburaški kvartet čine glazbenici uzrasta od 14 do 17 godina: **Ivana Mačković** (prim), **Ivan Ivanković Radak** i **Ištvan Sakač** (basprim) i **Lucija Ivanković Radaković** (čelo). Postoje skoro tri godine, posvećeni su i puno vježbaju. Rezultat toga su i nastupi i priznanja na na-



tjecanjima i festivalima u Srbiji i Hrvatskoj, a mini-turneja u Izraelu bila ima je kruna dosadašnjeg rada.

### Sveta zemlja

Subotičani su u Izraelu boravili tjedan dana, a uz koncerte, imali su dovoljno slobodnog vremena za vidjeti ljepote i znamenitosti Svete zemlje. Čak i na temperaturi koja se ni noću nije spuštala ispod 30 stupnjeva, a danju dosežala i do 40. Bili su u Jeruzalemu, Jafi, kupali se u Mrtvom moru, ali i na plaži u Tel Avivu... Hrana im se, suglasni su, svidjela jer je u pitanju mješovita kuhinja sa svih strana svijeta.

Ivan kaže kako ga je posebno dojmio posjet Jeruzalemu.



»To je najsvetije mjesto na svijetu gdje se susreće više religija«, kaže on.

I Lucija je fascinirana ovim »svetim« gradom.

»U Jeruzalemu smo vidjeli brojne poznate crkve, bili na Maslinskoj gori, u Getsemanskom vrtu, dvorani 'posljednje večere', vidjeli smo 'originalni' Križni put, bili na Zidu plača, Davidovom grobu... Općenito, bilo je ovo jako zanimljivo iskustvo«, kaže ona.

Ištvan nam je pričao o »kupanju« u Mrtvom moru:

»Na tom moru, iako, recimo želite potonuti, ne možete, jer vas voda vuče gore. Stalno ste na površini vode«.

Ivani je teško izdvojiti nešto posebno jer joj se sve svidjelo, mada napominje da ju je najviše dojmio Tel Aviv, grad na obali Sredozemnog mora.

Nama u ovim panonskim krajevima tambura nije ništa neobično, no u Izraelu se veoma rijetko sreće.

»Publiku je oduševila tambura kao instrument, posebno ih je zanimalo štim, materijal izrade ali i trzalice kojom sviramo, jer je drukčija od onih kod drugih sličnih instrumenata. Posebno su se čudili kako možemo dobiti tako jak ton«, kaže Stipan Jaramazović.

Gostovanje u Izraelu je za kvartet veliki događaj, poticaj za daljnji rad. Nakon povratka kući, nisu puno odmarali. Probe su im već uveliko počele, a cure i dečki iz »četverca« spremni su za nove izazove. A glazbenih planova – od rada na novim tehnikama sviranja i širenju repertoara do novih nastupa – im ne manjka...

D. B. P.

## RECEPT NA TACNI



### MARKIZA NA MOJ NAČIN

Situacija u kojoj je potrebno drugima nešto pripremiti nije zahvalna. Kao dvosjekli mač. U prvu ruku je prilika da napravite super hranu i tu osobu učinite sretnom, ponosnom na vas i dobijete priliku da svi pričaju o tome kako ste briljirali, a u drugu ruku ako ne uspije... Neće valjati da ne uspije, ništa neće valjati. Vi ćete biti u velikom problemu, a osoba za koju to spremate će ili ostati bez hrane ili će imati nešto što ne valja. Kako bismo izbjegli tu drugu opciju najbolje je za druge pripremati provjerene recepte, bar u situaciji kada to pripremate za nečiju rođendansku proslavu i kada je to nešto torta, kao što se meni upravo događa. Njeno veličanstvo Markiza me neće iznevjeriti.

Potrebno: 1 margarin / 200 g šećera u prahu / 7 jaja / 200 g čokolade za kuhanje / šlag / keks za kalup

Postupak: Margarin izmiješati sa šećerom u prahu i prilikom miješanja dodavati jedno po jedno žumanjce. Kada umiješate sva žumanjca, u smjesu dodati 200 g otopljene čokolade. U drugu posudu čvrsto ulupati bjelanjke i sjediniti masu. Kalup za markizu (okrugli kalup za torte s odvajajućim dnom) obložiti keksom koji je umočen u crnu kavu ili mlijeko, te masu preručiti u kalup i staviti malo u zamrzivač da se stegne. Nakon par sati izvaditi tortu, skinuti omot kalupa, te umutiti šlag i premazati tortu.

Važne izmjene: Kako ovu tortu pravim za druge, uvijek se malo više potrudim i volim malo eksperimentirati. Ovog puta ću u smjesu za markizu dodati 300 g malina ili jagoda, a tortu ću umjesto šlagom ukrasiti čokoladnim štapićima i čokoladnom glazurom i jagodama ili malinama. Tu već marka radi svoje. Držite mi palčeve i svakako isprobajte recept.

Gorana Koporan



Idemo li večeras u kazalište? (111)

# Zlatna Pulska arena Gizele Vuković



Gizela Vuković preminula je u bijedi, s bolesnom kćerkom i unukom

Darko Čović



Vlatko Dulić



**M**eđu osobe prepoznatljiva i osebnostna lika i djela što zaslužuju javnu pozornost svakako je i **Gizela Vuković** (Subotica, 5. rujna 1926. – Beograd, 29. ožujka 2015.), kazališna i filmska glumica, koja će ostati zapamćena po svojim možda nevelikim, ali dojmljivim isprve teatarskim, a potom i filmskim ostvarenjima – gdje je svoje glumačke ambicije i umijeće pokazala u preko četrdeset filmskih rola. Utoliko je njena pojava nezaobilazna među izdancima subotičkih scenskih protagonista i filmaša. Od 1948. godine Gizela Vuković je glumila, igrala i pjevala u subotičkom teatru. Bila je članicom ovdašnjeg Hrvatskog narodnog kazališta i pozorišta u Leskovcu, gdje je s uspjehom tumačila dobro znane likove, mahom klasične scenske literature, primjerice Košanu i Hasanaginicu ili **Čehovljevu** Sonju. Za svoja umjetnička postignuća osvojila je više priznanja, ostvarivši preko četrdeset filmskih uloga, a na festivalu u Puli (1968.) pripala joj je *Zlatna arena* za ulogu u crno-bijelom filmu scenarista i redatelja **Milenka Štrpca** *U raskoraku* – među ostalim prikazan je i na Berlinskom filmskom festivalu.

**Eva Ras** (**Eva Marija Balázs-Stević**, Subotica 1. siječnja 1941.) dobro je znana kazališna i filmska glumica, spisateljica i slikarica. Nakon završene Akademije sa suprugom **Radomirom Stevićem Rasom**, slikarom i grafičarem, osniva (1964.) Teatar nacionalne drame, izvodeći djela domicilnih pisaca. Nastupila je u više desetaka domaćih i inozemnih, mahom mađarskih, filmova. Objavila je dvadesetak knjiga. Dobitnica je više uglednih nagrada za filmske uloge, a također i za svoja književna postignuća.

**Mira Peić** (Subotica, 26. svibnja 1942.), kazališna i filmska glumica, nastupala je na subotičkoj sceni, a okušala se potom i na filmu. Glumila je u filmu o **Dimitriju Tucoviću**, nadalje u *Levacima*, *Povratku otpisanih*, *Medvedu 007*, *Kraju dinastije Obrenović*, *Terasi na krovu* i drugim. Jedno je od nezaobilaznih subotičkih kazališnih, filmskih i TV-glumačkih imena. Također će ostati upamćena i kao uspješna, od struke hvaljena interpretatorica starogradskih pjesama i romansi, područja gdje dolazi do izražaja njezina odnjevovana glazbena darovitost, a također obazrivo i odmjereno, napose dosljedno, biran repertoar.

**Vlatko Dulić** (Subotica, 20. travnja 1943. – Zagreb, 20. studenoga 2015.), hrvatski kazališni i filmski glumac diplomirao je na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu 1970. godine. Bio je član ansambla više glasovitih kazališta, poput *Gavelle* (1968. – 1981.). Kao slobodni umjetnik nastupao je u *Teatru u gostima*, *Teatru & TD*, Satiričkom kazalištu *Kerempuh*, kazalištu *Komedija*, glumačkoj družini *Histrion* i varaždinskome HNK-u. Bio je zapažen po ulogama i klasičnog i suvremenog repertoara. Nastupao je u televizijskim i filmskim produkcijama, među kojima se ističu uloge u filmovima *San o ruži*, *Orao*, *Treća žena*, *Diploma za smrt*, *Kako je počeo rat na mome otoku* i *Maršal*. Ostali su zapaženi i njegovi nastupi u serijama *Stipe u gostima*, *Putovanje u Vučjak*, *Nepokoreni grad* i *Nikola Tesla*. Vlatko Dulić osvojio je nagrade *Zlatni smijeh* za uloge u predstavama *Viđenje Isusa Krista u kasarni V. P. 1507* i *Cabaret*. Odlazak bogate glumačke osobnosti, poput Vlatka Dulića, i to u punom stvaralačkom zamahu, veliki je gubitak za hrvatsko glumište. Ta-

kođer, nema sumnje, u ne maloju mjeri će ova okolnost utjecati i na kazališne prilike među Hrvatima u Srbiji i uspostavu gdje se itekako očekivao njegov prinos kod ponovnog pokretanja Hrvatskog narodnog kazališta, kao sudbinski značajne institucije u kulturi svakog naroda. A među ostalim u prostoru njegovanja jezika, kao i uspostavi te promicanju kulturnih obrazaca u svakoj zajednici. U zrelim stvaralačkim godinama bavio se i režijom, a neko vrijeme na zagrebačkoj Akademiji dramske umjetnosti (1981. – 1983.) predavao je scenski govor.

**Darko Čović** (Subotica, 12. lipnja 1945.), boksač, hrvatski je filmski glumac iz Subotice. Filmsku je karijeru ostvario mahom u Italiji, gdje i živi. Poznatiji je u inozemstvu nego u rodnoj Bačkoj. Jedno vrijeme član Boksackog kluba *Spartak*, kada ga se pamti po borbama s legendarnim **Marijanom Benišom**. Filmska karijera započinje – slučajno! Talijanskom je redatelju pomagao oko snimanja filma o boksu te je usput i sam postao glumcem dobivši naslovnu ulogu. Nastupio je u više od 120 filmova. Neki su bili niskobudžetni, a neki bogate produkcije, s uglednim imenima kao što su **Bud Spencer**, **Franco Nero**, **Charles Bronson** i dr. Charles Bronson mu je bio idol i na ondašnjim snimkama se vidi kako ga je oponašao. Pojavljuje se pod imenima **Sasha D'Arc**, **Sacha D'Arc**, **Sasha D'Ark**, **Sacha Dark**, **Hadryan Darka**, **Hydrian Darko**, **Sasha C. Darko**. Bio je kaskader. Budući da su redatelji njegovo lice smatrali dovoljno opasnim, dobivao je uloge negativaca, motorista, ropera i slične. Danas živi u Rimu. Portal *gradsubotica.co.rs* snimio je 2012. dvadesetominutni film o njemu u režiji **Dejana Mrkića**. **Darko Čović** – subotički Charles Bronson.

## Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave

### Natječaj za medijske projekte nacionalnih manjina



Република Србија  
МИНИСТАРСТВО ДРЖАВНЕ УПРАВЕ  
И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave raspisalo je Natječaj za dodjelu sredstava iz Proračunskog fonda za nacionalne manjine u 2018. godini. Natječaj je namijenjen za realizaciju programa i projekata iz oblasti informiranja na jezicima nacionalnih manjina. Specifičan cilj natječaja je održivost medija na jezicima nacionalnih manjina.

Ukupna sredstva koja će biti dodijeljena po ovom natječaju iznose 21.800.000 dinara. Natječaj je otvoren do 5. lipnja 2018. godine.

Maksimalna vrijednost odobrenih sredstava po pojedinačnom programu/projektu ne može biti viša od 1.000.000 dinara.

Pravo sudjelovanja na Natječaju imaju: ustanove, udruženja, fondacije, gospodarska društva i druge organizacije čiji su osnivači nacionalna vijeća nacionalnih manjina, organizacije civilnog društva upisane u odgovarajući registar, a čiji se ciljevi prema statutarnim odredbama ostvaruju u oblasti zaštite i unaprjeđenja prava i položaja pripadnika nacionalnih manjina, koje imaju sjedište na teritoriju Republike Srbije i zadužbine, fondacije i konferencije sveučilišta, odnosno akademija strukovnih studija.

Sudionik Natječaja može konkurirati samo s jednim programom/projektom.

Izbor programa i projekata koji će se financirati sredstvima iz Proračunskog fonda za nacionalne manjine vrši se primjenom sljedećih kriterija:

1. koliko opisani program i projekt odgovara ostvarivanju ciljeva programa i projekata postavljenih u natječajnom postupku;

2. dužina trajanja;

3. mogućnost daljeg razvijanja i održivost programa i projekata;

4. mjera do koje se doseže do ciljnih grupa kojoj su program i projekt namijenjeni;

5. mjera u kojoj kapacitet organizacije odgovara ostvarivanju ciljeva i

6. opravdanost proračuna programa i projekata.

Više informacija o Natječaju, te obrazac prijave dostupni su na internetskoj stranici Ministarstva – [www.mduls.gov.rs](http://www.mduls.gov.rs) i Ureda za ljudska i manjinska prava – [www.ljudskaprava.gov.rs](http://www.ljudskaprava.gov.rs).

### Natječaj za znanstveno-istraživačku djelatnost u APV

Pokrajinsko tajništvo za visoko obrazovanje i znanstveno-istraživačku djelatnost (u daljem tekstu: Tajništvo) raspisalo je Javni natječaj za financiranje znanstveno-istraživačkih projekata nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini u 2018. godini.

Tajništvo će financirati znanstveno-istraživačke projekte nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini. Cilj ovog natječaja jest znanstveno-istraživački razvoj i afirmacija znanstvenih zajednica na jezicima nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica.

Za ove namjene, finansijskim planom Tajništva planirano je da se izdvoji ukupno 5.000.000 dinara, pri čemu je maksimalan iznos po projektu 400.000 dinara.

Natječaj je otvoren od datuma raspisivanja natječaja do 1. lipnja 2018. godine.

Prijave za financiranje znanstveno-istraživačkih projekata nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini mogu podnijeti registrirane znanstveno-istraživačke organizacije na kojima se izvode akademski studijski programi čiji je osnivač AP Vojvodina, u skladu sa Zakonom o znanstveno-istraživačkoj djelatnosti, uz suglasnost znanstvenog odnosno nastavno-znanstvenog vijeća i potvrdom Nacionalnog vijeća za određenu nacionalnu manjinu – nacionalnu zajednicu.

Kontakt osoba za dodatne informacije: dr Klara Tóth-Glemba; broj telefona: 021/487-4564; email: [Klara.TothGlemba@vojvodina.gov.rs](mailto:Klara.TothGlemba@vojvodina.gov.rs)

Više informacija na linku: <http://apv-visokoobrazovanje.vojvodina.gov.rs/avni-konkurs-za-finansiranje-naucnoistrazivackih-projekata-nacionalnih-manjina-nacionalnih-zajednica-u-autonomnoj-pokrajini-vojvodini-u-2018-godini/?lang=lat>



Završnica nacionalnog projekta *Čitanjem do zvijezda*

# Knjiga po knjiga... put u Čakovec

**D**a se na čitanju puno radi i ulaže u Subotici to već i vrapci znaju. Znaju oni da Gradska knjižnica Subotica tijekom godine realizira čak tri različita kviza za učenike osnovnih škola koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku kako bi ih stalno poticala da se druže s knjigom i čitanjem. Od prije tri godine priključili su se i projektu Hrvatske mreže školskih knjižničara *Čitanjem do zvijezda* u kojem u svibnju sudjeluju na nacionalnoj razini u Čakovcu. Tako je bilo i ove godine. Natjecanje je održano 4. svibnja (petak) za oko 200 učenika iz cijele Hrvatske, a među njima su bile i četiri učenice OŠ *Matko Vuković* iz Subotice: **Lea Vojnić Đanin**, **Matea Rudinski**, **Claudia Karan** i **Anamarija Kuntić**. One su u pratnji više diplomirane knjižničarke **Bernadice Ivanković**, nji-



hove nastavnice **Sanele Šafer** i predstavnice Hrvatskog nacionalnog vijeća **Dajane Šimić**, sudjelovale u testu znanja odnosno u kategoriji plakata. Naravno, do ovog stupnja su stigle zahvaljujući tome što su pročitale sve tri knjige te su osvojile najviše bodova na međuškolskom natjecanju u ožujku u Subotici.

Odlazak u Čakovec na državno natjecanje nije bila jedina nagrada za njih. Organiziran im je prekrasan izlet koji će im sigurno ostati u sjećanju. Najprije su zastali u Krapini gdje su posjetili OŠ *Augusta Cesarca*, Muzej krapinskog neandertalca te su sve zasladili ukusnim ručkom koji im je osigurao Grad Krapina. Put su nastavili do Trakošćana gdje su obišli čarobni dvorac, a navečer su ih ugostili članovi Rotary kluba *Prelog* koji su im priredili večeru i druženje. Prvi dan su završili smještanjem u Čakovcu gdje je sutradan i održano ovo najveće književno natjecanje u Hrvatskoj. I ono je bilo uzbudljivo. Osim provjere znanja



i predavljanja plakata, za što su se dugo pripremali, imali su prigodu razgovarati i družiti se s **Jadrankom Klepac**, književnicom koja je bila zadana u kvizu, prošetati gradom uz stručno vodstvo svojih vršnjaka te upoznati i druge natjecatelje iz različitih krajeve *Lijepe naše*.

Sada, po povratku doma, dok sumiraju rezultate koji su više nego zadovoljavajući (zlatna sredina), spoznali su bit ovog projekta: čitanjem se doista mogu dosegnuti zvijezde! Pa i

više od toga!

B. I.

Danas se u cijeloj Hrvatskoj pa i u Subotici završava natjecanje *Čitanjem do zvijezda* za srednjoškolce. Točno u podne učenici koji su se plasirali na državnu razinu rješavat će online upitnik, a bit će pregledani i multimedijски uradci. Želimo puno uspjeha našim gimnazijalcima: **Nadi Kovač**, **Marijani Mačković**, **Zdenku Ivankoviću**, **Danielu Kujundžiću**, **Luki Prčiću** i **Emanueli Bošnjak**.

# Ekološki kviz »Lijepa naša«

Poznati ekološki kviz *Lijepa naša* održan je proteklog vikenda, od 4. do 6. svibnja, u Zagrebu, a kao i prethodnih i ove godine su sudjelovali predstavnici iz Vojvodine. Na svehrvatskom kvizu, hrvatsku manjinu iz Srbije predstavljalo je pet ekipa. Jedna ekipa iz Gimnazije *Svetozar Marković* i četiri ekipe iz osnovnih škola *Vladimir Nazor* iz Đurđina, *22. oktobar* iz Monoštora, *Matija Gubec* iz Tavankuta i *Ivan Milutinović* iz Subotice.



Svaku ekipu (školu) predstavljala su četiri učenika i to po jedan učenik od V. do VIII. razreda. Sudionici kviza svoje znanje su pokazali u pisanom dijelu (testu), te prikazom ostvarenog praktičnog rada učenika pod motom »Istražili smo – uradili smo – predložimo«, isključivo kroz PowerPoint prezentaciju. Pravilo je da pisanom dijelu natjecanja i prezentaciji praktičnog rada pristupaju sve natjecateljske ekipe, dok u usmenom, završnom dijelu sudjeluje samo pet prvoplasiranih ekipa. Učenici su se natjecali u četiri oblasti: priroda, biologija, kemija i geografija. Učenike iz Vojvodine vodili su i bodrili nastavnici: **Zoran Nagel, Tanja Dulić, Stipan Stantić, Kristijan Milanković i Damir Šimunov**. Natjecanju je prisustvovala i **Margareta Uršal**, dopredsjednica Odbora za obrazovanje u Hrvatskom nacionalnom vijeću. Ovogodišnjem eko kvizu prisustvovali su i učenici iz Bosne i Hercegovine, a predstavnici hrvatske nacionalne manjine iz Srbije su se susreli s predsjednikom udruge »Lijepa naša« dr. **Antom Kutle**.

Ž. V.





**Izdajem** apartmane u Novom Vinodolskom.  
www.apartmani-karasic.com

**Prodaje** se apartman od 36 m<sup>2</sup> u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.

**Prodajem** ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal. 025 5742 136.

**Naprodaj** bunjevačka ruva od paje, suknja, sefira, satena, pregače, marame plišane, rojtoš svilene, delinske, kaputi muški i ženski, šepica, šeširi, čakšire, prsluk, čaršapi, ponjevice. Tel: 024/528682.

**Prodaje** se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.

Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.

**Prodaje** se stan na Radijalju od 52 m<sup>2</sup>. Tel.: 069 2887213.

**Izdajem** stan na Srednjacima, Zagreb, 25m<sup>2</sup>, topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

**Prodajem** u Donjem Tavankutu 1 ha 6 ari pijeska kod groblja, odlična lokacija. Vlasnik. Tel.: 0638560635.

Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupao, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupao) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.

**Uzimam** zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 metara po jutru. Tel.: 064 305 1488

Hrvat, katolik, 61 godinu, umirovljenik s dobrim primanjima, grad Slavonska Orahovica, kuća, automobil, vitalan, zgođan, traži ženu – katolkinju za brak, bez djece, koja ima do 57 godina. Pošaljite za početak SMS poruku na 063-766-88-08. Josip, Hrvatska, Slavonska Orahovica kod Osijeka.

U predgrađu Subotice prodajem trosobnu katnicu sa suteronom. Parket u svim sobama, dvije kupao, legalizirano, sa svim priključcima. Plac 560 m<sup>2</sup>. Moguća i zamjena za slično u okolici Zagreba. Tel.: 062-332-247.

**Povoljno se prodaje** legaliziran objekt na parceli od 510 m<sup>2</sup> u Somborskoj ulici br. 67. Kod dvije pruge, komplet opremljen za nastavak radova male privrede, trofazna struja, gradska voda, priključak na plin. Tel.: 063-551-871.

**Prodajemo** lijepu kuću u Subotici, 145 m<sup>2</sup>, dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel.: 024-456-12-05.

**Sijačica** OLT GAMA 18, s lulama, dvobrazni plug 12 leopard – tel: 024/528-682. Gobels prikolica 14 tona registrirana za traktor, u dobrom stanju, na prodaju – tel: 024/532-570.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09) objavljuje:

### OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTJEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta „BK-ING“ Pr., Kelebija, Topola br. 7, podnio je Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: DOGRADNJA POLJOPRIVREDNE ZGRADE, ŠTALE ZA KRAVE zaveden pod brojem IV-08/I-501-128/2018, a koji se planira na katastarskoj parceli 43073 KO Donji grad, Ulica Ivana Mažuranića br. 15, Mirgeš (46.064155°, 19.528546°).

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, I. kat, soba 128).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima javnog informiranja u skladu s člankom 29., stavak 1. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09) mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronički na adresu [zivotnasredina@subotica.rs](mailto:zivotnasredina@subotica.rs).



### Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji VAŽI DO 16. 5. 2018.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.  
Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo



Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.  
Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218;  
e-mail: [horvat.josip.su@gmail.com](mailto:horvat.josip.su@gmail.com)



HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

# AKCIJA!

# SG

# internet

već od  
**649** din



SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555765 WWW.TIPPNET.RS

Najveća internacionalna regata u jedrenju

# Hrvatski jedriličarski tim prvi put u Srbiji

**P**rošloga vikenda na Paličkom jezeru je održan Otvoreni Kup jugoistočne Europe u klasi optimist (SEEOOC – South East Europe Open Optimist Cup) koji se 12. put održava na Paliću. Radi se o najvećoj internacionalnoj regati u jedrenju koja se održava u Srbiji za djecu do 15 godina.

Sudjelovalo je 92 natjecatelja iz sedam europskih zemalja među kojima je bila i ekipa iz Hrvatske koja se prvi puta našla na Paliću. Ekipu iz Jedriličarskog kluba *Sveti Nikola* iz Zagreba predvodila je **Nina Bjelajac**, trenerica u klubu. Došlo je pet natjecatelja iz Hrvatske, trebao je doći još jedan tim, ali su oni odustali. Ovo je prvi put da je jedan hrvatski tim došao na SEEOOC, ali i na jedno natjecanje u jedrenju u Srbiji uopće.



Nina Bjelajac (u sredini)

**S obzirom na to da ste prvi puta ovdje kako vam se čini samo natjecanje?**

Bila sam prije par godina u nekom drugom angažmanu ovdje. Moram naglasiti da je odlično organizirano, prekrasno je jezero. Ljudi su jako srdačni i vidim da se našoj djeci ovdje izuzetno sviđa. Vrijeme nas je poslužilo, vjetar je danas lijepo puhao, možda malo i previše za neke, a s druge strane nekim natjecateljima je to i odgovaralo. Mislim da je i s te strane bilo odlično, jer su postojali svi uvjeti za dobro natjecanje. Jedriličarski klub *Sveti Nikola* svoje aktivnosti obavlja u Zagrebu. Treniramo na Jarunu koje je puno manje jezero od ovoga, tako da nam je ovo jako lijepa prilika da obavimo ovakvo natjecanje s velikim brojem jedrilica i u ovako jakoj konkurenciji. Klub trenutno ima oko deset natjecatelja, ali osim toga veliki broj djece nam prođe kroz tečaj škole jedrenja koja traje godinu dana. Djeca se u Hrvatskoj kao i u Srbiji jedrenjem počinju baviti od malih nogu. Djecu primamo sa sedam godina, polaskom u školu. Bitno je samo da znaju plivati i da se znaju snaći. Počinju u ovoj klasi optimist, a kasnije kada su srednjoškolci

prelaze u veće klase laser, dvosjede i jednosjede. Nažalost, treninge ne mogu obavljati preko tjedna zbog obveza i različitih aktivnosti, ali subotom i nedjeljom su uvijek na Jarunu, na našem jezeru gdje treniraju po cijeli dan. Kad god smo u prilici mi skočimo do mora i onda imaju ozbiljnije treninge. Jarun nam je odličan za školu jedrenja, ali za ozbiljnije treninge odlazimo na more.

**Koliko je jedrenje popularno u glavnom gradu Hrvatske?**

S obzirom na to da nismo na moru, jedrenje je poprilično popularno u Zagrebu. Imamo dva kluba koja se bave mlađom djecom i starijom srednjoškolskom djecom, a imamo i klubove koji se bave jedrenjem na većim jedrilicama i brodovima, naravno na moru. Jedrenje ipak nije popularno kao neki dvoranski sportovi ili recimo nogomet pa je na treneru velika uloga zadržati djecu na vodi. Definitivno je teže zadržati ih u odnosu na neke druge sportove.



Mare Uroda Plevko

Nekima se na prvi tren ne sviđa, hladno im je, prestraše se, nije kao u nekom dvoranskom sportu. Roditelje je također strah ponekada, ali djeca koja uistinu ostanu, zavole taj sport i onda su u tome 110 posto i to onda rade iz ljubavi.

Prisutna je bila i mlada natjecateljka iz Jedriličarskog kluba *Sveti Nikola*. Dvanaestogodišnja **Mare Uroda Plevko** je ostvarila najbolji plasman od natjecatelja iz Hrvatske.

»Jedrenjem se bavim oko tri godine, počela sam na nagovor majke koja je jako voljela ovaj sport, ali se nije mogla baviti njime. Meni se odmah izuzetno dopalo. Treniramo samo vikendom na Jarunu, a ljeti kada nema škole i preko cijelog tjedna. Volim jedriti i putovati na natjecanja. Osim natjecanja u Hrvatskoj, bili smo u Italiji i sada ovdje na Paliću. Ovdje mi se jako sviđa, lijepa je priroda, svi su ljubazni i odlični su uvjeti za jedrenje. Zadovoljna sam i svojim rezultatima koje sam ostvarila. Nadam se da ću doći i sljedeće godine.«

D. Vuković



## Rukomet žene DRLS Skupina Srijem – Bačka Potop Sončanki u Apatinu

APATIN – U utakmici posljednjeg, 14. kola, ŽRK *Sonta* je na gostovanju u Apatinu do nogu potučena od domaćeg ORK *Apatina*. Rezultat 37:7 (16:4) dovoljno govori o nemoći Sončanki. Pitanje pobjednika bilo je riješeno već u prvih 10 minuta, pa su raspoložene Apatinke igrale bez opterećenja. Sve im je polazilo za rukom i nemilosrdno su punile mrežu vrlo mlade i neiskusne ekipe iz Sonte. Najefikasnija u njihovim redovima s 13 postignutih pogodaka bila je **M. Blanuša**, koja je prošle godine na dvoju registraciju nastupala za Sončanke, a mrežu Apatinki zatresle su **S. Kalanj** 4 i **Zorica** 3 puta. Sončanke još očekuje zaostala utakmica iz 9. kola protiv *Srijema* u Srijemskoj Mitrovici.

## Nogomet Srpska liga Vojvodina

### Crna serija

SAKULE – U 25. kolu, na gostovanju u Sakulama, nogometaši *Bačke 1901* zabilježili su minimalni poraz. Rezultatom 1:0 (1:0) izgubili su od petoplasiranog *Borca*. U prvom poluvremenu igralo se otvoreno, napadački, Subotičani svoje prigode nisu iskoristili, a domaćini su njihovu mrežu zatresli u 22. minuti. Igrač domaćina **Šušnjar** je u solo prodoru od sredine terena izbio sam pred vratara **Studena** i s desetak metara ga svladao oštrim, prizemnim udarcem. I u nastavku su *crveni đavoli* bili ravnopravni u igri, međutim strijelci su i u ovoga puta zakazali, pa su bodovi ostali u Sakulama. Ovim porazom, trećim u nizu, Subotičani su se opet priključili ekipama pri dnu ljestvice. U narednom kolu *Bačka 1901* će ugostiti četvrtoplasiranu ekipu *Radničkog* iz Nove Pazove.

## Vojvođanska liga Sjever

### Sigurna pobjeda

TAVANKUT – U 25. kolu *Tavankut* je opravdao zvanje favorita i na svojem travnjaku sigurnom igrom porazio pretposljednog na ljestvici, *Mladost* iz Turije, rezultatom 3:1 (1:1) i tako ga potisnuo na fenjerašku poziciju. Gosti su u prvom poluvremenu pružali grčevit otpor, pa se na odmor otišlo s po jednim zgoditkom u svakoj mreži. Tavankučani su u prednost došli u 15. minuti zgoditkom **Vizina**, a gosti su poravnali minutu prije odlaska na odmor. U nastavku domaćini pojačavaju pritisak, stvaraju nove prigode, od kojih su dvije i realizirali. Mrežu *Mladosti* zatresli su igrač utakmice **Sili** u 56. i **Bedeković** u 77. minuti. Ova pobjeda odvela je Tavankučane na sigurniju bodovnu udaljenost od najugroženijih ekipa. U narednom kolu *Tavankut* će gostovati u Srpskom Miletiću, kod jedne od najugroženijih ekipa, *Zadruga*.

### Prekinuta crna serija

SOMBOR – U općinskom derbiju, odigranom u 25. kolu na gradskom stadionu u Somboru, *Radnički* je zaslužno slavio protiv BSK-a iz Bačkog Brestovca rezultatom 1:0 (0:0). Gosti su

tijekom meča imali izglednije prigode, ali je obrana Somboraca ovoga puta bila na visini zadatke. U nekoliko navrata, kad bi i uspjeli doći u zicer poziciju, ispriječio bi im se igrač utakmice, nesavladivi vratar **Marko Bulović**. Najviše uzbuđenja bilo je u prvih desetak minuta drugog poluvremena. Nakon još jedne od fenomenalnih intervencija Bulovića u 54. minuti brzonogi **Kovačević** je dobio idealnu loptu u prazno, potegnua i s desetak metara, iz situacije jedan na jedan, pogodio mrežu gostujućeg vratara. Sucu **Raukoviću** Somborci spočitavaju nedosudni penal u 75. minuti, vjerujući da bi već tada utakmica bila riješena. U klubu vjeruju da su s ova tri boda osigurali četvrto mjesto na ljestvici, jer u finišu prvenstva imaju dosta povoljan raspored. U narednom kolu *Radnički* će gostovati u Turiji kod fenjeraša *Mladosti*.

## PFL Sombor

### Petarda prasnula kraj pruge

SOMBOR – Mlada ekipa ŽAK-a zabilježila je pobjedu od 5:0 (1:0) na domaćem travnjaku, znatno lakše nego što se u klubu očekivalo. Naime, susjed na ljestvici, *Stari grad* iz Bačke Palanke, doputovao je sa svega osam nogometaša, pa su *željezničari* bez većih problema, pred stotinak navijača, zabilježili ovako uvjerljivu pobjedu. Strijelci su bili **Živković** u 11. i 68., **Savić** u 66., **Hernaus** u 69. i **Radusin** u 80. minuti. Ovaj trijumf, vrlo bitan u borbi za opstanak, *žakovcima* je donio toliko potreban mir u finišu prvenstva, jer će predstojeće utakmice odigrati bez najvećeg pritiska. U narednom kolu Somborci će gostovati kod trenutačnog lidera *Stanišića*.

## MFL Sombor 1. razred

### Svakom po bod u Ribarevu

RIBAREVO – *Dunav* je u 19. kolu gostovao u Ribarevu, kod izravnog takmaca u borbi za opstanak, ekipe *Jedinstva*. U oštroj i vrlo dinamičnoj utakmici rivali su rezultatom 3:3 (0:1) podijelili bodove. Prvo poluvrijeme gosti su riješili u svoju korist zgoditkom **Balaža** već u 3. minuti. U nastavku se dalo vidjeti još pet priznatih zgoditaka, dva u mreži domaćina i tri u gostujućoj, dva poništena zgoditka Monoštorcima, penal za domaćina i dva crvena kartona gostima. Mrežu domaćina u drugom poluvremenu zatresli su još u jednom navratu Balaž i devetnaestogodišnji **Petrović**, kojem je još jedan, čini se potpuno ispravan, poništen u 90. minuti zbog navodnog zaleđa. Zbog prigovora strijelac je dobio i izravni crveni karton. U klubu su vrlo ogorčeni suđenjem. »Ovo nije prva sudačka lakrdija na našu štetu. Ne znam je li u pitanju neznanje, ili namjere koje nisu najčasnije, ali mi jednostavno nije jasno kako netko u utakmici ovakve važnosti može delegirati suce iz općine iz koje je jedan od takmaca. I kako da ja sad objasnim nekolicini naših mladih igrača, kojima je ovo prva natjecateljska sezona da tako mora biti i da protiv nepravde ne možemo ništa?«, kaže predsjednik i prvi trener *Dunava* prof. **Damir Šimunov**. U narednom kolu *Dunav* će na Doli ugostiti trenutačnog lidera, ekipu *Radnički 1918* iz Ratkova.

## Nenadani bodovi

BEREG – Nogometaši *Dinama 1923* na svojem stadionu su isprazili velikog favorita, trećeplasiranog *Hajduka* iz Stapara rezultatom 4:2 (0:0). Gosti su u Bereg doputovali nekompletni, a domaćini su, s druge strane, iskazali veliku želju za pobjedom pred svojim vjernim navijačima. Strijelci za Berešce bili su **Maljković** za 1:0, **Antić** za 2:1, **Ivković** za 3:2 i **Tešić** za 4:2. U narednom kolu *Dinamo 1923* će gostovati u Kljajičevu kod šestoplasiranog *Korduna*.

### MFL Sombor 2. razred

#### Rezultatski triler u Kuli

KULA – Sončanski *Dinamo* je u 16. kolu na gostovanju u Kuli, u utakmici punoj rezultatskih preokreta, protiv vrlo korektno-e ekipe *KFK* zabilježio pobjedu od 4:5 (2:2). Prisutni gledatelji su uživali u vrlo korektnoj i efikasnoj igri obje ekipa. Nažalost, na razini igre nije bio niti glavni sudac **Stojakov**, niti drugi mahač **Jovanović**, koji su napravili više kardinalnih grešaka na štetu obje ekipa, odnosno na štetu same igre. Sončani su u prednost došli već u 5. minuti pogotkom **Kmezića**, domaćini su poravnali u 17. poslije očitog zaleđa. Novu prednost gostima donosi **Đurkov** u 31. minuti, a domaćini ponovno poravnavaju 7 minuta kasnije. U nastavku, već u 49. minuti iz vrlo sumnjivog jedanaesterca domaćini dolaze u prednost. U 65. minuti poravnava **Pelengić**, a u 77. Kuljani ponovno dolaze u prednost. Samo dvije minute kasnije arbitar im dosuđuje novi jedanaesterac, kojega vratar **Kuruc** brani. Već u novom napadu Sončana na desetak metara od vrata Kuljana s leđa je oboren jedan njihov napadač, međutim, arbitar je samo odmahnuo rukom, uz vrlo burne prosvjede *Dinamovih* igrača i službenog osoblja. Na koncu, pravda je za-



dovoljena zgoditcima **Tetkova** i **Vučićevića** u 85. i 91. minuti. U narednom kolu Sončani će dočekati ekipu *Sporta* iz Bezdana.

### Općinska liga Bačka Palanka 1. razred

#### Novi teški poraz

DESPOTOVO – Na gostovanju u Despotovu, u derbiju začelja protiv ekipe *Bačke*, plavanska *Sloga* je zabilježila novi teški poraz. Domaćini su ih pobjedom od 5:0 ostavili čvrsto prikovane za dno ljestvice. Teško je vjerovati i da će Plavanci bodove spasa osvojiti u narednom kolu, jer im u goste dolazi trećeplasirana ekipa *Neština*.

Ivan Andrašić

### POGLED S TRIBINA

## Šokovi

**P**roteklo 33. kolo 1. HNL donijelo je tri posve neočekivana rezultata tri prvoplasirane momčadi i blago rečeno teške šokove za njihove navijače. Ali to je nogomet.

Najprije je zahuktala *Rijeka* potpuno podbacila izgubivši od *Lokomotive* u Zagrebu (0:1) i ovim porazom, čini se, posve izgubila sve šanse za obranu prošlosezonskog naslova. Potom je vodeći *Dinamo* odigrao samo 2:2 protiv *Slavena* u Koprivnici, i također propustio priliku za ovjeru šampionske pozicije. Konačno, u posljednjem ligaškom susretu tekućeg kola *Hajduk* je posve neočekivano poražen od *Rudeša* (1:2) i definitivno je izgubio (poput Riječana) svaku nadu da bi slavo-dobitnički pokal mogao završiti u vitrinama Poljuda.

Koliko puno rezultatskih šokova u samo tri susreta i neka netko onda kaže kako hrvatski klupski nogomet nije zanimljiv za gledanje. Ove sezone itekako jeste.

Ali nisu svi navijači negativno šokirani, jer ima i onih koji su pozitivno bili iznenađeni postignutim rezultatima. Prije

svih navijači debitanta *Rudeša*, jer im je ova pobjeda protiv *Hajduka* donijela veliki kapital od tri boda koji bi mogli biti presudni za ostanak u elitnom društvu hrvatskog klupskog nogometa.

Zanimljiva je paralela 1. HNL s engleskim Premiershipom (kada već hvalimo hrvatski nogomet) u kojemu je u proteklom ligaškom kolu zabilježen posve nesvakidašnji kuriozitet. I naravno svojevrсни šok za navijače četiri prvoplasirane momčadi. Naime, nitko od liderske četvorke (*Manchester City*, *Manchester United*, *Liverpool* i *Tottenham*) nije uspio zabilježiti pobjedu, što se već odavno nije dogodilo u po mnogima trenutačno najjačoj europskoj ligi. Pa zašto bi samo hrvatski navijači doživljavali šokove...

Na koncu, jedan posve pozitivni šok. Na atletskom mitingu Diamantne lige u Dohi, najbolja hrvatska i svjetska bacačica diska **Sandra Perković** bacila je novi rekord ovog renomiranog natjecanja. Hitac iz treće serije dužine 71,38 m (samo 3 cm kraći od njezinog osobnog rekorda) ponovno je potvrdio hrvatsku dominaciju u ovoj disciplini, još jednom dokazujući kvalitetu heroine iz zagrebačke Dubrave.

D. P.



## U NEKOLIKO SLIKA

*Mali maturalac*



## Iz Ivković šora



## Guta

piše: Branko Ivković

Faljni, čeljadi moja. Jeste li se vi već oduvali od svetog Jose rabadžije i kojikakog kuvanja i pečenja, s čim se puni trbu? Ja borme ni sad ne mogu doći sebi. Te prošćenje na Đurđinu, pa ondak ono ilo na žeravi, te kuvano u bograču, ta samo i i pi. A borme nema više posla da se čovik ima di izduvat i potrošiti tu masnoću. Kazo sam ovoj mojoj da skuva malo paradičkom čorbe al brez zaprške, već me počela nika ne-svist vaćat, mislio sam da će me već strefiti guta od ila. To malo posla oko namirivanja josaga i švraganje po avliji ne mož poništiti onoliko ilo, a borme i piće. Doduše, ode kod nas u Ivković šoru bilo dosta mirno, bilo je varošana u gostima, svima lipo, te vaki nam bio salaš, te naki, al sve je to divan u vitar. Niko nije izdivanio da će se vratiti natrag, lipče njim u varoši; ne treba ni ložit, ne treba ni kuvat, sve naruče gotovo, a samo da je zado-sta novaca. A i nji kad zafali, ovi mladi lipo odu koji misec u inostranstvo, tamo malo peru staru čeljad, spremaju valjda avlije, razvrstavaju, kaže mi jedan moj pajdaš, đubre, kose travu ispred kuća i eto novaca ma otkaleg. Sve je to lipo, čeljadi moja, velim ja vama al sve to mož čovik i ode radit. Na priliku, avlije ne mož spremić ni za dvi nedilje, naše reke i potoki gledim na televiziji su pune raznoraznog đubreta, boca, stari šporelja i drugi andromolja, a niko ji ne čisti. Al nam svist proradi tek u tuđoj državi, pa vi vite kaki smo svit. Kad odu tamo napolje, do žute banke divane da moraju platiti fajin fajti poreza i kojikaki dažbina, a ode bisne i na to što su potrošili na ilo. Tamo vele nema borme radenja na crno, a kod nas se, sve se bojim, samo tako i radi. Kad bi malkoc bilo pameti, moždar da za nadnicu ne treba dat državi još jednu već samo jedan frtalj, i kod nas bi bilo manje tog takog posla ispod ruke. Al to kanda kome zdravo godi pa ne dira u taj divan. Doduše, ni ja ne volim kojikake reštancije, izmišljene i neizmišljene; na priliku odvodnjavanje ni viditi ne volim. Stalno ga plaćam, a ono kad dođe proliće kanal kojeg su mi raskopali priko njive nisu ni sad platili, ima već 45 lita, a on uvijek prazan. Kuruzi mi budu kugod čiklandi kad je suša, a uvijek je ode kod nas suša. Eto na priliku niki dan pada u Somboru ko luda, a kod nas ni kap. Puca zemlja, da upadne brica u puklinu očla bi valjdar do Kine. Al šta ćeš, kaki smo taki smo, uvijek nam tuđe slađe pa makar naše sve propalo. Ja borme moram navaliti na poso ovi dana, treba odljućivati prasice a nisam izopravljo svinjak pa nemam di. Kandar ću i morat izdat pod arendu kako je krenilo. Moram se latiti pa opraviti, nema mi druge. Veli mi Josu da ištem brezpovratna sredstva da i to daju, al ha-ha, ko će to dat meni, običnim čoviku? Taka sridstva, čujem, doduše dobijaju kojikake velike gazde, blizu vatri, pa moraju biti u partiji. Baš će kogod dat Braniši! Nema od tog ništa neg zasukat rukave, zakuvat lipo blata i umazati, dok drži nek drži, što kazo moj dida »krpež kuću drži«. Ajd, zbogom, čeljadi moja.

Bać Ivin štodir

# Prazni sokakevi prazno srce



piše: Ivan Andrašić

Bać Iva, dok bijo mlađi, jako voljijo prvomajcke dane. Još u mladosti svakoga 1. maja na motorbicigla i bicigla, išli na Dunov. Što muški, što žencki, skupilo bi se nji priko dvajsdvajspet. Ponovčali bi se i kupili malo piva i koji sok, a ko imo, pono odoma malo rakije jal vina. Ne puno, ni mladež pila toliko ko danas. Ritki bili ko njegov kum Tuna, što jako voljili ka ima za popit mukte, pa ne znu koliko dosta. Sića se bać Iva kako se svake godine niko drugi zno privarit, al kum Tuna uvik. Najgore bilo to što ka popije, zno bit i dosta goropadan. Al brzo mu našli lika. Izajutra uvik voljijo popit rakije, pa potli fruštuka vina. Ka opazu da ga već ofanj počelo vatat i ka se stane sa svima protirivat, otvoru mu bocu piva. Nikada neće odbit, a ka pomiša za dram ga uvati, pa se izvali u ladovinu i nekoliko sati ga nema. Bać Iva se i voga 1. maja krenijo na biciglanje. Samo, po vake omarine kaka bila, ni se tijo maknit isela. Ko zna, može ga još uvatit njegova bola, pa mu ne bi bilo sve jedno bit sam digoda u polju. Vako sapi, u selu uvik nikoga ima, pa i ako spade, vada će ga dignit. Krenijo se oma šćim fruštukovo. Doma mu sve pusto i prazno, ka ne bi bilo mladoga mačka Đoleta i Takse, ne bi imo komu šta ni kazat. Vako se do mile volje ispriповida š njima dok fruštukuje, pa ope, malo malo, di koji zalogaj mu prisidne. Njegova ošla u Švapcku, natrag će dojt čak na lito. Istina, doneće za par miseci novaca što u njezne fabrike ne zasluži ni cilu godinu. Starija i njezin napolju već nekoliko godina, kako mu izgleda, neće ni dojt natrag. Mlađa ka ne radi, vazdan ko njeznoga i oni se sprimlju za starijom. Dadu obide na po sata, sat. Kadgoda ni kafu ne popiju, uvik u nikake žurbe. Al ne zamira je, još ni zaboravijo šta je mladost. Ta i on i njegova uvik bili jedno za drugim. A tako i dan danas. U tomu štodiru polako i gazijo pedale, ni ni opazijo ka došo do bircuza u centru. Preznijo se ka ga niki poznati glas zazvo. Ka malo bolje pogledo, u ladovine sidi njegov stari pajta Tunca, što oma ka počele ratne godine, pokupijo njegove i ošo na drugi kraj svita. Bijo učitelj, al uvik bijo nikaki buntovan, pa ni mogo podnet vo što jedni drugima radu ni što se do juče grlili i celivali. Bać Iva se uvik voljijo š njim divanit, pa mu se o srca obradovo. Ostavijo biciglu, pa i on sijo u ladovinu. »Di je sva ta čeljad, vidim samo puste kuće i prazne sokakeve. Ka sam ošo, bilo puno drugače«, veli Tunca, pozove birtaša i naruči litru i sodu. »Eto, pajto, vo svita što ostalo... živi brez ikake volje, svako se nada da će otit makarkud napolje. Jedino mi matori više nikomu i nigdi ne tribamo. A gle i naši prvi majevi na šta su izašli. Stali smo ji slavit žderanjem i lokanjem, nekulturom... postali smo nikaki divlji. Ne znam, samo, šta ćemo taki i svitu i Evrope? Samo nek oni putuju u bolji život, nek ne čeku na nas«, odvrat bać Iva, odmane rukom i zagleda se u bedem priko kaldruma. Tunca samo duboko izdanijo i naljo svakomu po špricer. Bać Iva mu ni imo srca reč da slabo pije.

## NARODNE POSLOVICE

- Istinu traži, pravicu važi.
- Kapa glavu pokriva, cipela je čuva.
- Kako došlo, tako prošlo.
- Krije se k'o zmija noge.

## VICEVI, ŠALE...

Pride momak zgodnoj, starijoj djevojci:

- Jesi li udana?
- Da, udana sam za jednog liječnika!
- A je li tvoj liječnik bogat?
- Pa, ne misliš valjda da sam se udala zbog zdravstvenih problema?

Stipan sidi prid mijanom i lagano pijucka špricer, čita novine na suncu i uživa, kad naleti Lazo i zbunjeno ga pita:

- Jal, nisi ti našo nov poso?

Stipan zadovoljno klimne:

- Dašta sam!

Lazo i dalje zbunjen:

- Pa zašto nisi na poslu?

Stipan se nasmije:

- E, derane, ja sam ti tamo ko Bog!

Lazo se počese po glavi:

- Kako to misliš?

Stipan slegne ramenima:

- Svi znaju da postojim, al me još niko nije vidio!

Kaže prijatelj prijateljici:

- Ja se nesanice brzo riješim. Uvijek brojim do tri i gotovo.
- Samo do tri?
- Pa dobro, nekad i do pola četiri.

## DJEČJI BISERI

- Čika Ajfel je napravio jako veliki toranj!
- Ja sam fina djevojčica i lijepo pišem po čistom zidu.
- Sanjam da sam Pepeljuga i da je moj princ ljepši od njenog.

## FOTO KUTAK

*Biorazgradivi čamac*





**PETAK  
11.5.2018.**


06:55 Dobro jutro, Hrvatska  
07:00 Vijesti  
07:11 Dobro jutro, Hrvatska  
08:00 Vijesti  
08:11 Dobro jutro, Hrvatska  
09:00 Vijesti  
09:11 Dobro jutro, Hrvatska  
10:00 Vijesti  
10:10 Dobro jutro, Hrvatska  
10:21 Klinika Schwarzwald  
11:10 Riječ i život  
12:00 Dnevnik 1  
12:27 Spone ljubavi  
13:19 Dr. Oz  
14:05 Normalan život  
15:00 Dobar dan, Hrvatska  
15:55 Velečasni Brown  
17:00 Vijesti u 17  
17:20 Kod nas doma  
18:08 Daj pet  
19:00 Dnevnik 2  
19:48 Tema dana  
20:05 Kum, američki film  
23:03 Dnevnik 3  
23:39 Hrvatska za 5  
00:27 Nijemi svjedok  
01:18 Velečasni Brown  
02:03 Don Matteo  
03:01 Klinika Schwarzwald  
03:46 Skica za portret  
03:52 Fešta do maja, emisija pučke i predajne kulture  
04:23 Dr. Oz  
05:03 Kod nas doma  
05:48 Spone ljubavi



05:29 Kompozicija 3  
05:59 Regionalni dnevnik  
06:41 Džepni djedica  
07:06 Juhuhu  
09:04 Školski sat: Prekomjerno igranje računalnih igara  
09:38 Kućni tigrovi  
10:36 U drugom svijetu, serija za mlade  
11:04 Kućni ljubimci Marca Morronea  
11:29 McLeodove kćeri  
12:16 Schuhbeckova škola bavorske kuhinje: Paniranje, dokumentarna serija  
12:48 Svijet vrtlara  
13:21 Najbolja prijateljica, kanadski film  
14:54 Istina ili mit: Povišenu temperaturu treba uvijek skidati  
15:03 Vrhunac svih ekstrema, dokumentarni film  
16:00 Regionalni dnevnik

16:45 Idemo na zapad s Goranom Milićem  
17:46 U istom loncu  
18:28 Stipe u gostima  
19:02 Vlak dinosaura  
19:30 POPROCK.HR  
20:05 Inspektor Montalbano  
21:53 Ray Donovan  
22:44 Stipe u gostima  
23:22 Rocky 4, američki film  
00:52 Pozitivan stav, američki film  
02:35 Noćni glazbeni program

**SUBOTA  
12.5.2018.**


06:48 Opasna đavolica, američki film  
08:25 Klasika mundi: Europski koncert Berlinske filharmonije u Rorosu, 2016., 2. dio  
09:30 Dobro jutro, Hrvatska  
10:00 Vijesti  
10:10 Dobro jutro, Hrvatska  
10:43 Kućni ljubimci  
11:35 Dnevnik 1  
11:58 Bleiburg: Komemoracija žrtvama hrvatskoga Križnog puta i bleiburške tragedije, prijenos  
14:48 Svijet aplikacija  
15:17 Zdrav život  
15:46 Prizma  
16:30 Potrošački kod  
17:00 Vijesti u 17  
17:19 Manjinski mozaik: Čuvar baštine, 1. dio  
17:41 Lijepom našom: Vukovar

19:00 Dnevnik 2  
19:47 Tema dana  
19:59 Loto 7/39  
20:05 Ususret Eurosongu 2018. - emisija uoči finalne večeri  
21:00 Pjesma Eurovizije 2018., prijenos finalne večeri  
00:19 Dnevnik 3  
00:49 Ubrzanje 2: Visoki napon, američki film  
02:23 Opasna đavolica, američki film  
03:54 Divna stvorenja, film  
05:57 Skica za portret  
06:17 Manjinski mozaik: Čuvar baštine, 1. dio  
06:32 Prizma



05:50 Regionalni dnevnik  
06:32 Džepni djedica  
07:00 Juhuhu  
09:00 Pripovjedač bajki,

crtana serija  
09:30 Kućni tigrovi  
10:23 Lidijina kuhinja  
10:51 Vrtlarica  
11:21 Veliki preporod britanskog vrta  
12:24 Špica, riva, korzo  
13:04 Kokice  
13:30 Auto Market Magazin - sponzorirani program  
14:03 Inspektor Montalbano  
15:48 Road to the 2018 FIFA World Cup Russia  
16:15 Rukomet - finale Kupa Hrvatske, prijenos  
17:55 Rukomet, LP  
19:37 Tragovima istraživačice: Tajne vikinškog blaga, kratki dokumentarni film  
19:56 Glazbeni spotovi  
20:05 Plavi planet  
21:00 Nedjelja 13., dokumentarni film  
22:35 U tami, serija  
23:25 Telenovela, humoristična serija  
23:55 Imitacije aristokracije, humoristična serija  
00:20 Opaki par  
00:50 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA  
13.5.2018.**


07:40 TV Kalendar  
07:56 Četiri dana u Napulju, talijanski film - Zlatno doba Hollywooda  
09:49 Biblija  
09:58 Zagreb: Misa, prijenos  
11:05 Pozitivno  
12:00 Dnevnik 1  
12:30 Plodovi zemlje  
13:25 Split: More  
14:00 Nedjeljom u dva  
15:05 Mir i dobro  
15:40 Klapska pjesma - od konobe do svjetske kulturne baštine, dokumentarna serija  
16:30 Sigurno u prometu  
16:35 Bonton  
17:00 Vijesti u 17  
17:28 Seosko vjenčanje, američki film  
19:00 Dnevnik 2  
19:47 Tema dana  
20:00 Loto 6/45  
20:05 'ko te šiša, humoristična serija  
20:40 Hrvatski velikani  
21:40 Hrana - slasna znanost: Stvar okusa, dokumentarni film  
22:35 Dnevnik 3  
23:15 Četiri dana u Napulju,

talijanski film - Zlatno doba Hollywooda  
01:05 Nedjeljom u dva  
02:00 Skica za portret  
02:15 Prognani, serija  
03:07 Prognani, serija  
03:59 Prognani, serija  
04:51 Split: More



06:05 Regionalni dnevnik  
06:32 Džepni djedica  
07:00 Juhuhu  
08:30 Kućni tigrovi  
09:23 Ružno pače u začaranoj šumi, animirani film  
10:43 Umorstva u Midsomeru  
12:28 Luka i prijatelji  
12:58 Sjedni, odličan  
13:25 Najdraža jela Mary Berry: More, dokumentarna serija  
13:55 Najdraža jela Mary Berry: Selo, dokumentarna serija  
15:00 Magazin UEFA  
15:30 Road to the 2018 FIFA World Cup Russia  
16:00 Magazin nogometne LP  
16:25 Rukomet - finale Kupa Hrvatske  
17:55 Košarka, PH - doigravanje - 1/2finale, prijenos  
19:45 Glazbeni spotovi  
20:05 Jane Eyre, serija  
21:00 Prljavi Harry, američki film  
22:45 Graham Norton i gosti  
23:35 Rukomet, LP  
00:45 Opaki par  
01:15 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK  
14.5.2018.**


06:55 Dobro jutro, Hrvatska  
07:00 Vijesti  
10:20 Klinika Schwarzwald  
11:10 Treća dob  
11:35 Sigurno u prometu  
12:00 Dnevnik 1  
12:25 Spone ljubavi,  
13:15 Dr. Oz  
14:00 Plodovi zemlje  
15:00 Dobar dan, Hrvatska  
15:55 Velečasni Brown  
17:00 Vijesti u 17  
17:20 Kod nas doma  
18:10 Potjera  
19:00 Dnevnik 2  
19:47 Tema dana

20:05 Magnum crimen 1945, dokumentarni film  
21:02 Gledali ste: Duga mračna noć  
21:04 Duga mračna noć, dramska serija  
22:00 Otvoreno  
22:50 Dnevnik 3  
23:25 Romano Bolković - 1 na 1, talk show  
00:05 Velečasni Brown  
00:55 Don Matteo  
01:45 Klinika Schwarzwald  
02:30 Skica za portret  
02:35 Labirint  
03:00 Treća dob  
03:25 Dr. Oz  
04:10 Dobar dan, Hrvatska  
05:00 Kod nas doma  
05:45 Spone ljubavi



05:20 Treći format  
06:00 Riječ i život  
06:32 Teletubbyji  
07:00 Juhuhu  
08:55 Hej Dagi, crtana serija  
09:00 Školski sat: Ravnoteža ili zašto se ne sruši Kosi toranj?  
09:30 Mačje tajne: Mačji pogled, serija  
10:30 U drugom svijetu  
10:57 Sjedni, odličan  
11:27 McLeodove kćeri  
12:10 Tragovima istraživačice: Tajne vikinškog blaga  
12:34 Schuhbeckova škola bavorske kuhinje: Tjestenina, dokumentarna serija  
13:03 Svijet vrtlara  
13:38 Izdana žena, film  
15:11 Zeleni Pariz, dokumentarni film  
16:00 Regionalni dnevnik  
16:44 Tajni život zoološkoga vrta  
18:06 Istina ili mit:  
18:13 Izradi sam: Jastuk za pribadače  
18:20 TV Bingo  
19:01 Vlak dinosaura  
20:05 Stadion  
21:00 Tajne petog staleža,  
23:08 Doktorica Foster  
00:03 Ludnica u Clevelandu  
00:23 Doba heroja, britansko-norveški film  
01:53 Noćni glazbeni program

**UTORAK  
15.5.2018.**


06:55 Dobro jutro, Hrvatska  
07:00 Vijesti  
07:10 Dobro jutro, Hrvatska  
08:00 Vijesti  
10:20 Klinika Schwarzwald  
11:10 Glas domovine  
11:35 Informativka  
12:00 Dnevnik 1  
12:23 Spone ljubavi  
13:10 Dr. Oz  
14:00 Znanstveni krugovi  
14:25 Zdrav život  
15:00 Dobar dan, Hrvatska  
15:55 Velečasni Brown  
17:00 Vijesti u 17  
17:20 Kod nas doma  
18:10 Potjera  
19:00 Dnevnik 2  
19:47 Tema dana  
20:05 U svom filmu  
21:00 Snovi o budućnosti: Moda budućnosti, dokumentarna serija  
22:00 Otvoreno  
22:50 Dnevnik 3  
23:25 Nijemi svjedok  
00:15 Velečasni Brown  
01:00 Don Matteo  
01:55 Klinika Schwarzwald  
02:40 Skica za portret  
02:55 Glas domovine  
03:20 Dr. Oz  
04:05 Koktel-bar  
04:55 Kod nas doma  
05:40 Spone ljubavi,



05:20 Knjiga ili život  
05:50 Regionalni dnevnik  
06:32 Teletubbyji  
07:00 Juhuhu  
08:55 Hej Dag, crtana serija  
09:00 Školski sat: Put do Babilona  
09:30 Mačje tajne: Lav u krilu, dokumentarna serija

10:30 U drugom svijetu, serija za mlade  
11:35 McLeodove kćeri  
12:30 Schuhbeckova škola bavorske kuhinje: Kratko prženje, dokumentarna serija  
12:55 Svijet vrtlara  
13:30 Čudo u Koruškoj, njemačko-austrijski film  
15:00 Pustolovine u australskom podmorju, dokumentarni film  
16:00 Regionalni dnevnik  
16:45 Tajni život zoološkoga vrta  
17:35 U istom loncu  
18:25 Stipe u gostima  
19:00 Vlak dinosaura  
19:30 POPROCK.HR  
20:05 Koktel-bar: Elemental  
21:00 Batler, američki film  
23:10 Mučke  
00:10 Ludnica u Clevelandu  
00:30 Stipe u gostima  
01:05 Avantura života, australski film  
02:55 Noćni glazbeni program

### SRIJEDA 16.5.2018.



06:55 Dobro jutro, Hrvatska  
07:00 Vijesti  
07:10 Dobro jutro, Hrvatska  
10:20 Klinika Schwarzwald  
11:10 Eko zona  
11:35 Bonton  
12:00 Dnevnik 1  
12:23 Spone ljubavi, telenovela  
13:10 Dr. Oz  
14:00 Potrošački kod  
14:25 Pogled preko granice - Hrvati u BiH  
15:00 Dobar dan, Hrvatska

15:55 Velečasni Brown  
17:00 Vijesti u 17  
17:20 Kod nas doma  
18:10 Potjera  
19:00 Dnevnik 2  
19:47 Tema dana  
19:59 Loto 7/39  
20:05 Mijenjam svijet: Indijski slon, dokumentarni film  
20:55 Dhruv Baker: Iz Hrvatske s ljubavlju - Slavonija/Baranja  
21:25 Pola ure kulture  
22:00 Otvoreno  
22:50 Dnevnik 3  
23:25 Nijemi svjedok  
00:15 Velečasni Brown  
01:05 Don Matteo  
01:55 Klinika Schwarzwald  
02:40 Skica za portret  
02:55 Eko zona  
03:20 Pogled preko granice - Hrvati u BiH  
03:45 Pola ure kulture  
04:15 Dr. Oz  
05:00 Kod nas doma  
05:45 Spone ljubavi



05:20 Pravac na Treću  
05:50 Regionalni dnevnik  
06:32 Teletubbyji  
07:00 Juhuhu  
08:55 Hej Dag, crtana serija  
09:00 Školski sat: Leptiri  
09:30 Mačje tajne: Mačji razgovor,  
10:30 U drugom svijetu  
11:05 Luka i prijatelji  
11:35 McLeodove kćeri  
12:25 Schuhbeckova škola bavorske kuhinje: Jaja, dokumentarna serija  
12:50 Svijet vrtlara  
13:25 Svjedokinja umorstva,

američki film  
15:00 Tahiti: planina u moru, dokumentarni film  
16:00 Regionalni dnevnik  
16:45 Tajni život zoološkoga vrta  
17:55 Vaterpolo, PH - finale, prijenos  
19:15 crtana serija  
19:30 POPROCK.HR  
20:35 Nogometna EL - prijenos finala  
23:05 Mučke  
00:05 Ludnica u Clevelandu  
00:25 Humoriistična serija  
00:55 Napad, libanonsko-francusko-katarsko-belgijski film  
02:35 Noćni glazbeni program

### ČETVRTAK 17.5.2018.



06:55 Dobro jutro, Hrvatska  
07:00 Vijesti  
11:10 Suvenir koji putuje, emisija pučke i predajne kulture  
12:00 Dnevnik 1  
12:23 Spone ljubavi  
13:10 Dr. Oz  
14:00 Sigurno u prometu  
14:25 Prometej  
15:00 Dobar dan, Hrvatska  
15:55 Velečasni Brown  
17:00 Vijesti u 17  
17:20 Kod nas doma  
18:10 Potjera  
19:00 Dnevnik 2  
19:47 Tema dana  
20:00 Loto 6/45  
20:05 Šifra  
20:55 Ona riječ na A, serija  
22:00 Otvoreno  
22:50 Dnevnik 3

23:25 Nijemi svjedok  
00:15 Velečasni Brown  
01:05 Don Matteo  
01:55 Klinika Schwarzwald  
02:40 Skica za portret  
02:55 Suvenir koji putuje  
03:25 Dr. Oz  
04:10 Žene, povjerljivo!  
05:00 Kod nas doma  
05:45 Spone ljubavi



05:20 A forum  
05:50 Regionalni dnevnik  
06:32 Teletubbyji  
07:00 Juhuhu  
08:55 Hej Dag, crtana serija  
09:00 Školski sat: Školsko zadržavanje  
09:30 Životinjska superosjetila: Vid, dokumentarna serija  
10:30 U drugom svijetu  
11:05 Pozitivno  
11:35 McLeodove kćeri  
12:25 Schuhbeckova škola bavorske kuhinje: Korica  
12:50 Svijet vrtlara  
13:25 Molitve za Bobbyja, američki film  
15:00 Zaljubljenici u lagunu  
16:00 Regionalni dnevnik  
16:45 Tajni život zoološkoga vrta  
17:35 U istom loncu  
18:25 Stipe u gostima  
19:00 Vlak dinosaura  
20:05 Meghan Markle - Prvih sto dana, dokumentarni film  
21:00 Noćni brodovi, hrvatski film  
22:45 Mučke  
23:55 Ludnica u Clevelandu  
00:15 Stipe u gostima  
00:50 Sitna riba, australski film  
02:40 Noćni glazbeni program

## HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetionik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

## GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

## ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

## GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

## HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

*Hrvatska panorama* u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.





# Iznajmljeno uživanje

**N**e znam kakvo je to vrijeme došlo i ne znam koji su sve razlozi za to, ali sve češće čujem kako se u gradu ništa ne događa, kako je sve uskraćeno onima koji nemaju velike novce i kako je život prema običnim smrtnicima surov i uskraćuje ih za mnoga iskustva, avanture, susrete i ostala bogatstva koja čine život vrijedan življenja. E pa ja sebe smatram prilično običnim smrtnikom i ne, ne mislim da sam činjenicom što nemam bogatu tetu ili naslijeđe u slamarici uskraćena za sve te divne životne stvari. Dapače, život u malom gradu me nikad nije umorio i uvijek mi iznova nešto nudi, a oduševljenje tim novim stvarima me je i ovog puta inspiriralo.

## Kajak je stigao u grad

Ovo proljeće je počelo više nego odlično. U grad je došao kajak, a s njim i mogućnost da iznajmimo ovo uživanje za sebe. Kada živiš u Somboru i voliš prirodu, onda su ti dovoljne noge za njegovo istraživanje, poželjan bicikl, a kada cijeli avanturistički duh možeš staviti i u čamac onda si siguran da će teško ostati koji neotkriveni kutak. Kajak je u ovom slučaju još bolja opcija, jer je u njemu mnogo brže kretanje, praktičan je za transport i jako lak za rukovanje – bar ovaj koji se pojavio u našem gradu.

Kada sam čula o dolasku kajaka u naš grad, u glavi mi se izlistalo nekoliko lokacija koje jedva čekam da vidim s ovim plovećim drugarom. Dobra stvar u cijeloj priči je što je sve spremno i za one bez ideja i poznavanja okoline. Pojavio se kompletan sadržaj za cijeli dan, a i mnogima je lakše kada idu u društvu.

## Dan u kajaku

Za sada u ponudi postoje četiri interesantne organizirane ture. Prva tura je avantura na kajakima od Monoštora do Sombora. Duga je 15 kilometara i po riječima organizatora ona traje oko 5 sati sa svim usputnim stajanjima. Stajanja su po izboru sudionika, jer cijela obala pruža mogućnost pristanka i odmora. Ovo je sjajna prilika da se odmjeri cijeli naš kanal jer su najljepša mjesta ona do kojih ne postoji prilaz s kopna nego samo iz vode. Dobra stvar kod ovih organiziranih tura je da ne morate misliti o prijevozu jer je prijevoz do mjesta polaska organiziran. Druga u nizu tura koje možete naći u ponudi je tura po dunavskom rukavcu kod Kupusine. Već smo pisali o prirodnim ljepotama ovog mjesta i nećemo se ponavljati nego vas pozivamo da upoznate ovaj

kraj i iz kajaka. Tura je duga desetak kilometara, vodena površina je široka, a voda je mirna. U ovisnosti koje doba dana odaberete za veslanje, uživat ćete u raznim prizorima, svim pticama koje ćete sresti, ribičima, zalascima i očaravajućim odrazima prirode u vodenom ogledalu. Mi smo izabrali ovu turu i zajedno s psom uživali u vožnji. Skromno priznajemo da smo se odlično snašli za prvi put, sigurno imamo urođen talent. Jedva čekamo sljedeću avanturu. A upravo ta naredna bi mogla biti vožnja kajakom od Sombora do Malog Stapara. Možda je ovo i najatraktivnija tura ali vam razloge nećemo otkriti u ovom broju jer za naredni pripremamo jedan zapis s terena upravo s ove destinacije. Nismo ga obišli kajakom, ali smo saznali da Mali Stapar krije zanimljive priče pa smo ih morali otkriti. Vožnja kajakom će nam samo pomoći da sve te zanimljivosti sagledamo iz ovog ugla. Naravno, ima nešto i za iskusnije veslače a to je primamljiv spust kajakom od Bezdana do Apatina. Iskustvo ističemo samo iz razloga što je riječ o Dunavu, ali je u principu dovoljno da provozate jednu od ovih kanalskih tura kako biste se upoznali s kajakom, osjetili kako se on ponaša ali i kako se vi ponašate na njemu.

## A na kraju početak

Jedino što je nedostajalo je kajak, a sada je i on tu. Ostalo je na vama, lijepe stvari se neće same događati. Sunčano proljeće vam želim i puno lijepih zaveslaja.

I da: u najavi su i noćna veslanja u vrijeme punog mjeseca. Čini se da i ljeto na kajak miriše.

Gorana Koporan





U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**



JKP "Суботичке пијаце"  
Szabadkai Piacok KKV  
JKP "Subotičke tržnice"

[www.supijace.co.rs](http://www.supijace.co.rs)

**Pretplatite se!**

**Uz popust od 20%**

**TUZEMSTVO**

☐ 6 mjeseci = 1300 dinara

☐ 1 godina = 2600 dinara

**\* INOZEMSTVO**

☐ 6 mjeseci = 75 eura

☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže «Hrvatska riječ» svakog tjedna.

**HRVATSKARIJEČ**

Ime i prezime: \_\_\_\_\_

Ulica i broj: \_\_\_\_\_

Mjesto i zemlja: \_\_\_\_\_

Telefon i e-mail: \_\_\_\_\_

**Hrvatska riječ u PDF-u**

**Pretplata na internetsko izdanje tjednika**

\* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje

\* Inozemstvo: 10 eura godišnje

**Nalog otvorite na: [www.hrvatskarijec.rs/pretplata](http://www.hrvatskarijec.rs/pretplata)**

SWIFT: VBUBRS 22  
VOJVODANSKA BANKA  
AD MS FIL. SUBOTICA  
IBAN: RS35355000000200292421  
NIU Hrvatska riječ,  
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:  
NIU «Hrvatska riječ»,  
Trg cara Jovana Nenada 15/II,  
24000 Subotica  
Uplatu izvršiti na broj žiro računa  
355-1023208-69

\*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.  
Hvala na razumijevanju.

**SVE NA JEDNOM MJESTU**

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE



**JKP POGREBNO**

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

[WWW.POGREBNO.RS](http://WWW.POGREBNO.RS)

KONTAKT TELEFON  
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE  
**+381(24) 66 55 44**  
DEŽURSTVO 0-24 SATA



GASTRO  
MANIFESTACIJA



# CROZ

## KUHINJE VOJVODINE

u Petrovaradinu



Sudjeluju

HKC „Bunjevačko kolo” - Subotica

Udruga gastronoma trogirske rivijere - Trogir (RH)

PŠD „Hrvatski sokol” – Vinkovci (RH)

HKPD „Jelačić” Petrovaradin

**Subota, 19. 05. 2018. od 17 sati**

Dobrovoljno vatrogasno društvo (ul. Pavla Jurišića Šturma 2)

